

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2020.

Tartalom

1. A PEDAGÓGAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE.....	5
2. ÓVODÁNK.....	5
2.1. Az intézmény adatai.....	8
2.2. Óvodánk története.....	9
2.3. Pedagógiai hitvallás, óvodánk sajátos arculata.....	13
2.4. Jövőképünk.....	18
3. GYERMEKKÉP.....	19
4. ÓVODAKÉP.....	20
4.1. Nevelési elveink.....	22
4.1.1. Általános nevelési elveink.....	22
4.1.2. Helyi adottságokból adódó nevelési elveink.....	22
4.2. Óvodai nevelésünk célja.....	23
5. AZ ÓVODAI ÉLET SZERVEZÉSÉNEK FELADATA.....	24
5.1. Nevelési - oktatási intézmény tárgyi felkészültség.....	24
5.2. Személyi feltételek.....	26
5.3. Az óvodai élet megszervezése.....	28
5.4. Az óvoda kapcsolatrendszere.....	32
5.4.1. Az óvoda és a család kapcsolata.....	32
5.4.2. Az óvoda és a pedagógiai szakszolgálat kapcsolata.....	34
5.4.3. Az óvoda és az iskola kapcsolata.....	35
5.4.4. A partneri környezet további tagjai.....	36
5.5. Az óvoda dokumentációs rendszere.....	38
5.6. Ellenőrzés, értékelés.....	41
5.6.1. A nevelőmunka ellenőrzése.....	41
5.6.2. A nevelőmunka értékelése.....	41
6. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK ELŐSEGÍTÉSE.....	43
6.1. Inkluzív nevelés, integrált nevelés.....	43
6.2. Az óvodapedagógusok, gyógypedagógus nevelő munkájának irányelvei, feladatai.....	44
6.3. Tehetséggondozás.....	45
6.4. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek, a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	46
7. GYERMEKVÉDELMI FELADATOK.....	48
8. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATA.....	50

8.1.	Egészségfejlesztés feladatai-egészségfejlesztési terv	50
8.1.1.	Étkezés	52
8.1.2.	Testápolás, betegségek megelőzésére nevelés, öltözködés, pihenés	53
8.1.3.	Testedzés, testmozgás szokásainak kialakítása	56
8.1.4.	Környezetvédelem, környezettudatos magatartás kialakítása	56
8.1.5.	Testi- lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése	57
8.1.6.	A bántalmazás, erőszak megelőzése	58
8.1.7.	Balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás	60
8.2.	Érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés	62
8.2.1.	A fejlesztés tartalma	62
8.2.2.	Az óvodapedagógus feladatai.....	64
8.2.3.	A fejlődés várható eredményei óvodáskor végén.....	65
8.2.4.	Óvodai ünnepeink	66
8.3.	Esztétikai nevelés, ízlésformálás-művészeti nevelés	73
8.3.1.	Az esztétikai nevelés színterei óvodánkban	73
8.4.	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	74
8.4.1.	Feladataink az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés során.....	75
9.	AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	76
9.1.	Játék	76
9.2.	A külső világ tevékeny megismerése.....	82
9.2.1.	Matematikai tapasztalatok szerzése.....	82
9.2.2.	A külső világ tevékeny megismerése- Természeti-társadalmi környezet	86
9.2.3.	A környezet- és természetvédelem feladatai	91
9.3.	Verselés, mesélés	91
9.4.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	96
9.5.	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	102
9.6.	Mozgás.....	108
9.7.	Munka jellegű tevékenységek.....	112
9.8.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	113
10.	NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉS.....	115
10.1.	A kisebbségi nevelés célja	115
10.2.	Az óvodai nevelés feladatai	115
10.3.	A kisebbségi nevelés feladatai	116
10.4.	Nyelvi nevelés az óvodában.....	116

11. ERZIEHUNGSZIELE IM KINDERGARTEN	118
11.1. Ziele der Minderheitenerziehung	118
12. ERZIEHUNGSAUFGABEN IM KINDERGARTEN	118
12.1. Erziehungsaufgaben der Minderheitenerziehung.....	118
13. SPRACHFÖRDERUNG DER KINDER.....	119
14. TÄTIGKEITSFORMEN IN DER SPRACHERZIEHUNG	121
14.1. Das Spiel	122
14.2. Gedichte, Märchen.....	123
14.3. Gesang, Musik, Gesangspiel.....	124
14.4. Die Bewegung.....	125
14.5. Zeichnung, Formung, Handarbeit	126
14.6. Die aktive Kenntnis der Außenwelt	127
14.7. Die Arbeitstätigkeiten	128
15. TRADITIONEN.....	129
16. ANFORDERUNGEN AM ENDE DES VORSCHULALTERS	130
17. ORGANISATORISCHE GESTALTUNG IM KINDERGARTEN.....	131
17.1. Die Gestaltung des Tagesablauf.....	131
18. LITERATUR.....	134
19. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	135

1. A PEDAGÓGAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. VIII.28.) Korm. Rendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiaiszakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve

2. ÓVODÁNK

Ki ne ismerné a Világszép nádszálkisasszony történetét Benedek Elek intézményünk névadójának tollából. Elek apó meséi elvarázsolják a gyerekeket és ebben a varázslatban élni jó a gyerekeknek és jó a felnőtteknek is látni, azt az átváltozást, ami a mese hatására a gyermekben végbemegy. A gyermek világa tiszta és örömteli, teli érzelmekkel,

de a mesének vége szakad egyszer, ez azonban nem jelenti azt, hogy a gyermeki érzékenységnek is ki kell aludnia a mese végén. A mi pedagógiai felelősségünk, hogy a hozzánk járó gyermekek érzélem gazdagságát, aktivitását, természetes kíváncsiságát a világ jelenségei iránt felkeltsük és megőrizzük. Tesszük ezt a tevékenykedtető módszerek, pedagógiai elvek felhasználásával, melyek során a gyermek környezetének, belső világának aktív alakítójává válik.

Intézményünk a Zirci Benedek Elek Óvoda és Bölcsőde 3 csoportos bölcsődével, 10 csoportos óvodával és a tagintézményekben Lókúton és Borzaváron működő 1-1 csoporttal alkot egy intézményt.

Felkészültségünk és pedagógiai szemléletünk a sajátos nevelési igénnyel élő gyermekek integrált nevelését is lehetővé teszi intézményünkben. Az integrációval segítjük a különös bánásmódot igénylő gyermek énképének, önértékelésének fejlődését, csökkentjük a függőség érzését és tanítjuk az együttélés normáit. A közösség szempontjából az előítélet mentességre, a természetes elfogadó beállítódás kialakítására törekszünk a segítségnyújtás és az elvárások helyes arányának megteremtésével.

A zirci intézmény két csoportjában a német nemzetiségi nevelés igénybevételére is lehetőség nyílik. Lókúton a német nemzetiségi nevelés pedagógus hiány következtében átmenetileg szünetel.

Az óvodába beíratott gyermekek életkorát figyelembe véve alakítjuk ki csoportjainkat, ez a szemlélet módot ad a testvérek közös elhelyezésére, a megnyugtató családi szerkezet felgyorsítja a szocializációt és csoportváltás nélküli óvodai élet biztonságát nyújtja.

A csoportszerkezet kialakításakor lehetőség szerint figyelembe vesszük a gyermekek személyiségét, a már működő gyermekcsoportok kor és nem szerinti arányát és a szülők törekvéseit gyermekük elhelyezésével kapcsolatban. Csoportjainkba járó gyerekeket két óvodapedagógus és egy dajka felelősségteljes, lelkiismeretes szakmai munkája kíséri. A csoportok egyéni szükségleteit pedagógiai asszisztensek segítik. A tiszta beszéd kialakítását, a megkésett beszédfejlődés gondozását a beszédészlelési és megértési problémák kezelését logopédus, az egyenetlen fejlődésmenetből adódó lemaradó képességek fejlesztését szükség szerint fejlesztőpedagógus végzi.

Egész éves munkánkat az évszakok változásának ritmusára fűzzük fel, a hétköznapiakat a jeles napok megünneplése teszi emlékezetessé. Páratlanul szép természeti környezetünk a Bakony adta lehetőségeink, a gyermeki figyelmet a természet értékeinek megóvására az egészséges életmód kialakítására irányítják. Tanösvényeink kirándulásra

hívják az apró talpakat, az óvoda udvarán kihelyezett madárodúk a természeti jelenségek aktív megfigyelőivé teszik óvodásainkat.

Az egészségmegőrzés jegyében önkormányzati támogatással minden nagycsoportos gyermek részesül az uszodában a vízhez szoktatás és úszás élményében. Az óvoda udvarán kihelyezett kerékpártárolókkal ösztönözzük óvodásainkat a környezetbarát kerékpáros közlekedés igénybevételére. A járás óvodáit is vendégül látó Hangyaboly Sportnapon ügyességi játékokkal, egészséges táplálékok fogyasztásával tanítjuk a gyereket az egészséges életmód alapjaira.

Szellemi táplálékként sok mesével, verssel, mondókéval, ének-zenével tesszük változatossá a mindennapokat. A gyerekekkel rendszeresen látogatunk bábszínházi előadásokat, a kölcsönözhető mesegyűjtemény működtetésével számos gyermek viszi magával a meséket otthonába, hogy a varázslatot szülei körében is megélje.

A szülő aktív jelenléte fontos a gyermekek számára a kézműves délutánokon, nyílt napon, közös kirándulásokon, rendezvényeken, ünnepségeken. A család és az intézmény együttműködése a közösen megélt élményeken keresztül válik egyre erősebbé.

Pedagógiai programunkat a Nemzeti Köznevelésről szóló törvény, az Óvodai nevelés országos alapprogramja szerint, nevelőtestületünkkel közösen, a szülők véleményét kikérve, az Alapító okiratunkban foglaltak betartásával a helyi sajátosságokat, specialitásokat előtérbe helyezve, állítottuk össze.

2.1. Az intézmény adatai

1. a költségvetési szerv neve:	Zirci Benedek Elek Óvoda és Bölcsőde
2. OM azonosító:	036822
3. székhelye:	8420 Zirc Alkotmány u. 12.
4. elérhetőség:	06/88/414-504
5. e-mail:	kozos.beno@gmail.com
6. köznevelési intézmény fenntartója:	Zirc és Lókút Óvodatársulás
7. a fenntartó székhelye:	8420 Zirc, Március 15. tér 1.
8. alaptevékenysége:	óvodai nevelés
9. szakágazati száma:	851020
10. intézményvezető:	Kovács Mónika

Tagintézményeink

I.

tagintézmény megnevezése:	Óvoda Lókút
tagintézmény címe:	8425 Lókút Bem utca 75.
elérhetőség:	06/88/445-100
e-mail:	tunderkert.lokut@gmail.com
tagintézmény-vezető:	Szi-Keserü Zsuzsanna

II.

tagintézmény megnevezése:	Borzavári Manókert Óvoda
tagintézmény címe:	8428 Borzavár Hóvirág utca 8.
elérhetőség:	06/88/868-021
e-mail:	oviborzavar@gmail.com
tagintézmény-vezető:	Heim Zsuzsanna

Biztosítjuk azon különleges bánásmódot igénylő gyermekek ellátását, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján:

- mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos
- több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus zavarral vagy
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

2.2. Óvodánk története

Zircen, a kisdedővő a ciszterci apátság felajánlásának köszönheti létrejöttét. A község részére Vajda Ödön apát ajánlotta fel az apátság tulajdonában lévő 48/21 hrsz.-ú „Imakerti kocsmá” néven ismert épületét udvarral és a hozzá tartozó kerttel. Az adományozást követően 1901. április 22-én az alapkövetéssel megkezdődtek az építkezési munkálatok. Másfél évnyi építkezés után, ünnepélyes keretek között 1902. szeptember 14-én, vasárnap teljesen berendezve átadásra került a kisdedővő. A község lakossága hálája jeléül díszpolgárrá választotta Vajda Ödön apát Urat és dr. Szalay Alfréd perjel-t, aki pénzbeli adománnyal is támogatta az építkezést. Emléktábláink napjainkban is láthatóak. A Bakony fővárosában, Zircen a háborúk hatására a környező sváb településeken sorra alakultak meg a Volksbund /magyarországi német kisebbség szervezete/ helyi szervezetei. Ennek következtében az 1900-as években a zirci gyermekek közül kevesen tudtak magyarul, a német volt a beszélt nyelv. Kilenc Mária-nővér munkálkodott azon, hogy a római katolikus vallás szellemében, a magyar kultúra támogatásában nevelgessék, tanítgassák a gyermekeket. Szerződésben rögzítettek alapján, a rendi szabályokat is figyelembe véve kellett az oktató-nevelő munkát végezni. Rögzítették többek között azt is, hogy kötelesek egy okleveles óvónőt és egy dajkát alkalmazni, továbbá, hogy a tanítás magyar nyelven történjen. 1902/1903 tanügyi jelentés szerint összesen 173 gyermek járt óvodába. Ekkor még nem volt meghatározott, hogy ki számít óvodaköteles gyermeknek.

Az épület nem túl praktikus kialakítása miatt a későn érkezőket már zárt ajtók fogadták. Az első világháború alatt sebesülteket is helyeztek el itt.

Az épületben működött a római katolikus népiskola és az óvoda is. Az alsó szinthez 3 tanszoba, kápolna, fogadószoba, wc, konyha és a lépcsőház tartozott. A lépcsőházból volt megközelíthető a pince, az utca és a lakóemelet. Az emeleti nappaliból nyílt a főnöknő lakása, egy vendégszoba és két folyosó. A folyosókról 5 darab egyágyas szoba, 3 darab kétágyas szoba és egy fürdőszoba volt elérhető.

1938-ban Vándor Ferenc okleveles építészmérnök műleírást készített az óvodai helyiségek bővítésére, korszerűsítésére. Cél lett volna az intézmény világosabbá tétele, a bejárat könnyebb megközelíthetősége. Szerették volna a kisméretű, egészségtelen helyiségek átalakítását, az ételszagok kiküszöbölésére a szellőztetés megoldását. Tervbe vették egy előtérrel rendelkező mosdó kialakítást, a pincét pedig gázmentes óvóhellyé alakították volna. Sajnos ez az elképzelés pénzügyi okok és a háború miatt nem valósult meg. Eredeti állapotában 1948-ig felekezeti óvodaként működött. Az intézmény a háború végéig adományokból tartotta fent magát. 1949-ben állami irányítás alá került.

Államosítás után az óvoda leköltözött az apátsági épület első szintjére, oda, ahol ma a Bakonyi Természettudományi Múzeum található. Itt nevelkedtek a gyermekek 4 csoportban az apácák égisze alatt. A zirci iskolának is voltak itt akkor már tantermei, emellett lakások, melyekben a szakmunkásképző tanárai laktak. Mivel akkoriban még itt állomásozott a kiegészítő parancsnokság a mellékhelyiséget az egyik lakásban lakó katonatisztrel is meg kellett osztaniuk a gyerekeknek.

A világháborúk miatt nagyon kevés írásos anyag maradt, sok dokumentumot pedig 1950-ben a rend feloszlásakor az akkori rendtársak vitték magukkal. Még az alapítólevélről sem maradt írásos bizonyíték.

Kocsis Istvánné, Vera néni 1962-ben került ide. Az Ő elmondásából tudtuk meg, hogy milyen körülmények között dolgoztak itt az óvónők és a dajkák. Vera néni Márkus Rózsa apáca óvónővel dolgozott együtt, Ő volt az utolsó apáca, aki a zirci óvodásokkal foglalkozott. A négy csoporthoz 6 óvónő tartozott, csoportonként 1 dajkával. A dajkáknak sok fizikai munka jutott, ugyanis az egybenyíló helyiségeket szénrel fűtötték. Az egybe nyitott helyiségek miatt a csoportoknak alkalmazkodniuk kellett egymáshoz, éppen ezért a csoport egyszerre járt a wc-re is, csökkentve ezzel a másik társaság nagyobb mértékű zavarását. Aránytalanul nagy volt a létszám, így előfordult, hogy néha 40 gyermek is tartózkodott egy csoportban. Nem lehetett az udvarra kimenni, csak az épület teljes megkerülésével, ezért udvari játékok nem is voltak. Minden reggel fel kellett cipelni a tüzelőanyagot az első emeletre. Az ételt alumínium lábasokban melegítették és hordták fel a gyerekeknek. Játékok a költségvetésben erre a célra meghatározott összegből vásároltak..

Társasjátékkal, jáva építőjátékkal, szerepjátékokkal és azok kiegészítőivel, babakocsival, bababútorokkal játszottak az akkori gyerekek. Az óvónők szülők bevonásával közösen készítették a bábokat, pausz papírból árnyjátékokat. Kötelező foglalkozásokhoz képsorok, fejlesztők álltak rendelkezésre. Játékokból tehát nem volt hiány. Az óvónők vázlatot írtak a foglalkozásról, ütemtervet készítettek, a gyerekekről személyiséglapot vezettek. A pedagógiai elvek eleinte nagyon katonásak voltak, később lett kötetlenebb. Az óvoda életét az óvodai nevelés programja szabályozta, melyet 1971-ben megelőzött egy alapos felmérés, mely nevelési területekre /zenei, testi, érzékszervi/ lebontotta a kötelező foglalkozásokat. Szoros kapcsolatot tartottak az iskolával és fontos volt a szülőkkel való kapcsolattartás is. A gyermekek fegyelmezése kapcsán Vera néni csak annyit mondott, hogy nyilván voltak sarokba állítások, játékból kiemelések, de az akkori gyerekek kicsit másabbak voltak, mint a mai kor gyermekei. Az intézményben általában 6 órától 16 óráig tartózkodtak a gyerekek. Voltak olyanok, akik nem ebédeltek, őket a dajkák lekísérték és egyedül mentek haza, ezzel is nevelve a gyerekeket az önállóságra. Az óvodai ellátás ingyenes volt, a gyermekek háromszor kaptak ételt. Minden negatív hatás ellenére a napirendek kialakítása, a gyermekekkel való foglalkozás, az óvónők képzése a mindenkori igényeknek megfelelően színvonalas volt.

1971-ben az óvodát és a Széchenyi könyvtárat is megfertőzte az ún. könnyező házigomba. Az egész épületet életveszélyesnek nyilvánították. Ideiglenesen ki kellett költözni az épületből, amíg rendbe hozták a helyiségeket. Ez a történet felgyorsította azt a lehetőséget, hogy a településnek óvodára van szüksége és mivel itt bővítésre nem volt lehetőség, új helyen építették fel a jelenleg is működő óvodát.

1959-ben megépült az új épület 3 csoporttal, ezt a helyiek csak „kis óvoda” néven emlegetették. 1977-ben 8 csoporttal nyitotta meg kapuit az a modern óvoda, mely már főzőkonyhával is rendelkezett, berendezett tornatermében bordásfalak voltak. A „kis óvoda” és az „új ovi” egy vezetés alá került, Központi Napköziotthonos Óvoda néven. Nevelési szempontból bázis óvoda lett. Továbbképzéseket szerveztek a környező települések óvónői számára. Jó kapcsolatuk volt a soproni képzővel, a városvezetés is gyakran büszkélkedett az intézménnyel. Az óvoda 20. évfordulóján, 1997-ben ünnepélyes keretek között új nevet kapott az intézmény. Benedek Elek Napköziotthonos Óvoda lett a neve. Az ünnepélyen ott volt Benedek Elek dédunokája is. Ez alkalomból Hoffer Ildikó keramikumművész faliképet ajándékozott az óvodának, mely a mai napig díszé az intézménynek.

2003-tól tartozik a 3 év alatti gyermekek ellátása az intézmény alaptevékenységébe. A helyi igények kielégítését célozva az óvoda épületéhez csatoltan, de külön bejáráttal bölcsődei részleg épült, melyet 2011-ben vehettek használatba a város apróságai.

A 3 bölcsődei csoportban maximum 40 fő 3 év alatti kisgyermek vehető fel. Rájuk 6 fő kisgyermeknevelő felügyel, akik munkáját 3 fő dajka segíti. Az intézmény szolgáltatói tevékenységkörének bővülése miatt újabb névmódosításon esett át. Így 2013. júliusától az intézmény neve Zirci Benedek Elek Óvoda és Bölcsőde.

Az óvoda 2. számú épülete az évek során életveszélyessé vált. Az építkezések tehát tovább folytatódtak. 2013-ban a bölcsődei rész tetőterét beépítették, így ott 2 óvodai csoport került kialakításra, mely új otthonául szolgálhatott a régi épületből kiköltöztetett óvodai csoportoknak. Ezáltal az összes zirci kisgyermek egy épületbe járhat az iskolai tanulmányaikat megelőzően.

Az intézmény 2007-óta társulási formában működik, melynek szervezeti keretei időszakonként változnak, jelenleg felelősségteljes, gyermekközpontú szakmai munkánkat a lókúti és a borzavári tagintézménnyel együtt végezzük.

Lókúton az óvoda jelenlegi formáját 1984-ben nyerte el, tanári lakások átalakításával helyi civilek kezdeményezésével és áldozatos munkájával. A csoportban 2 szakképzett óvónő és 1 dajka dolgozik, német nemzetiségi óvodaként működik (2020/2021-es nevelési évben pedagógus hiány miatt szünetel a német nemzetiségi nevelés) 20 férőhellyel. A fenntartónak, szülőknek, helyi civileknek, valamint pályázatoknak köszönhetően az óvoda tárgyi és eszközi felszereltsége kiváló.

Borzaváron az óvoda 1987-ben épült, csodálatos falusi környezetben, a főúttól jól elzárt helyen. Az óvoda jelenleg egy csoporttal működik, melynek férőhelye 25 fő. A szakmai munka alapvetően 2 óvodapedagógus és 1 dajka munkájára épül (szakképzett humán erőforrás hiányában pedagógiai asszisztenst foglalkoztatunk). Sajnos az óvoda épülete elavult, felújításra szorul, a tárgyi feltételek adottak, de karbantartásukra, bővítésükre folyamatosan szükség lenne, a szűkös anyagi helyzet miatt mindez nehezen végezhető el.

2.3. Pedagógiai hitvallás, óvodánk sajátos arculata

„Szeretet nélkül lehet fát aprítani,
szeretet nélkül lehet téglákat formálni,
de szeretet nélkül nem szabad gyermekekkel bánni!”

Lev Tolsztoj

Nevelőmunkánk alapja a ránk bízott gyermekek szeretete, tisztelete, az irántuk érzett felelősség, a beléjük vetett bizalom, a róluk való gondoskodás. Óvodánkban minden kisgyermek szeretetben, nyugodt, derűs légkörben nevelkedhet. Játékos keretek közt segítjük képességeik kibontakoztatását. Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik gazdag érzélemvilággal rendelkeznek, képesek önmaguk értékelésére, felismerik értékeiket, de érzékelik hibájukat is, nyitottak, érdeklődők a világ dolgai iránt, másokkal elfogadók, együttműködők. Nevelőmunkánk során a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét vesszük figyelembe, differenciált bánásmóddal, egyéni foglalkoztatással, változatos módszerekkel, a fejlődéshez szükséges feltételek biztosításával érzük el, hogy képességeik kibontakozhassanak.

Nézetünk szerint a gyermekek nevelése a szülők joga és kötelessége, óvodánk ebben kiegészítő és segítő szerepet vállal.

„Gyermekeket csak egyféleképpen lehet nevelni. Ha maga hideget fúj rá, én meg meleget, még megfázik. Még nagyon gyöngö a lelke. El ne feledje!”

Szabó Magda

A szülőkkel partneri viszonyt szeretnénk kialakítani, mely hozzásegíti az érintett feleket, hogy a gyermek számára legoptimálisabb fejlődési utat tudjuk bejárni. Ennek érdekében a közös programokon, a napi beszélgetések során nyitott, bizalomra épülő kapcsolatot alakítunk ki. Szeretnénk elérni, hogy megismerjék, elfogadják nevelési elveinket, és együtt, azonos nézeteket vallva támogassuk a gyermeket, mialatt kiscsoportos óvodásból iskolaérett gyermekké cseperedik.

Nevelői közösségünk jól felkészült, szakmailag igényes, megújulásra képes, empátikus, segítőkész pedagógusokból áll. Törekszünk a magas színvonalú szervezeti kultúra kialakítására, az egymás közötti kiegyensúlyozott kapcsolatra, mely példaértékű a gyermekek számára is.

Nevelőmunkánk fontos részének tekintjük a tehetséges gyermekek felismerését, képességük továbbfejlesztését, de kiemelkedően foglalkozunk a lemaradó, valamilyen problémával küzdő gyermekekkel is, hiszen minél korábban kezdjük el a speciális fejlesztést, annál hatékonyabb lehet a kompenzáció.

A Bakony szívében élünk, Zircet körül veszik az erdők, emellett az Arborétum, a Bakonyi Természettudományi Múzeum, a Cuha-patak, a Pintér-hegyi parkerdő - rengeteg lehetőséget nyújt számunkra, hogy kialakíthassuk a gyermekekben a természet szeretetét, a szép iránti fogékonyságot.

Programunk sajátossága, hogy a külső világ tevékeny megismeréséhez alakítjuk a tevékenységi formák tartalmát. Heti tervezésünk gerincét a környezetismeret, a környezetvédelmi feladatok, az egészségvédelem adja. A minket körülvevő világgal való ismerkedés a gyermek fejlődését alapvetően befolyásoló, az életkor növekedésével egyre táguló, az ismeretszerzésben alapvetően mélyülő folyamat.

A környezet megismerésére nevelés elősegíti, hogy a gyermekek az őket közvetlenül körülvevő és a tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek az életkoruknak megfelelő, biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat tevékeny kialakításához nélkülözhetetlenek.

A természet megismerését, a természet védelmére nevelést az óvodás korban kell megalapoznunk.

A környezeti nevelés tartalma három témakörben valósul meg az óvodában:

- a természet megismerése,
- jelenségek, kapcsolatok értelmezése a természetben,
- természet- és környezetvédelem alapjai.

Ebből kifolyólag a mindennapjainkat átszövi a környezettudatos magatartás szemlélete, a vers, dalanyagunkat az évszakok változása adja, kihangsúlyozzuk a "Jeles Zöld Ünnepek" adta lehetőségeket. Sokat kirándulunk, megfigyeljük a természet kincseit, változásait, helyszíni foglalkozásokat tartunk a partnerintézményekben, ismerkedünk

tágabb környezetünkkel. Sokszínű tevékenységgel és élménnyel alapozzuk meg gyermekeink természetbarát szemléletét.

Környezeti nevelésünk szinterei:

- csoportszoba-természetsarok
- óvoda
- Arborétum
- Bakonyi Természettudományi Múzeum
- kirándulóhelyek: pl. Cuha-patak, Pintér-hegyi parkerdő, Vinye, Zöldág lovasudvar...

Lókúton óvodánk épülete az általános iskola (már nem működik) és a templom közvetlen szomszédságában található. A Kálvária és az ahhoz vezető út, a falu és az óvoda játszótere, valamint a szemközti dombok remek lehetőséget nyújtanak környezeti nevelés szempontjából a személyes tapasztalatszerzésre. Szerencsés helyzetben vagyunk, mert az óvoda környezetében kisebb gazdaságok is működnek, ahova a gyerekekkel ellátogathatunk. Kiskertünkben gyógy- és fűszernövények mellett kisebb mennyiségű zöldséget is termelhetünk, melynek megfigyelését, gondozását a gyerekekkel együtt végezzük. Kertünk közepében komposztálót készítettünk, ezáltal a szelektív hulladékgyűjtést is gyakoroljuk.

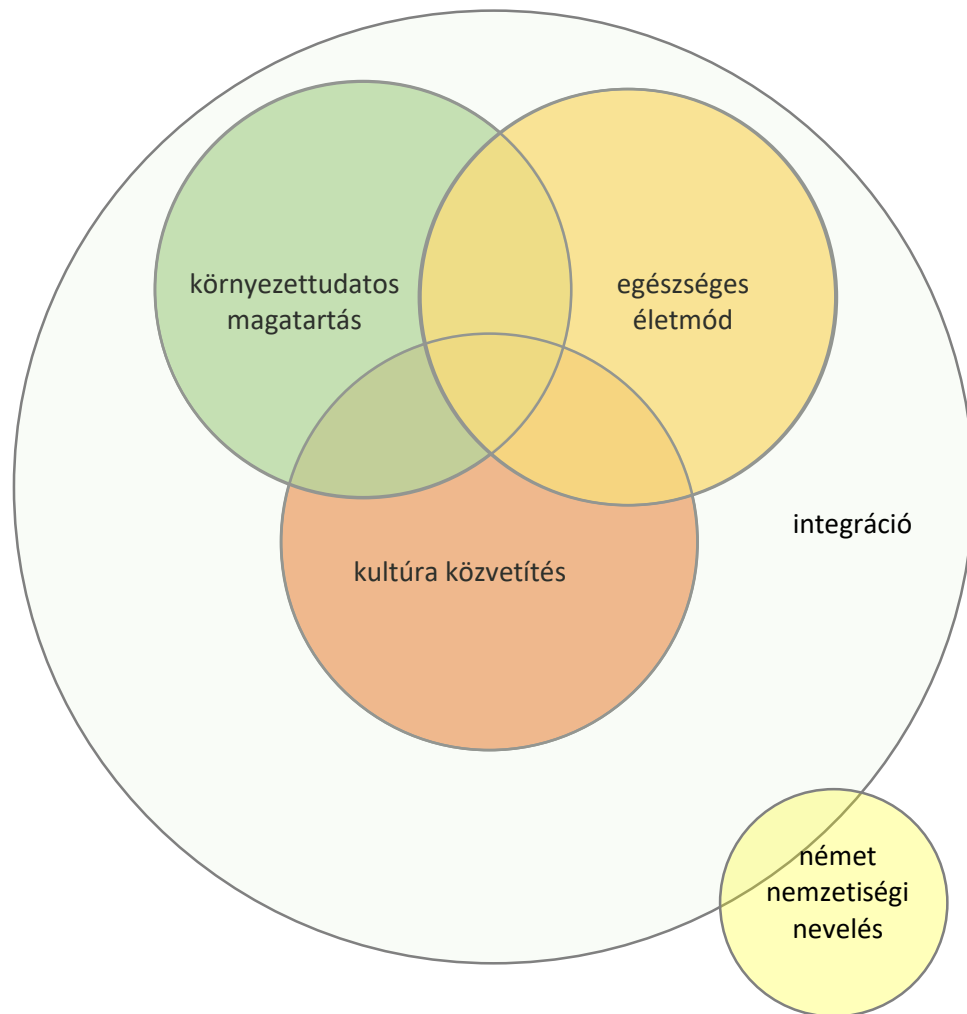
A borzavári óvoda a környezeti nevelés szempontjából előnyös helyzetben van, hiszen a kertek ölén, csendes tiszta levegővel körülvett természetben található. Az óvoda udvara hatalmas, mely lehetőséget biztosít a gyerekek számára, a személyes tapasztalatszerzésre, tevékenykedésre (kertészkedés, vadon élő állatok, madarak megfigyelése). Lehetőségünk van a helyi gazdaságok megtekintésére, illetve kiváló ismeretszerzést kínál a falu közepén átfolyó kis patak, mely a víz élővilágának tanulmányozására ad teret. A közeli erdeinkben tett séták során megfigyelhetik a növény és állatvilágot.

Pedagógiánkban a környezettudatos életmód részeként megjelenik az egyén, a gyermek egészségére irányuló figyelem, melyért ebben az életkorban is a mozgás és táplálkozás egyensúlyának megteremtésével tehetünk a legtöbbet. Intézményünk csoportjaiban mozgásos játékok, tornatermi foglalkozások és az ovi-foci pálya adta lehetőségekkel támogatjuk a gyermekek mindennapi testmozgását. A testi egészség megteremtése mellett a harmonikus lelki egészség kialakítására is hangsúlyt fordítunk. Elfogadó pedagógiai attitűdünk a gyermekek életkori igényét figyelembe vevő, játékba ágyazott, tapasztalati tevékenységeken alapuló ismeretszerzésének eredménye a kiegyensúlyozott gyermeki személyiség.

Kultúra közvetítő tevékenységünk az anyanyelv ápolásában, névadónk meséinek és a gyermekirodalom gyöngyszemeinek népszerűsítésében, ezek bábjáték, dramatikus játék formájában való feldolgozásában jelenik meg. Intézményünk folyamatosan gazdagodó kölcsönözhető mesegyűjteménnyel rendelkezik, melynek darabjait a gyerekek magukkal vihetik otthonaikba. A meseolvasás, ennek hozadékaként az anyanyelv ismerete, a szókincs bővítése, a sokszínű nyelvi kifejezési formák megjelenése, és az iskolai bevényt is meghatározó beszéd- és szövegértés így válik közös ügyvé a szülőkkel. Zenei kulturális csemegének számít minden év karácsonyán az apátság épületében fellépő óvodapedagógusi kórusunk, melyet intézményünk minden aprósága lelkesen hallgat. Amatőr képzőművészeti, fotó művészeti, helytörténeti, játéktörténeti kiállításaink, dolgozók, gyermekek, szülők közös gyűjtőmunkájának eredményeként gazdagítják a gyermek és felnőtt közösség összetartozását, esztétikai élményt nyújtva ráirányítják a közönség figyelmét természeti értékeinkre.

Valljuk, hogy pedagógiai kezdeményezéseinknek, legyen az természettudatosság, egészségvédelem, elkötelezett kultúra közvetítés a szülőt is részesévé kell tennünk. Ez legegyszerűbben a gyermek által „hazavitt” szemléletformáló élmények, gyakorlati tapasztalatok, helyben látható és a szülőre is ható kiállítások, közös programok szintjén valósul meg. Küldetésünknek tartjuk a természeti és társadalmi értékek fenntarthatóságának közvetítését a gyermek és áttételesen a szülői csoportok felé.

Erősségeink

- környezettudatos magatartásra nevelés, természetvédelem
- egészséges életmód kialakítása
- kultúra széleskörű közvetítése az óvodás gyermekek felé
- német nemzetiségi nevelés
- integráció

Lókúton továbbá

- családi környezet és hangulat
- természet közelségre épített tevékenységek széles köre
- rendezvények sokszínűsége (rendezvények által társadalmi szerepvállalás környezetünkben)

Borzaváron:

- a kultúrákövetítés terén fontosnak tartjuk a népdalok továbbadását gyermekeink számára, hiszen Békefi Antal Borzaváron gyűjtötte a legtöbb bakonyi népdalt

- szeretnénk, ha a népdalok, népi játékok (sibirizés) szeretete tovább élne óvodásainkban.
- a gyermekeinken keresztül a szülőkre is hatunk a régi értékek megővésére, megőrzésére neveljük őket, erősítjük bennük a szülőföldhöz való kötődést
- kis közösség révén aktívan részt veszünk a faluban megrendezésre kerülő eseményeken, hagyományos ünnepeken (falunap, Mindenki Karácsonya, idősek napja...)

Specialitásaink

- madárbarát óvoda vagyunk, ebből adódóan egész évben követjük szárnyas barátaink életmódját, szokásaikat; madáretetők, madárodúk kihelyezésével segítjük életkörülményeik javítását az egyre inkább városiasodó környezetben
- a környezettudatos magatartás, környezettudatos nevelés, természetvédelem területén a helyi adottságokból fakadó lehetőségek kiaknázása kiemelt területként jelenik meg programunkban
- nemzeti identitás, nemzeti nevelés
- logopédiai, fejlesztő foglalkozásokat, gyógypedagógiai megsegítést nyújtunk a rászoruló gyermekeknek, a sajátos nevelésű gyermekeket integráltan neveljük
- szabadidős tevékenységek széles kínálatával erősítjük az óvoda és a család kapcsolatát (nyílt napok, munkadélutánok, kirándulások, nyílt ünnepek, sportvetélkedők, rajzversenyek)

2.4. Jövőképünk

Olyan óvodát szeretnénk kialakítani, ahol (igény és lehetőség szerint már a 2,5 éves korú) 3-7 éves gyermekek érzelmileg meleg, egészséges, biztonságos, esztétikus környezetben nevelkednek, abban otthonosan érzik magukat, és ahol éles eszű, tevékeny, kreatív, boldog kisgyermekké cseperednek.

Óvodánk jövőképét az intézmény nevelőtestületével együttműködve, eddigi eredményeinkre, értékeinkre, hagyományainkra alapozva formáljuk. Arra törekszünk, hogy a továbbképzéseken és az önképzések által szerzett kompetenciaterületek megfeleljenek az Alapprogram, a helyi Pedagógiai Program és az Intézményi Önértékelési Program elvárásainak, segítsék elő a magas színvonalú szakmai munkavégzést,

intézményi működést. A megszerzett tudást, jó gyakorlatokat belső továbbképzések során adjuk át egymásnak. Ahhoz, hogy megfeleljünk a mai kor elvárásainak, a folyamatban lévő és várható társadalmi változásoknak, a korszerűbb, biztonságosabb működéshez állandó fejlesztésekre van szükség. A kihívásoknak csakis együtt, erőforrásaink optimális mozgósításával tudunk megfelelni.

Intézményünk gyermekközpontú, ahol a gyermekeket egyéni képességeik szerint neveljük, fejlesztjük és a partnerek elvárásainak megfelelő, innovatív, szakmailag jól megalapozott nevelőtestület, alkalmazotti közösség dolgozik. Az eredményes pedagógiai munka érdekében dokumentumainkat rendszeresen felülvizsgáljuk.

3. GYERMEKKÉP

„Én azt hiszem, gyermeket csak úgy lehet nevelni,
ha az ember megtiszteli azzal, hogy komolyan veszi”
Szabó Magda

Óvodánk programja az Alapprogramhoz igazodva a gyermeki személyiséget úgy definiálja, mint egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés-érés- sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Óvodánk, mint nevelő intézmény, a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik. Nem csupán megengedjük, hogy a gyerek fejlődjön, hanem lehetővé tesszük, elősegítjük azt tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével.

Óvodai nevelésünk a három-hét éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli. Pedagógiai céljaink és feladataink középpontjába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja. Intézményünkben szeretnénk nyílt, érdeklődő, szabályokhoz alkalmazkodó, kreatívan együttműködő gyerekeket nevelni, akik kedvesek és segítőkészek társaikkal. Célunk olyan gyermekek nevelése, akik rendelkeznek azokkal a készségekkel, képességekkel, ismeretekkel, melyekkel képessé válnak életkoruknak, testi, értelmi szintjüknek megfelelő önálló ismeretszerzésre. A gyermekek legyenek tevékeny részesei önmaguk és környezetük alakításának.

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszük, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, nem engedünk teret az előítéletek kibontakoztatásának.

4. ÓVODAKÉP

Az óvodáskorú gyermek elsődleges nevelési színtere a család. Mint ahogy helyet adunk a gyermeknek a család életmódjában, szokásaiban és gondolkodásmódjában, úgy tágabb környezetében is gondoskodnunk kell szükségleteinek, igényeinek kielégítéséről.

Tudomásul vesszük, hogy a gyermek nem csak öröm forrása, hanem az a valaki, akihez alkalmazkodnunk kell, aki körül csendes, egyenletes, nyugodt, biztonságot adó légkört, rendszeres életmódot kell kialakítanunk. Bár az alkalmazkodás kölcsönös, az első lépéseket nekünk kell megtennünk: olyan körülményeket kell teremtenünk, amely megkönnyíti az alkalmazkodást, azt, hogy a gyermek jól érezze magát óvodánkban.

Ennek érdekében a következő alapelveket alkalmazzuk:

- a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi,
- b) a nevelésünk lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását,
- c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásokat a gyermek személyiségéhez igazítjuk.

Intézményünk közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások, belső pszichikus feltételek fejlődését, miközben teljesíti óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségformáló funkcióit.

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete hozzájárul a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulásához. A természeti szépségek, a környék nevezetességeinek megismerése, a természetvédelem, a kultúra, néphagyomány őrzés, a jeles napok beépítése az óvodai nevelés rendszerébe szintén fontos alapelv nevelésünk során. Tervezésünk során is ezzel kapcsolatos témákra, tematikákra építünk. Földrajzi elhelyezkedésünkből következően az óvodai nevelés programjának elkészítésekor messzemenően figyelembe vettük a helyi adottságokat. A Bakony szívében helyezkedik el intézményünk, így a környezetvédelem, az erdők élővilágának, város nevezetességeinek megismerése - Apátsági műemlék-együttes, Reguly ház,

Természettudományi Múzeum, Galéria, kézműves műhelyek, Arborétum, Cuha-patak stb.- kiemelt helyet kapnak a nevelés folyamatában.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. Zircen az őslakosok leszármazottai a német kisebbséghez tartoznak, ezért óvodánkban szülői igények alapján folyik a német nemzetiségi nyelvvel és kultúrával való ismerkedés. Ezekben a csoportokban is a Helyi Programban meghatározott cél és feladatrendszer alapján dolgozunk.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Célunk továbbá a gondjainkra bízott 3-7 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztése, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának, szocializációjának elősegítése, a hátrányok csökkentése az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem fegyelembevételével, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása integrált óvodai nevelés biztosításával, az egészséges gyermekekkel együtt.

Az óvodai nevelésünk az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű, az életkornak és fejlettségnek megfelelő, tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról
- e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

4.1. Nevelési elveink

„A gyermek olyan, mint a tükör. A szeretetet nem kezdeményezi, de visszatükrözi. Ha szeretetet kap, viszonzza azt, de ha nem kap szeretetet, nincs mit visszatükröznie.”

Ross Cambell

4.1.1. Általános nevelési elveink

- A gyermek érdeke mindenek felett áll. A gyermeket megillető jogokat tiszteletben tartjuk.
- Nevelési alapelvünk a bizalomra és a toleranciára épül, a gyermekek önbizalmát és énképét, a pozitív tulajdonságai erősítésével, tudatosításával alakítjuk. Célunk: minden gyermekben megtalálni az értéket és arra alapozni a személyiségfejlesztést.
- Olyan szeretetteljes légkört alakítunk ki, amely a gyerekek érdekeit, egyéni igényeit tartja szem előtt, az egyenlő hozzáférés biztosításával.
- A rugalmassággal és folyamatossággal, a gyermekek életkori sajátosságaihoz illeszkedő napirenddel, a gyermekek igényeire, szükségleteire építve alakítjuk ki a meleg, biztonságos, jó közérzetet nyújtó légkört.
- Kölcsönös bizalmi kapcsolatot alakítunk ki a családdal, az együttnevelés érdekében.
- Az óvodás gyermek alapvető tanulási formája az utánzás, ezért óvodapedagógusaink modell értékűek.
- A másságot, egyéni különbségeket tiszteletben tartjuk, elfogadók, toleránsak vagyunk.
- A nevelés egésze során alkalmazzuk a differenciálás elvét: fegyelembé vesszük a gyermekek életkorát, az egyéni sajátosságokat, az egyéni fejlődés ütemét, a gyermekek eltérő képességeit.
- A nemzeti, etnikai közösséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

4.1.2. Helyi adottságokból adódó nevelési elveink

- Az óvodáskorú gyerek fő tevékenysége a játék, ezért nagy hangsúlyt helyezünk rá. A játék öröme a gyermek számára, általa szinte észrevétlenül tanul, tapasztal.

- A készség és képességfejlesztést játékba ágyazva, a gyermek öntevékeny részvételével, tevékenykedtetéssel, széles körű tapasztalatszerzéssel törekszünk véghezvinni.
- A környezeti nevelés, környezetvédelem, hagyományőrzés, nemzeti nevelés kiemelt szerepet játszanak az óvoda nevelőmunkájában, a gyermekek harmonikus személyiségfejlesztő tevékenységeiben.
- A kedvező környezet adta lehetőségek kihasználására törekszünk. A természet megismerése, szeretete, óvása beépül a mindennapjainkba.
- Az értelmi fejlesztés megvalósítása során az óvodában a gyermek érdeklődésére és kíváncsiságára alapozva olyan változatos tevékenységeket biztosítunk, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről. Az értelmi nevelés fontos feladata a gyermek spontán tapasztalatainak rendszerezése és ismereteinek bővítése.
- Az anyanyelv fejlesztése az óvodai nevelő tevékenység egészében kiemelt jelentőségű.

4.2. Óvodai nevelésünk célja

A 3-7 éves gyermekek eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával a gyermeki személyiséghez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával, játékos keretek között nevelünk olyan gyermekeket, akik:

- egészséges, sokoldalú személyiségjegyekkel rendelkeznek, speciális testi, lelki, szellemi szükségleteik kielégítésre kerültek,
- környezettudatos szemléletűek,
- a közvetlen környezetben rejlő szépségeket, (Arborétum, Természettudományi Múzeum, Reguly Antal Múzeum, Pintér-hegyi tanösvény, Cuha-patak...) tudják értékként kezelni,
- a kultúra iránt nyitottak,
- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, érzelmi, értelmi érettségnek megfelelnek,
- ha részt vesznek német nemzetiségi nevelésben, életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségüknek megfelelően ismerik kultúrájuk elemeit, szokásait, ezáltal erősödik identitástudatuk,

- ha sajátos nevelési igényűek, hátrányos helyzetűek: a fejlesztéseknek, valamint az integrált nevelésnek köszönhetően sajátosságaikból adódó hátrányait csökkenteni tudjuk,
- ha tehetségesek valamely területen, speciális egyéni képességeiket felszínre csalogathatjuk, fejleszthetjük,
- ismerik, megbecsülik anyanyelvüket, szeretik szülőföldünket.

5. AZ ÓVODAI ÉLET SZERVEZÉSÉNEK FELADATA

5.1. Nevelési - oktatási intézmény tárgyi felkészültség

Az óvoda és vele szerkezetileg azonos bölcsőde épülete a város központjában található. Az épület észak-déli tájolású, méhsejtre emlékeztető alaprajzú, kétszintes tetőtér beépítéssel rendelkező épület. A földszinten található egy közös igazgatás alá tartozó külön bejáratú bölcsőde valamint a főbejáratról nyíló 4 óvodai csoport. Az emeleten 6 óvodai csoport kap helyet. Csoportszobáink mindegyikéhez tágas mosdó és öltöző helyiség tartozik.

Helyiségek, berendezési tárgyak, egyéb eszközök

Óvodánk korszerűsítése a 2018-2019-es évben megtörtént. A közel 200 milliós beruházás, melynek eredményeként (Pályázat TOP- 1.4.1-15-VE1-2016-00021) a következő fejlesztési célok valósultak meg:

- 1 nevelői szoba
- 1 tornaterem, öltöző, szertár
- 1 fejlesztő szoba
- 1 logopédiai, hittan szoba (kettős funkcióval)
- raktár helyiségek korszerűsítése
- mosoda átépítése
- melegítő konyha korszerűsítése a modern kor elvárásait is tükröző konyhai berendezés és eszközpark kialakításával
- udvarrész eszközállományának fejlesztése beépített játszótéri eszközökkel (az alsó udvarrész vonzóbbá tétele a játékeszközök bővítésével)
- külső parkoló férőhely bővítése és felújítása

- energetikai beruházás keretében az óvoda külső hőszigetelésére és napkollektorok és világítótestek beszerelésére nyílt lehetőség.

A 60 m²-es kőris sportpadlóval felszerelt tornateremben és az igényes mozgásfejlesztő eszközök tárháza biztosítja a mindennapi mozgás örömét. A fejlesztő és szociális helyiségek szintén a színvonalasabb munkavégzést szolgálják.

A tárgyi fejlesztés nyomán a mozgás- és készségfejlesztő játékaink tárháza nagy változáson mentek keresztül, ezek jól szolgálják pedagógiai célkitűzéseinket. A szakmai és működési feltételek javulását eredményezték a laptopok és projektor beszerzése. Az önkormányzat felújításban való aktív közreműködése elvitathatatlan, a két intézmény közötti együttműködés jól szolgálta az elérendő célok megvalósulását.

A nevelőmunkát segítő eszközök beszerzésében sok segítséget kap az intézmény a Zirciek az Óvodás Gyermekéért Alapítványtól. Az idegen nyelv oktatását segítő játék és könyvvállományt pedig Német Nemzetiségi Önkormányzat testvérvárosi adományából tudjuk kiegészíteni.

Az egészségügyi és munkavédelmi eszközök cseréjére és pótlására költségvetési előirányzattal rendelkezik az intézmény (étel és mintavétel edényei, elsősegélydoboz, tűzoltó készülék felülvizsgálata, konyhai dolgozók, dajkák és óvodapedagógusok munkaruházatának időszakos cseréje).

Az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátására, valamint minden rászoruló gyermek támogatására hozta létre logopédiai és fejlesztő termét, mely rendelkezik a feladatellátáshoz szükséges eszközállománnyal.

Udvarunk játékelemei a gyermekek biztonságos játék és mozgásigényének kielégítését szolgálják. A különféle talajfelületek (fű, beton) eltérő mozgásformák gyakorlására teremtenek lehetőséget (labdázás, rollerezés, kerékpározás). Az udvari életet színesíti Az apró talpak tanösvényünk, mely játékos formában biztosítja a természet értékeinek megfigyelését (magaságys, taposóösvény, interaktív tárolók, madártani kalauz).

Civil felajánlás tette lehetővé az emeleten működő sószoba kialakítását, melyet szívesen használnak a felsőlégúti és allergiás betegségekkel küszködő gyermekek.

Lókúton az óvoda 1 jól felszerelt csoporttal működik. Tárgyi feltételei minden tekintetben megfelelnek a mai kor igényeinek, esztétikusak, praktikusak, biztonságosak.

Az iskola tornaterme folyamatosan rendelkezésükre áll, ezáltal a mozgásos tevékenységek és különféle rendezvények megszervezése és lebonyolítása nem ütközik akadályokba.

A gyermek mosdók felújításra kerültek. A falu közösségének összefogásával játszóterük eszközeinek köre is bővülni, korszerűsödni fog.

A nevelőmunka eszközigényét a Rossbrunn Kulturális Alapítvány, a helyi önkormányzat, Német Nemzetiségi Önkormányzat jelentős mértékben támogatja.

Borzaváron az óvoda egy csoporttal, és egy jól felszerelt tornaszobával működik, mely lehetőséget ad a mozgásos tevékenységek, különböző rendezvények megszervezésére. Tárgyi feltételeink adottak, bár némelyik elavult, vagy javításra szorul. A gyermek mosdók sajnos teljes felújítást igényelnek, gyakori a szaniterek meghibásodása. Az udvari játékok hasonló állapotban vannak, nagy részük cserére szorul, a szülői összefogásnak köszönhetően festésük, javításuk megtörtént. A kulturális rendezvények látogatásában, eszköztárunk bővítésében nagy segítséget nyújt a Manócskák Egyesület anyagi támogatása.

5.2. Személyi feltételek

Intézményünk többcélú intézmény, személyi feltételei megfelelnek a törvényi előírásoknak. Csoportjainkban két szakképzett óvodapedagógus látja el az oktatási, nevelési feladatokat, munkájukat egy dajka segíti. Két német csoportunkban és a lókúti tagintézményben képzett német nemzetiségi óvodapedagógusok játékos formában közvetítik a német nyelvet és a hagyományokat.

Integráló óvodai feladataink mindennapi sikereihez három pedagógiai asszisztens járul hozzá. Óvodánk saját logopédust alkalmaz, aki a kompetencia körébe tartozó az integrált nevelésben részesülő gyermekek egyéni fejlesztését, valamint beszédfejlődési elmaradást mutató gyermekeket tanítja.

A nevelést, oktatást közvetlenül segítők feladatait az óvodatitkár és egy konyhai dolgozó látja el.

	Zirci Benedek Elek Óvoda és Bölcsőde	Óvoda Lókút	Borzavári Manókert Óvoda	Összes létszám
	Intézményvezető			1
Óvodapedagógus	20 fő óvodapedagógus/ ebből 2 fő	2 fő óvodapedagógus/ ebből 1 fő	2 fő óvodapedagógus/ ebből 1 fő	24
	Intézményvezető -helyettes	Tagóvoda -vezető	Tagóvoda -vezető	
	Szakmai vezető			
Nevelő oktató munkát közvetlenül segítő	10 fő dajka 4 fő pedagógiai asszisztens	1 fő dajka	1 fő dajka	16
Logopédus	1 fő logopédus			1
Óvodatitkár	1 fő óvodatitkár			1
Konyhai dolgozó	1 fő konyhai dolgozó (6+2 órás)			1
Bölcsődei kisgyermeknevelő	1 fő szakmai vezető			6
	6 fő kisgyermeknevelő			
Bölcsődei dajka	3 fő dajka			3
Összes létszám				53
Külső segítő szakemberek	logopédus fejlesztőpedagógus gyógypedagógus			

További szakképesítések:

1 fő közoktatási vezető szakvizsga

1 fő közoktatási vezető szakvizsga, szociálpedagógus végzettség

1 fő drámapedagógia szakvizsga, közoktatási szakértő

1 fő fejlesztő pedagógia szakvizsga

4 fő német nemzetiségi óvodapedagógus

5.3. Az óvodai élet megszervezése

Nevelőmunkánk tervezése

Nevelési céljaink és feladataink ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyerekek egyéni adottságaihoz igazodva kell megterveznünk. Fontos, hogy a teljes nevelési folyamatot tudatosan átgondoljuk még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra, a gyermekek más forrásból szerzett tudására. Éves tervezésünk elkészítése során differenciálunk, figyelembe vesszük azt, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme és szintje, dinamikája különböző egyik vagy másik képességet illetően.

Alapelvünk, hogy nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal sokoldalúan, különböző nézőpontból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

Munkánkban alkalmazzuk az új tudományos kutatások eredményeit, egy-egy nevelési helyzet megoldására irányuló új adekvát pedagógiai módszerek bevezetését.

A fejlesztés menetének tervezése

A fejlesztés menetét éves keretben tervezzük, de heti periódusokban konkretizáljuk. Így lehetőség nyílik az aktualitások, gyermekek ötleteinek beépítésére is.

Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben spontán kezdeményezés vagy tervezett foglalkozás keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. A gyermekek egyéni fejlettségi szintje is meghatározza a fejlesztés, a foglalkozás formáját. A gyermeket aktivitásra, és önálló problémamegoldó gondolkodásra ösztönözzük, tevékenykedtető, változatos módszereinkkel. A tevékenykedtetés középpontjában a gyermek személyiségének fejlesztése áll.

A gyermekek fejlődési üteméről feljegyzéseket készítünk. A konkrét megfigyelések alapot adnak az egyéni differenciált fejlesztés megtervezéséhez.

Figyelembe vesszük a gyermekek aktuális fizikai, érzelmi állapotát, ehhez igazítjuk a tevékenységek, foglalkozások tempóját, módszereit. A gyermekek egyéni

fejlettségi szintjét, életkori sajátosságait megfigyelő, tevékenykedtető, saját élményen alapuló tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk.

A fejlesztés módszere az egyénre szabott, differenciált fejlesztést jelenti a csoport keretein belül. Az óvodában létrejövő adott lehetőségek döntik el, milyen csoportszervezési formát alkalmazunk, melyet befolyásol a csoport összetétele.

Feladataink közé tartozik a tehetséggondozás megszervezése is, vegyük észre a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekeket, fejlesztésükkel külön is foglalkozunk, ösztönözzük és bátorítsuk tehetségük kibontakozását.

A hátrányos, veszélyeztetett helyzetben lévő gyermekekre a tervezés folyamán külön figyelmet fordítunk. Felismerjük a tanulási és az azt kísérő magatartási problémákat, megfelelő szakember segítségét kérjük.

Csoportok szervezési formája

A nevelőtestület beleegyezésével a csoportok szervezési formái: vegyes és homogén. Részben osztott és osztatlan csoportban is megvalósíthatók a kitűzött nevelési célok és feladatok.

A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre, feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet. A lényeg mindig az legyen, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek, a valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon.

A nevelés időkerete

A fejlesztés kerete a teljes nevelési folyamat, amely csoporton belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül. A nevelési folyamatba szervesen illeszkedik a tanulási folyamat, melynek részei: az önálló és irányított tapasztalatszerzés, a spontán és tervezett és párhuzamosan végzett tevékenységek.

A hetirend és napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai légkört. A hetirend a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő, a gyermek életének észrevétlen szabályozója. A hetirend

kialakításánál figyelembe vesszük helyi sajátosságunkat: tervezésünk gerincét a külső világ tevékeny megismerésére való nevelés adja, ehhez igazítjuk a többi tevékenységet. A mozgás, mese-vers minden nap jelen van a napirendben. A tervezett és spontán megvalósuló, akár párhuzamosan végzett tevékenységek a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodva váltakoznak.

A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Az ismerkedési időszak idején fokozottan figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb, a gyermekekhez alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze. Később, a gyermek életkorának előrehaladtával feladataink a heti rend, és a napirend kicsit pontosabb betartását helyezik előtérbe.

Az óvodai élet szervezésénél arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő játéokra, a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására.

A rugalmasság, folyamatosság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend és a napirend a gyermekek életének észrevétlen szabályzója legyen.

Napirend		
szeptember 1-től május 31-ig		
Tevékenység		A tevékenység megnevezése
Kezdet	Vége	
6:00	7:00	Közös gyülekezés (Borzaváron 7:00 nyitás)
7:00	10:15	Gyülekezés, játék, tisztálkodás, folyamatos tízórai, spontán vagy tervezett foglalkozás, rakodás
10:15	11:35	Öltözés, udvari játék, séta
11:35	12:00	Vetkőzés, tisztálkodás, terítés
12:00	12:30	Ebéd
12:30	12:50	Tisztálkodás, fogmosás, készülődés a lefekvéshez
12:50	14:50	Délutáni pihenés
14:50	17:30	Felkelés, öltözködés, teremrendezés, tisztálkodás, fésülködés
		Uzsonna
		Játék
14:40	17:00	Lókúton
14:40	16:00	Borzaváron

június 1-től augusztus 31-ig		
6:00	11:45	Gyülekezés, játék (Borzaváron 7:00 nyitás) Szabadon választott tevékenység az időjárásnak megfelelően az udvaron vagy a teremben. Folyamatos tizórai.
11:45	14:45	Előkészületek az ebédhez Tisztálkodás, terítés, Ebéd Tisztálkodás, mesehallgatás, pihenés.
14:45	17:30	Ébredés, teremrendezés, tisztálkodás, uzsonna. Játék, szabadon választott tevékenység.
14:40	17:00	Lókúton
14:40	16:00	Borzaváron

A napirend rendszeresen ismétlődő tevékenységei a gyermekeknek biztonságot nyújtanak, szokássá válnak. Arra törekszünk, hogy a gyermekek játéktevékenysége kellő ideig tartson, nyugodt légkörben teljen. A közös együttlétek szerves részei napirendünknek, minden nap szánunk arra néhány percet, hogy a gyermekekkel közösen ünnepeljünk, beszélgessünk az aktualitásokról, az őket foglalkoztató témákról. Ezt „beszélgetőkörnek” hívjuk.

A helyi óvodai nevelési programban megfogalmazottak részletesebben az éves óvodai munkaterv, illetve a csoportokban dolgozó óvodapedagógusok nevelési terveiben jelennek meg.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. A gondozás folyamatában is nevelünk, építjük kapcsolatainkat a gyermekekkel, egyúttal segítjük önállóságuk fejlődését, együttműködve a dajkákkal.

5.4. Az óvoda kapcsolatrendszere

Együttműködés az intézményi partnerekkel

A köznevelési intézmények működése szempontjából az immateriális környezet valamennyi eleme komoly jelentőséggel bír, hiszen az intézmény céljait, eszközeit, mozgásterét a társadalmi, gazdasági és jogi környezet határozza meg. A partneri környezetünk az intézményesített kapcsolatok rendszere szintén alapvetően befolyásolja a nevelési-oktatási intézményünk napi működését, stratégiáját.

5.4.1. Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvoda legfontosabb partnere a szülő, aki ránk bízva legföltettebb kincsét a gyermekét. Intézményünkben bizalomra épülő, együttműködő partneri óvoda család kapcsolatot alakítottunk ki, hiszen az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, azt egészíti ki. A köznevelési törvény szerint a szülő kötelessége, hogy az intézménnyel együttműködve gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről gondoskodjon. Biztosítsa a gyermek óvodai nevelésben való részvételét és figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését.

Jó szülőnek lenni azonban nem egyszerű dolog. Európai szintű probléma, hogy a fiatal szülők nem számíthatnak szélesebb családi támogatásra. Ennek több oka is lehet, legszembetűnőbb a többgenerációs családok hiánya, a nagyszülők elhúzódó munkavállalása vagy a mobilitásból fakadó nagy távolságok miatti elszakadás gyermekek és szülők lakóhelye között, országhatáron belül és kívül.

Megváltozott a szülők időbeosztása, hiszen sok esetben csak a munkahelyhez, megélhetéshez fűződő görcsös kapaszkodás maradt, s mindeközben átalakult a gyermekhez köthető szeretetkapcsolat. Megváltozott maga a szülői szerepkör is. Még nagyanyáink ajkán számtalan bölcsődal csendült fel, ismerték és játszották a höcöggetőket, hintáztatókat. A mai édesanyák kelléktárából szinte teljesen kivesztek ezek a nevelési eszközök. Helyébe lépnek a műanyagjátékok kavalkádjai, a televízió, videó sokszor túlzott agresszivitást sugárzó műsorai. Sokáig úgy tűnik, ezek az eszközök kiszolgálják a rájuk osztott szerepet, hiszen a gyermekek látszólag panaszmentesek, míg el nem érkezik az iskolába lépés időpontja.

Ezért a gyermek harmonikus fejlődése érdekében fontos a család és az óvoda nevelőtevékenységének összehangolása. Az együttnevelés folyamatában kezdeményező felek

vagyunk, és azt tudatosan irányítjuk. Fontosnak tartjuk a szülők tájékoztatását gyermekük fejlődéséről, óvodánk céljairól, feladatairól.

Egészségnevelésünk középpontjába állítjuk az egészséges életmód szokásainak kialakítását és erre buzdítjuk a szülőket is. Ösztönözzük a jövő generáció tagjait a környezettudatos magatartás kialakítására a fenntarthatóság szemléletére. Értékkeremtő tevékenységeinkről tájékoztatjuk a szülőket, bevonjuk őket programjainkba, rendezvényeink lebonyolításába.

Ráirányítjuk a figyelmet az élő beszéd fontosságára, a gyermeki beszédfejlődés mérföldköveire, a valamennyi tevékenységünkben megjelenő és az óvodai nevelés egészét átható anyanyelvi nevelés fontosságára, egy folyamatosan digitalizálódó világban.

Mert, aki jól beszél, jól gondolkodik, a helyes beszéd kialakítása a kommunikációs kedv fenntartása, a helyes mintaadással valósul meg az óvodai nevelőmunkában, ezt a folyamatot segíti a hasonló elvek alapján működő családi szokásrendszer. Az anyanyelv szeretete, az írott és íratlan kulturális értékeinkhez való kötődés a szülőföldhöz való kötődést teremti meg a gyermekben. A gyermek ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét saját és más népek hagyományait, alakuljon ki magyarságtudata, önazonosság érzete.

A kapcsolattartás alapja továbbra is a gyermek érdekeit legjobban szolgáló- őszinte tényközlés és a pozitív segítségnyújtás. Ezzel együtt az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz megoldásait a segítségnyújtás módját a családhoz illeszti.

Különösen fontos a rendszeres kapcsolat és a szoros együttműködés egy integrált nevelést folytató intézményben, vagyis a sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő családok esetében. Hiszen ilyenkor mindkét fél nagyobb felelősséggel tartozik a gyermek felé. A szülő rendelkezik legmélyebb tapasztalatokkal gyermekéről, információra, együttműködésére feltétlenül számítunk. Törekszünk a mielőbbi kölcsönös kapcsolat kialakítására, ezért betekintést engedünk intézményünk szülőre és gyermekére vonatkozó dokumentum rendszerébe. Kiemelten kezeljük a megfogalmazott szülői igényeket, észrevételeket.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a szülők igénylik a közös programokat, beszélgetéseket. Hagyományőrző programjaink és a jeles napjaink által fontosnak tartjuk az olyan hagyományos értékek megőrzését, mint a családi összetartozás, a szülő- gyermekkel töltött idejének növelése. Jeles napjaink, ünnepeink színvonalas megszervezésével, a hangulat megteremtésével, átélésével járulunk hozzá a szülők szemléletének formálásához, biztosítva az együttes élmény örömet.

Ha érzik, hogy partnerként tekintünk rájuk, szívesen segítenek a programok megszervezésében, társadalmi munkában is. Hagyományos ünnepeink mellett olyan rendezvényeket szervezünk, amelyek gazdagabbá, szebbé tehetik a gyermekek mindennapjait. (Hangyaboly sportnap, tavaszi kertszépítés) Az intézmény leginkább akkor válik szülő barátta, ha benne az elégedettség érzését kelti. Az óvodában a szülő elégedettsége egyenes arányban van:

- a gyermek biztonságérzetével
- ha az óvoda azt nyújtja, amit ígér
- a gyermekek változatos programokon vehetnek részt, testi és szellemi fejlődésüket kielégítik
- az óvoda biztosítja a szülő és a pedagógus számára a kapcsolattartási lehetőségeket
- az intézmény szabályrendszere tiszta és átlátható
- panaszát meghallgatják, orvosolják.

Kapcsolattartás formái:

- családlátogatás
- szülői értekezlet évente legalább két alkalommal
- fogadó órák
- munkadélutánok
- kirándulások
- óvodai ünnepélyek
- nyílt nap szervezése

5.4.2. Az óvoda és a pedagógiai szakszolgálat kapcsolata

A szülő és a pedagógus nevelő munkáját és az óvoda feladatainak ellátását pedagógiai szakszolgálat segíti. A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ köznevelési intézményként működő, önálló jogi személyiségű szervezeti egysége Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Zirci Tagintézménye, amely a kb. 20000 lélekszámú járás 13 településének nevelési-oktatási intézményeibe járó gyermekek ellátását végzi. A járás területét lefedő zirci tankerülethez 12 óvoda, 9 általános iskola, 1 szakképző iskola és 1 gimnázium tartozik.

A pedagógiai szakszolgálat óvodánkban a következő területeken támogatja az oktató-nevelő munkát:

- Elvégzi a harmadik és ötödik életévüket betöltött gyermekek beszéd- és nyelvi fejlettségének szűrését, logopédiai diagnosztikai vizsgálatát és terápiás ellátását.
- Nevelési tanácsadás keretében segítséget nyújt a családi- és óvodai neveléshez. Elvégzi a gyermek pszichés állapotára irányuló vizsgálatokat. Fejlesztő pedagógiai és pszichológiai terápiás gondozással segíti óvodásaink fejlődését.
- A beiskolázás előtti komplex vizsgálat objektív képet ad a gyermek fejlettségéről a beiskolázás folyamatában.

5.4.3. Az óvoda és az iskola kapcsolata

Kisvárosunkban egy óvoda és egy általános iskola működik évfolyamonként három osztállyal. Hosszú évekig tartotta magát az a gyakorlat, hogy összeszokott óvodásaink, ha nem is egy osztályközösségbe, de egy iskolába tartozhattak. Jelenleg az iskolát kezdő gyerekek kis hányada már nem a lakóhelyén kezdi meg tanulmányait, ennek okai:

- a szabad iskolaválasztás
- társadalmi mobilitással összhangban, az ingázók sok esetben munkahellyel azonos településen keresnek iskolát
- azok a szülők, akik gyermekük előmenetelét kislétszámú közösségekben látják garantálnak, vidéki iskolákba íratják be őket

Óvodában dolgozó pedagógusokként érezhetjük, hogy napjainkban sokkal erősebb hatások befolyásolják az iskolák nevelő-oktató rendszerét, mint az óvodák életét. Az óvodapedagógusokat és tanítókat egyaránt szemléletváltásra ösztönzi ez a paradigmaváltás, hiszen a pedagógiai munka elengedhetetlen feltétele az állandó módszertani megújulás. A közoktatási rendszer alulról építkezik, az óvoda, mint a közoktatás első láncszeme képezi azt az alapot, amelyre építhet az iskola. Nem az óvodát kisiskolásítjuk, hanem az iskola első évfolyamának struktúráját kell közelíteni az óvodához. Mindannyian tudjuk, a hatéves gyermek életében óriási fordulatot jelent, hogy iskolába kerül. Nem csoda, hisz gyökeresen megváltozik, átalakul az élete. Kötelességei, feladatai lesznek, lerövidül a játszásra szánt idő, s ráadásul teljesen új közeg, idegen felnőttek, gyermekek, dolgok veszik körül. Az óvodás évek döntően befolyásolják a gyermek attitűdjét az iskolával kapcsolatban. A két intézménytípus együttműködését erősíteni kell.

Az óvoda iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az átmenetet minél gördülékenyebbé tegyük. Fontosnak tartjuk, hogy az iskola megismerje nevelőmunkánkat,

módszereinket, melyek segítségével úgy neveljük és fejlesztjük óvodásainkat, hogy környezetükben jól eligazodjanak és képesek legyenek iskolai tanulmányaik megkezdésére.

Találkozási pontok az óvoda és az iskola életében

Hónap	Tevékenység	Feladat	Résztevők
március	szülői értekezlet a beiskolázás előtt	a tanítók és az induló tagozatos programok ismertetése	szülő, iskolaigazgató, intézményvezető
április	nyílt nap az óvodában, iskolában	osztálytanítók óvodapedagógusok megismertetése a szülőkkel	tanítók, szülők
	kézműves délután	osztálytanítók megismertetése a gyerekekkel	tanítók, szülők, gyerekek
	beiratkozás	a leendő első osztályok kialakítása	szülők
május	óvodások látogatása az iskolában	az iskolai környezet megismerése	óvodapedagógusok, tanítók, gyerekek
	prevenció hátránykompenzálás	tájékoztatás a problémával küszködő gyerekek megsegítésének gyakorlatáról	munkaközösség vezetők helyettesek
szeptember	óvodai, iskolai közös események lebonyolítása	első osztályosok fogadása, tanévnyitó	intézményvezető, igazgató tanítók, szülők, gyerekek

5.4.4. A partneri környezet további tagjai

- a fenntartó
- a helyi önkormányzatok (Zirc, Lókút, Borzavár)
- társintézményekkel (bölcsőde, környező óvodák)
- gyámhatóság, családsegítő szolgálat
- közművelődési intézmények (bábszínház, könyvtár, múzeum)

- egyházak (felekezeti oktatás)
- egészségügyi ellátók (védőnői szolgálat, gyermekorvos, fogászati)
- civil szervezetek (könyv és játék gyűjtés a határon túli magyaroknak)
- felsőoktatási intézmények (intézményi gyakorlat)
- nemzetközi kapcsolatok (Polheim), Kárpát medence magyar nyelvű intézményei (Barót, Dercen testvérváros)
- média (helyi újság, honlap, tévé, megyei lapok).
- Alapítványok (Rossbrunn Kulturális Alapítvány, Zirciek az Óvodás Gyermekekért Alapítvány), Egyesületek (Manócskák)

5.5. Az óvoda dokumentációs rendszere

Az óvoda jogszabályban előírt nyilvántartásokat köteles vezetni és az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programban, (OSAP) valamint Közoktatási Információs rendszerbe (KIR) meghatározott adatokat elektronikusan köteles szolgáltatni.

Az óvoda által használt kötelező nyomtatványok

- Felvételi előjegyzési napló
- Felvételi és mulasztási napló
- Óvodai csoportnapló
- Óvodai törzskönyv

Felvételi előjegyzési napló

Az óvodába jelentkezett gyermekek nyilvántartására szolgál. Fel kell tüntetni benne az óvoda nevét, OM azonosító jelét, címét, nevelési évet, napló megnyitásának és lezárásának időpontját, az óvodavezető aláírását, óvoda körbélyegzőjének lenyomatát. A nevelési év végén fel kell tüntetni a felvételre jelentkező, a felvett, és a fellebbezés eredményeként felvett gyermekek számát. Gyermekekénti tartalmát a rendelet határozza meg. 89 §. (3)

A felvételi – előjegyzési napló vezetése gyermek felvételekor az óvodavezető és óvodatitkár, az egyéb adminisztrációt tekintve az óvodatitkár feladata.

Felvételi – mulasztási napló

Az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik vezetésére szolgál. Fel kell benne tüntetni az óvoda nevét, OM azonosító jelét, címét, nevelési évet, csoport megjelölését.

Gyermekekénti tartalma:

- naplóbeli sorszáma,
- oktatási azonosító száma,
- neve, születési helye, (Bp. – kerület) ideje,
- állampolgársága, nem magyar állampolgárság esetén a tartózkodás jogcíme, jogszerű tartózkodást megalapozó okirat száma, lakóhely, tartózkodási hely címe (irányító sz.),
- Anyja születéskori neve,
- Apja, vagy törvényes képviselője neve,
- felvétel időpontja,

- igazolt és igazolatlan mulasztások havi és éves összesítése,
- szülők napközbeni telefonszáma,
- megjegyzés rovat (SNI gyermek esetén a szakvéleményt kiállító szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének kiállítási időpontját, és számát.) A gyermeket akkor lehet a felvételi mulasztási naplóból törölni, ha az óvodai elhelyezése megszűnt.

A felvételi - mulasztási naplót az intézményvezető nyitja meg, pontos kitöltése, és vezetése a csoportban dolgozó óvodapedagógusok feladata.

Óvodai csoportnapló

Az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál. A csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosító jelét, címét, nevelési évet, csoport megnevezését, az óvodapedagógusok nevét, a megnyitás és lezárás helyét, idejét, óvodavezető aláírását, óvoda körbélyegzőjének lenyomatát, a pedagógiai program nevét.

Az óvodai csoportnapló tartalmát a rendelet határozza meg. 91 §. (3)

Az óvodai csoportnapló megnyitása az óvodavezető feladata, pontos kitöltése és vezetése a csoportban dolgozó óvodapedagógusok feladata.

A csoportnapló tartalmazza:

A csoport életkor és nem szerinti összetételét

A gyermekek névsorát és jelét

A gyermekek névsorát születési sorrendben

A nevelési évben tankötelesek névsorát

A külön foglalkozásra járók névsorár

A csoportban dolgozók munkaidő beosztását

A hivatalos látogatásokat, szakmai ellenőrzéseket

Napirendet

Hetirendet

Tervezett programokat, szervezési feladatokat

Feljegyzéseket a csoport életéről (reflexió)

A csoport nevelési tervét (szokás és szabályrendszer)

Tervezési időkerete: fél év

Nevelési terv értékelését

A csoport éves tevékenységi tervét

A csoport heti tevékenységi tervét

Német nemzetiségi csoportnapló nemzetiségi nyelven tartalmazza:

Napirendet

Hetirendet

A csoport éves tevékenységi tervét

A csoport heti tevékenységi tervét

További dokumentációk, az óvodapedagógus részéről**Személyiséglapok - egyéni fejlettségmérő lapok**

- A gyermek egyéni fejlődésének, fejlesztésének dokumentuma.
- Tartalmazza a gyermekek anamnéziséét, családlátogatás és beszoktatás tapasztalatait.
- A gyermek fejlettségét, megfigyelését leíró feljegyzéseket, melyet a gyermek saját mérési-értékelési lapján kell rögzíteni.

Egyéni fejlesztési lapot vezet az óvodapedagógus minden gyermekről, így a sajátos nevelési igényű gyermekről is. Ezen a lapon rögzíti félévente a gyermek esetében szükséges egyéni fejlesztési területeket.

Az óvodai csoportnaplóban nyilvántartjuk a szakértői bizottsághoz irányított gyerekeket, a fejlesztő pedagógiai foglalkozásokon résztvevőket, a logopédiai fejlesztésben részesülőket, egyéb fejlesztő foglalkozásokra látogatókat.

Tervezés és értékelés időkerete

- anamnézis felvétele az óvodába járás kezdetén
- a családlátogatás és beszoktatás tapasztalatait a beszoktatás végére kell rögzíteni
- a gyermek képességeinek, fejlődésmenetének diagnosztikus értékelését félévente dokumentáljuk
- az egyéni fejlesztési tervek és azok értékelése félévente történik, a szülővel történő ismertetése kötelező, melyet a szülő aláírásával igazol

A gyógypedagógus részéről

- Egyéni fejlesztési tervek, valamint, az Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció- egyéni fejlődési lap (Tü. 356. sz., Tü. 357. sz.)

Az egyéni fejlesztési terv

- Figyelembe veszi a gyermek szükségleteit, fejlődéstörténetét.
- Személyre szabottan meghatározza a fejlesztési irányt.
- Az egyéni fejlesztési terv kiterjed valamennyi fejlesztési területre, vagyis a diagnózisra építő sokoldalú képességfejlesztés a feladat.

Óvodai törzskönyv

Az óvodára vonatkozó legfontosabb adatok vezetésére szolgál.

A törzskönyv tartalmát a rendelet 92 §. határozza meg. Vezetése az intézményvezető feladata.

5.6. Ellenőrzés, értékelés

5.6.1. A nevelőmunka ellenőrzése

A nevelő munkánk elemzése és értékelése folyamatos feladatunk, mert az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a további tervezéshez. Folyamatosan nyomon követjük nevelő munkánkat: önellenőrzés, vezetői ellenőrzés formájában, melyek az értékelés adta visszacsatolás által a minőségibb munkavégzést teszik lehetővé.

Az önellenőrzés hatására pedagógiai terveket az érintettek a megvalósulás, a tervezett célok elérésének függvényében felülvizsgálják, ha szükséges változtatnak a kialakult gyakorlaton vagy időbeli ütemezésen.

A nevelőmunka ellenőrzésére szolgál az intézményben működő hospitálási rendszer, mely a kompetencia területek meglétét vizsgálja.

A szakmai munka és működés ellenőrzését az intézményvezető és a szakmai intézményvezető - helyettes a Munkatervben kidolgozott ellenőrzési terv szerint végzi. Az ellenőrzés a pedagógiai dokumentumok körére, a szokás és szabályrendszer kialakítására, a szakmai tevékenységre és az ezzel szorosan összefüggő az óvodáskor végére elérendő fejlettségbeli mutatók alapján történik.

5.6.2. A nevelőmunka értékelése

Nevelési programunk értékelésére az 5 évente megvalósuló átfogó intézményi önértékelés keretei között kerül sor. Ekkor az óvoda tartalmi szabályozóinak, szakmai munkájának, partneri kapcsolatainak az adottságok és eredmények által meghatározott

értékelése zajlik. A folyamat az intézmény erősségeinek és gyengeségeinek meghatározása által az új fejlődési utak kijelölésével zárul.

Az önértékelést támogató munkaközösségünk a pedagógiai folyamatok elemzésével segíti a nevelőtestület tagjainak pedagógiai, módszertani megújulását. A felnőttek körében mérési eszközként a vizsgálati módszerek csoportjába tartozó kérdőívet és interjút alkalmazunk. Játékgyűjtemény összeállításával az intézményben megjelenő jó gyakorlatainkat adjuk tovább.

Az önértékelés, vezetői, intézményi értékelés mellett ugyanakkor fejlesztjük a gyermekek önértékelési képességeit, megteremtjük számukra az önértékelés, társértékelés helyzetét, valamint személyiségfejlődésük mérése-értékelése során reális önértékelést és pozitív önbecsülést támogató értékelési módszereket alkalmazunk.

Pedagógiai programunk sikerkritériumát „A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére” címmel kiemelt programelem tartalmazza. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, értelmezhető az óvodai nevelés céljának megfelelő munka és a gyermekek fejlettségi szintje.

6. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK ELŐSEGÍTÉSE

6.1. Inkluzív nevelés, integrált nevelés

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény, valamint alapító okiratunk lehetővé teszi a speciális szükségletű gyermekek ép társakkal való együttnevelését. A sajátos nevelési igényű gyermekek rehabilitációs megsegítése illeszkedik az óvoda helyi nevelési programjába. Célunk a sajátos nevelési igényből adódó hátrányok csökkentése, a toleranciára épülve az ép és a sérült gyermekek közötti kölcsönös elfogadás kialakítása. Az adott gyermek fejlődési üteméhez igazított elvárások a túlterheltség elkerülésével az optimális fejlődési utat jelölik ki.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön. A gyermekközösségbe csak olyan sajátos nevelési igényű gyermeket integrálunk, aki a többiekkel együtt nevelhető. Személyi erőforrásként saját logopédus alkalmazásával biztosítjuk a szakember ellátottságot. Eltérő igények esetén az intézmény külsős szakember bevonásával biztosítja az ellátást. A pedagógiai munkát három pedagógiai asszisztens segíti. A hatékony egyéni, és kiscsoportos fejlesztéshez fejlesztő szobával rendelkezünk, melynek nagysága, bútorzata, mérete, formája, felszereltsége alkalmazkodik és illeszkedik a SNI gyermekek enyhe fokú sérüléséhez. A nevelés tartalmi fejlesztéséhez szükséges eszközök, berendezések, (képességfejlesztő játékok, szemléltető eszközök, valamint a SNI gyermekek nevelését, fejlesztését biztosító eszközök, berendezések) nélkülözhetetlenek, beszerzésük folyamatosan történik. Intézményünk könyvtári állománya folyamatosan bővül szakirodalommal, amely a pedagógusok és minden dolgozó rendelkezésére áll, segítve munkájukat.

A gyermekek érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakoztatásához, ismereteik bővítéséhez. Az ellátást minden esetben a szakértői bizottság vizsgálati véleményében foglaltak szerint biztosítjuk. Az érintett szülőkkel kialakított jó kapcsolat az állandó tájékoztatásra a pedagógussal való együttműködésre épül. Eredményeként a szülők bevonódnak a fejlesztő feladatok megoldásába, elvégzésébe. Az óvodapedagógus olyan befogadó csoportlétkört alakít ki, melyben a gyerekek magatartása kizárja a hátrányos megkülönböztetést, az előítéletes beállítódást.

A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel (BTMN) küzdő gyermekek vizsgálatát szülői vagy pedagógus kérése alapján a pedagógiai szakszolgálat végzi. Ellátásukat

a pedagógiai szakszolgálat biztosítja. A pedagógiai szakvéleményben körülhatárolt fejlesztési területek lehetőséget adnak a csoportban történő hátránycsökkentő kompenzációra és fejlesztésre. A differenciált, személyre szabott bánásmód kialakításában nagy szerepe van az óvodapedagógus és a segítő szakember folyamatos szakmai konzultációjának.

6.2. Az óvodapedagógusok, gyógypedagógus nevelő munkájának irányelvi, feladatai

A pedagógusoknak minden gyermek esetében az általános nevelési elvek, fejlesztési tartalmak megvalósítására kell törekednie. A sajátos nevelési igényű gyermek számára is elérendő cél az önállóságra nevelés, az alkalmazkodó készség kialakulása, a kiegyensúlyozott érzelmi-akarati élet, a társas kapcsolatok kialakítását szolgáló képességek fejlesztése. Ezzel szinkronban az óvodának figyelembe kell venni a sajátos nevelési igényű gyerekek nevelésének irányelvi. Az elfogadó viselkedés és magatartás kialakítása a gyermekközösségben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek kialakítása közös cél és feladat. A sajátos nevelési igényű gyermek terhelhetőségénél az óvodapedagógus figyelemmel kíséri a sérülés jellegét, súlyosságát, a gyermek fizikai, pszichés állapotát.

Fel kell ismerni, a gyermekben rejlő képességeket és segíteni kibontakozásukat. A napirend során mindig csak annyi segítséget kell adni a kisgyermeknek, hogy önállóan tudjon cselekedni. Az óvodai csoportban dolgozó dajka az óvodapedagógushoz hasonlóan tudatában van modell szerepének, kommunikációja, bánásmódja igazodik a sérült kisgyermek igényeihez. A szakemberek együttműködésük során építenek arra, hogy a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység során az óvodapedagógus és gyógypedagógus közös célja és feladata a meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében, a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása. A gyógypedagógus segíti a többségi pedagógusokat a pedagógiai diagnózis értelmezésében, javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek alkalmazására. Figyelemmel kíséri a gyermek haladását, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó fejlesztő feladatok alkalmazására. A pedagógusok együttműködésük során figyelembe veszik egymás tapasztalatait, észrevételeit. A sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek optimális nevelése érdekében a pedagógusok ismereteinek bővítése, elsősorban gyógypedagógiai területen az oktató, nevelő munka hatékonyságát növeli

6.3. Tehetséggondozás

Óvodáskorban tehetségígéretes gyermekről beszélhetünk. A szülők és az óvoda (később az iskola) feladata, hogy a gyermek adottságai később tehetséggé válhassanak. Kivételes képességek megnyilvánulhatnak az intellektuális (különböző tudományterületen kimagasló tudás), művészi (képzőművészet, zene), pszichomotoros (sport, tánc), szociális területeken (vezető, irányító, szervező). Célunk, hogy beazonosítsuk a tehetségek megjelenési formáit, ezt követően szerető, elfogadó légkörben fejlesszük a tehetséges gyermek erős oldalát, gyengeségeit kiegyenlítsük. Igyekszünk kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási és speciális szükségleteit. Szükség szerint egyéni bánásmód keretében célzott képességfejlesztést biztosítunk. A sikerek elérése csak a szülők megfelelő szintű tájékoztatása és a közös munka alapjainak letételével valósul meg. Segítséget nyújtunk a megfelelő képzési hely, iskola kiválasztásában, partnereket vonunk be a tehetséggondozásba. Elsődleges partnerünk a szülő, aki sokat tehet gyermeke adottságainak kiteljesítésében, de gyakran szüksége van a pedagógus iránymutatására, szakértelmére abban, hogy felismerje, gyermeke kivételes képességű. Mi pedagógusok segítséget nyújtunk abban, milyen szakterület irányába érdemes a gyermeket orientálni, tehetsége kibontakoztatására. A zeneiskola bevonásával évről évre biztosítjuk a 6 éves óvodásaink számára a zenei képességek szűrését. A helyi pedagógiai szakszolgálat pszichológiai segítséggel támogatja a tehetségígéretes gyermekek beazonosítását. A képzőművészet terén kimagasló teljesítményt nyújtó gyermekek munkáit pályázatokra küldjük vagy a pedagógiai programunkba illeszthető témájú pályázati kiírások köré alkotómunkát szervezünk. (pl.: napvédelmi szabályzat) és saját kiállítások szervezésével ösztönözzük alkotó tevékenységre a hozzánk járó gyermekeket. A tehetséggondozás minden pedagógusunk feladata, így elsősorban a tehetséggondozáshoz szükséges eszközállomány megteremtésére törekszünk. A vizuális kultúra fejlesztése érdekében eszközbankot hoztunk létre, melynek állományát folyamatosan bővítjük. A speciális eszközök minden pedagógus számára hozzáférhetőek, támogatják tehetséggondozó feladatok ellátását.

Az óvodapedagógusok, gyógypedagógus feladata

- A gyermek tehetségének (intellektuális, művészi, pszichomotoros, szociális) felismerése.
- A gyermek elfogadása, támogató attitűd kialakítása.
- A gyermeki kíváncsiság, kreativitás, tudásvágy ösztönzése. A megismerési vágy, alkotási szükséglet kielégítése.
- A tevékenységek széles tárházának biztosítása.
- Szabad önkifejezés lehetőségének megteremtése.
- Egyéni, kiscsoportos vagy differenciált fejlesztés színterének megszervezése.
- A kimagasló terület dokumentálása az egyéni fejlettségmérő lapokon.
- A pedagógus módszertani kultúrájának fejlesztése, új technikák, jó gyakorlatok átvétele, továbbképzéseken történő részvétel.
- A szülők tájékoztatása gyermekük kimagasló képességeiről.

A tehetségfejlesztés módszerei

- napi tevékenységekbe illesztett differenciálás
- kooperatív munkaformák
- tevékenységek gazdagítása: mélységében, tartalmában, feldolgozási módjában, feldolgozási tempójában
- egyéni fejlesztés, sokszínű feladatrendszer biztosítása
- nevelési időn kívüli tevékenységek

6.4. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek, a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk a felgyorsult életvezetésű, elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg gyermeküket egyedül nevelő szülők vagy nevelőszülők által nevelt családokét.

Felelősségünk különösen nagy a hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz. Feladatunk az együttműködésre készítő kapcsolattartás.

Megvalósulási formái

- Óvodai szociális segítő munkájára vonatkozó keretek együttműködési szerződésbe foglalása.
- Anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása.
- Az önművelés igényének kialakítása.
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: tanácsadás, külső segítség felajánlása.
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés.
- A testnevelés, az alapvető mozgás, az egészséget értéknek tekintő gondolkodásmód, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényének kialakítani.

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- Differenciált fejlesztés.
- Egészséges életmódra nevelés.
- A mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése.
- Tehetségígéretes gyermekek felkészítése, részvételük tehetséggondozó körökben.
- Felzárkóztató foglalkozás a valamilyen területen lemaradóknak (képességfejlesztés, mozgásfejlesztés, logopédia).
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása (bábszínház, könyvtár...)

Szülőknek felajánlott segítség nyújtási lehetőségek

- Közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: nyitott napok, játszódélután, kirándulás stb.
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, családi beszélgetéseken (fogadóórákon).
- Szociális segítő bevonása a szakmai munkába.

7. GYERMEKVÉDELMI FELADATOK

Célunk

A prevenció, korrekció, testi-lelki nevelési feladatok ellátása, a gyermek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztettség kialakulásának megelőzése. Szükség szerint óvó-védő kezet nyújtunk az arra rászoruló családoknak, gyermekeknek, valamint együttműködünk a különböző intézményekkel és szakemberekkel.

Multikulturális, interkulturális nevelésen alapuló integráció kialakítása a célunk, ami az inkluzív pedagógia természetes szemlélete. Óvodánkban olyan légkört szeretnénk teremteni, amely kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek neme, vallása, származása, etnikai hovatartozása, vagy bármilyen oknál fogva hátrányos, kitaszított helyzetbe kerüljön.

Az óvodapedagógusok feladatai

- Figyelemmel kísérjük a csoportunkba járó gyermekek gondozottságát, családi körülményeit, szükséges esetben jelezzük a hiányosságokat a gyermekvédelmi felelősnek.
- Figyelemmel kísérjük a gyermekek igazolatlan hiányzásait, erről tájékoztatjuk az intézményvezetőt.
- Indokolt esetben a gyermekvédelmi felelőssel közös családlátogatást végzünk.
- A gyermekvédelmi felelőssel és az óvodai szociális segítővel közösen együttműködünk a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Az ebbe a körbe tartozó gyermekeket egyéni, differenciált fejlesztésben részesítjük.
- Tájékoztatjuk a gyermekeket a balesetvédelmi szabályokról.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- Fogadja a pedagógusok jelzéseit, információit.
- Tanácsot ad a szülőknek, pedagógusoknak.
- Kapcsolatot tart a szülők, illetve a családvédelmi szolgálat között.
- Nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkát az adott évre.
- A veszélyeztetett, hátrányos helyzetű gyermekekről nyilvántartást készít.
- Rendszeresen konzultál az óvodapedagógusokkal a nevelési év során bekövetkezett változásokról.

- Figyelemmel kíséri a Gyermekvédelmi törvény módosításait, majd tájékoztatja az óvodapedagógusokat az esetleges változásokról.
- Évente beszámolót készít az intézményvezető felé.
- Folyamatos kapcsolatot tart az óvoda védőnőjével, orvosával, a Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Zirci Tagintézményével, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal.
- A szülőket a faliújságon tájékoztatja az őket érdeklő témákról.
- Segíti a hátrányos helyzetű gyermekek részvételét kiránduláson, bábszínházi látogatáson.

Az intézményvezető feladatai

- Irányítja és ellenőrzi az intézményben folyó gyermekvédelmi munkát.
- Ellenőrzi, hogy az intézményben megvalósul-e a gyermekek mindenkifelett álló érdekeinek érvényesítése, az egyenlő hozzáférés, a multi- és interkulturális nevelés biztosítása, a befogadó nevelés alkalmazása, az egészséges életmód kialakítása, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek speciális fejlesztése.
- Kapcsolatot tart az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel, óvodai szociális segítővel.
- A gyermekvédelmi felelős továbbképzési lehetőségéről gondoskodik.
- A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén szükség szerint segítséget nyújt gyámhatóságnak, gyermekvédelmi szakembernek.
- Tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős és a családsegítő személyéről és elérhetőségéről.

8. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATA

8.1. Egészségfejlesztés feladatai-egészségfejlesztési terv

Munkatársi közösségünk értékrendjében az egészséges életmódra nevelés elsődleges és az egészséges életvitel igényének kialakításában ölt testet. A gondjainkra bízott gyermekek egészségben való megtartása, szervezetük edzése, ellenállóvá tétele, a stresszhatások feldolgozására való felkészítésük, mindennapos, folyamatos tennivaló. Az egészségnevelés a pedagógiai munka gyakorlatában integrálódik, valamennyi nevelési fő feladat része minden nevelési-oktatási területnek, funkcionális egységet képez minden nevelői tevékenységgel.

A gyermek, fejlődő személyiség, ezért sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként, és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja.

Az egészségnevelés területei

1. Étkezés.
2. Testápolás, betegségek megelőzésére nevelés, öltözködés, pihenés.
3. Testedzés, mozgás, mozgásigény kielégítése.
4. Környezetvédelem, környezettudatos magatartás kialakítása.
5. Testi, lelki egészség fejlesztése.
6. Bántalmazás, erőszak megelőzése.
7. Balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás.

Céljaink

- Óvodásaink egészséges életvitel-igényeinek alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.
- A mindennapi mozgás lehetőségének biztosítása.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Sokirányú, egész nap jelen lévő gondozási tevékenységgel a gyermekek komfortérzetének biztosítása, az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges biztonságos környezet kialakítása.

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A gyermekek életkorának megfelelő óvodai napirend, életritmus kialakítása.
- A rendszeres tevékenységek biztosítása által a testi és szellemi fejlődés feltételeinek megteremtése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.
- A gyermekek lelki egészségének védelme, megőrzése, szervezetük edzése.
- Megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátásának segítése.

Egészséges és biztonságos környezet az óvodánkban

Az óvoda udvara

- az udvar tisztántartása, gondozása,
- balesetmentes, biztonságos környezet kialakítása,
- természetes és mesterséges árnyékolókkal védelmet nyújtunk a nap káros sugarai ellen
- a nyári időszakban csak megfelelő UV szint mellett tartózkodnak gyerekek az udvaron, ennek érdekében napi szinten követjük a humán meteorológiai jelentéseket, napvédelmi szabályzattal ismertetjük meg a gyerekeket,
- szabványoknak megfelelő környezetbarát játékok telepítése,
- változatos udvari játékok, játszó sarkok telepítése, amely a gyermekek szabadban tartózkodása során a sokoldalú mozgás tevékenységét szolgálja,
- egészséget megőrző zöld övezet ápolása, fűvesítés, virágosítás,
- gyógynövények, fűszernövények további telepítése, gondozása.

Az óvoda helyiségei

- barátságos, esztétikus, helyiségek (csoportszoba, mosdó, öltöző) biztosítása,
- az óvoda tisztaságának megóvása, szépítése, díszítése az évszaknak megfelelően,
- az épület kedvező és sokszínű környezeti adottságainak kihasználása,
- a lelki egészségvédelem érdekében meghitt játszósarkok kialakítása a csoportszobában és a szabadban is.

Módszertani alapelvek

- a tiszta, egészséges, balesetmentes környezet megteremtése
- testi, érzékelési problémák megelőzése, korrekciója
- az egyéni igények, sajátosságok, képességek figyelembe vétele
- testközelség, megszólíthatóság
- együttműködés a családdal
- fokozatosság, rendszeresség
- magas fokú önállóság fejlesztése
- tevékenykedtetés minden tevékenységben

8.1.1. Étkezés

A növekedés és fejlődés egyik legfontosabb feltétele a táplálkozás. Óvodánk napi háromszori étkezést biztosít a gyermekek részére. Az étkezések időpontját a csoport napirendje és a gyermekek egyéni igénye határozza meg. Intézményünkben a Zirci Önkormányzati Szociális Szolgáltató Központ biztosítja az étkezést. Kiszállítás után óvodánk melegítő konyhájában történik az adagolás és a tálalás előkészítése.

Óvodában nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségnevelési feladatait, így az étkezés előkészületeinek lebonyolítása az egészséges táplálkozás megkedveltetése, új ízek, ételféleségek megismertetése. A heti étrendet a szülők is figyelemmel kísérhetik, szükség szerint kiegészíthetik. Fokozott figyelmet fordítunk a szülőkkel közös helyes étkezési szokások kialakítására, ennek érdekében kerüljük a magas cukortartalmú ételeket és italokat, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztását, előtérbe helyezzük a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztását, csoportjaink heti szinten tartanak gyümölcsnapot.

Az önálló étkezés és az önkiszolgálás szokásait fokozatosan alakítjuk ki, az egyéni igények és egyéni fejlettségi szintek figyelembevételével, megfelelő időt hagyva a gyermekeknek a tevékenységre.

Folyadék (víz) egész nap a gyermekek rendelkezésére áll.

A helyes étkezési szokások, étkezés mellett nagy figyelmet fordítunk az esztétikus terítésre. A gyermekek ízlésében, étvágyában, táplálkozási szokásaiban nagy egyéni különbségek vannak, ezt figyelemmel kísérjük. Igyekszünk új ízekkel megismertetni és ösztönözni őket a gyümölcsök, zöldségek fogyasztására is.

Étkezési tevékenységek 3-4 éves korban

- Felnőtt segítségével ismerkednek: a használati tárgyak alkalmazásával, az önkiszolgálás műveleteivel, azok sorrendjével.
- Kis segítséggel elteszik az eszközöket.
- A nem kívánt ételeket a tányérjukon hagyják.
- Enni, inni kérnek szükségletük szerint.

Étkezési tevékenységek 4-5 éves korban

- Az evőeszközöket megfelelően használják. (a kés használatát a csoport fejlettségi szintjétől tesszük függővé).
- A kancsóból kis segítséggel töltenek.
- Cukott szájjal rágnak, tisztán étkeznek.
- A szalvétát felszólítás nélkül és rendeltetésének megfelelően használják.
- Az asztal mellett természetes testtartással ülnek.
- Ügyelnek az asztal tisztaságára.

Étkezési tevékenységek 5-6-7 éves korban, a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Önállóan szednek maguknak a tálból.
- Gondolnak az étel mennyiségének helyes megítélésére.
- A kancsóból önállóan töltenek.
- Helyesen használják az evőeszközöket.
- Étkezés közben kulturáltan viselkednek.
- Vigyáznak az asztal és környezetük tisztaságára.

8.1.2. Testápolás, betegségek megelőzésére nevelés, öltözködés, pihenés

Bensőséges kapcsolat kialakítására törekszünk a gyermekek igényeihez, otthonról hozott szokásaihoz alkalmazkodva.

A gyerekek szappannal, folyóvízben mosnak kezet WC-használat után, étkezés előtt és minden olyan esetben, amikor szükséges. A körmök tisztántartása érdekében a körömkefe is a

rendelkezésükre áll. A gyermekek haját szükség szerint fésüljük. Figyelünk arra, hogy ne lógjon a szemükbe.

A higiénés szabályok betartásával, a betegségek megelőzésével kapcsolatos helyes magatartási szokások begyakorlásával biztosítjuk a gyermeki szervezet általános védekezőképességének fokozását, a betegségmegelőzést. A papírzsebkendő a csoportszobákban a gyermekek számára elérhető helyen van elhelyezve, és egyszeri használat után fedett szeméttartóba dobhatják. A helyes orrfújás technikáját és a zsebkendő használat kialakulását tapintatosan segítjük elő. Az egészségügyi szakemberekkel jó kapcsolatot építettünk ki, a védőnő rendszeres vizsgálatot tart csoportunkban, előadásaival még bővebb információt nyújt óvodásaink számára pl: a helyes fogmosás technikájáról. Fogászati szűrővizsgálatra minden évben sor kerül óvodánkban.

Szokásrendünk lehetővé teszi, hogy a gyermekek akkor mehetnek WC-re, amikor azt szükségleteik megkívánják. Az intimitás szokásainak kialakítását a legtöbb csoport már a WC kagylók függönnyel történő leválasztásával oldja meg. A WC-papír a gyermekek számára elérhető helyen található. Az öblítő berendezés és a WC-papír rendszeres és helyes használatára szoktatjuk a gyermekeket.

A gyermekek fogainak romlását elsősorban a édességek túlzott fogyasztása, az intenzív rágás hiánya és fogmosás mellőzése idézi elő. A fogak védelme és a fogmosás szokásának kialakulása érdekében óvodánkban ebéd után moshatnak fogat. A jó illatú és kellemes ízű fogkrémekkel ösztönözzük a legkisebbeket is a fogmosásra.

Minden gyermek fogmosó felszerelésének, törölközőjének, fésűjének higiénéjét folyamatosan biztosítjuk.

Az öltözködés fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát. Fontos, hogy kényelmes, praktikus ruhában járjanak óvodába, amiben nem fáznak, nem izzadnak, és szabadon mozoghatnak.

A hőmérsékleti változások ellensúlyozására célszerű a többrétegű öltözködés. A szülők igénye szerint külön udvari ruhát hozhatnak gyermeküknek, amiben felszabadultan játszhatnak. Minden gyermeknek tartalék fehérneműt és csere cipőt kérünk. Ösztönözzük őket az önálló öltözködésre, cipőkötésre, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, egyéni fejlettségi szintjét.

A pihenés és az alvás a napirendben fontos szerepet kap. Alvási szokásaikat tiszteletben tartjuk, apróbb tárgyaikat, játékaikat magukhoz vehetik. Fektetés előtt a csoportszobákat jól kiszellőztetjük. A gyerekek alá is teszünk takarót, hogy minden oldalról meleg réteg vegye körül, ne izzadjanak rá az ágyakra.

A felesleges ruhaneműt, cipőt levetjük. A nyugodt pihenés, alvás egyik feltétele a belső és külső ingerek megszüntetése. Ezért fontos az alvás előtti mese, halk dúdolgatás. Igyekszünk a pihenéshez szükséges kedvező körülményeket minden gyermek számára megteremteni és fenntartani (simogatás, gyermek mellé ülés).

Fő tevékenységek 3-4 éves korban

- Kis segítséggel felhúzzák ruhájuk ujját, arcot mosnak, szárazra törlik kezüket, arcukat.
- Figyelnek arra, hogy a vizet ne fröcsköljék szét.
- A szappant és a törölközőt használat után helyére teszik.
- WC használat után segítséget kérnek, vagy megpróbálják önállóan használni a papírt és az öblítő berendezést.
- Ismerkednek a zsebkendő használatával.
- Próbálkoznak a fogmosással.
- Próbálkoznak az öltözködéssel.

Fő tevékenységek 4-5 éves korban

- Segítség nélkül, időnként ellenőrzéssel kezet mosnak WC használat után, étkezés előtt és szennyező tevékenység után.
- Használják a körömkefét, ha szükséges.
- Kezüket szárazra törlik, majd a törölközőt helyére teszik.
- Önállóan mosnak fogat, a fogápoló szereket tisztán teszik a helyére.
- Rövid hajúak önállóan fésülködnek.
- Önállóan tűrik fel ruhájuk ujját, majd megigazítják
- Önállóan használják a zsebkendőt, fújják az orrukat.
- Önállóan öltöznek, ha szükséges segítséget kérnek.

Fő tevékenységek 5-6-7 éves korban, a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Észreveszik, ha beszennyeződik a kezük és figyelmeztetés nélkül mosnak kezet.
- Ruhájuk ujját fel- és letűrik.
- WC használat után a lányok minden esetben használnak papírt.
- Hajukat rendben tartják, a hosszú hajúak kérik a segítséget.
- Fogat mosnak, fogápoló eszközeiket tisztán teszik a helyére.

- A zsebkendőt felszólítás nélkül használják, ha szükséges, helyesen fűjják az orrukat.
- Köhögéskor, tüsszentéskor a zsebkendőt szájuk elé tartják.
- Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki- begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan összehajtva helyére teszik.

8.1.3. Testedzés, testmozgás szokásainak kialakítása

- Napirendünkben szerepel a mindennapi mozgás, a gyermek harmonikus, összerendezett mozgásának, testi képességének, mozgásigényének kielégítése érdekében.
- Biztosítjuk a mindennapi, levegőn történő (szabad) mozgást, jó időben és rossz idő esetén is (séták, kirándulások, szánkózás, csúszkálás, mozgásos játékok a csoportszobákban, és a tornateremben).
- Változatos mozgáslehetőségeket biztosítunk a gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése céljából, valamint pozitív mozgástapasztalatok megszerzésére. Kihasználjuk az óvoda adottságaiból és környezetében adódó mozgáslehetőségeket: Ovi-foci pálya, szánkózás a közeli domboldalakon, az óvoda udvarán, kerékpározás, futóbiciklizés, rollerezés az óvoda közvetlen szomszédságában található kerékpárúton, a változatos mozgásfejlesztő eszközökkel biztosítjuk a megfelelő motivációt a gyermekek számára. Sétákat, kirándulásokat szervezünk az óvoda körül elhelyezkedő kertés családi házakhoz, a Cuha-patakhoz, a Pintér-hegyi parkerdőbe, az Arborétumba, Vinyére, Bakonybélbe, Olaszfaluba az Eperjes-tanösvényhez, Zöldág lovasudvarhoz.
- A helyes testtartás kialakítása és a mozgásügyesség fejlesztése érdekében-prevenációs szemlélettel-rendszeresen szervezünk tartásjavító- és lábtornát, mozgásos játékokat, Magyar Gerincgyógyászati Társaság által kidolgozott programot alapul véve.
- Figyelünk az időjárásnak, a tevékenységeknek megfelelő öltözködésre.
- Kihasználjuk a sószoba adta lehetőséget (hetente 1-2 alkalommal 30-30 perc). A gyermekek számára biztosítjuk a szülőkkel közös gyógyító terápia lehetőségét.
- Gondoskodunk a megfelelő levegőcseréről gyakori szellőztetéssel a zárt helyiségekben.

8.1.4. Környezetvédelem, környezettudatos magatartás kialakítása

Legfontosabb feladatunk ezen a területen az élő és élettelen környezethez fűződő pozitív viszony megalapozása.

Célunk, hogy a gyermekek megismerjék a környezettudatos viselkedés alapvető szabályait, kialakuljanak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megóvásához és megbecsüléséhez vezetnek. Törekszünk arra, hogy a gyermekeket a természet védelmében, megóvásában való aktív részvételre ösztönözzük, pozitív érzelmi viszonyt alakítunk ki a környezet megóvása, a fenntarthatóságra nevelés érdekében (szelektív hulladékgyűjtés, környezetünk tisztán tartása, használt elem gyűjtése, komposztálás, növények és állatok gondozása stb.) Az érzékszervi megtapasztaltatás lehetőségét természetes körülmények között, játékos cselekvésben, felfedező tevékenységben és szenzitív élmények által biztosítjuk. A mindennapi tervezés során olyan tapasztalatokat nyújtunk a gyermekek számára, amelyben megismerkedhetnek a szűkebb és tágabb környezet védelmével, megőrzésével, illetve a spontán adódó lehetőségeket is kihasználjuk.

A környezet jeles napjainak együtt ünneplése közös élményt nyújt a gyermekeknek és dolgozóknak, az óvoda összes munkatársa mint a gyermekek számára. Ezekon a napokon még nagyobb jelentőséget biztosíthatunk a természetvédelemnek, környezetvédelemnek a közös játékok, tevékenységek során. (Autómentes nap, Állatok világnapja, Víz világnapja, Az Egészség világnapja, Föld napja, Madarak és fák napja, Zirciek tavasza, Közlekedési kultúra napja, Hangyaboly sportnap) Évente kétszer papírgyűjtést szervezünk, valamint óvodásainkkal megismertetjük a szelektív hulladékgyűjtés szabályait. A tanulás egy aktív folyamat, amelyben mozgalmasan és aktívan kell részt vennünk, így a felnőttek példamutató viselkedése elengedhetetlenül szükséges a környezettudatos magatartás kialakításában.

8.1.5. Testi- lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvoda feladata: minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

Alapelv

- Önkéntes részvétel, szabad megnyilatkozás és véleménynyilvánítás.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei

- szabad beszélgetések
- képek gyűjtése, nézegetése

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (le barnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erő kifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkérmények füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Gyermeki vélemények arról, hogy kik dohányoznak, miért dohányoznak, hol dohányoznak: dohányzó felnőttek, dohányzó gyerekek, otthoni dohányzás, miért nem szabad a közlekedési eszközökön (vonat, autóbusz, villamos) dohányozni; vélemény arról, hogy sikerül-e a leszokás.
- Ismeretközlés, magyarázat arról, hogy a nem-dohányzókat törvény védi: miért kell az embereket a dohányzástól megvédeni; az óvodában miért nem dohányoznak.
- Ismeretek összefoglalása a dohányzás ártalmairól: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).

8.1.6. A bántalmazás, erőszak megelőzése

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy

ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegyenyítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem- és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhethet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyermek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha *gyermek bántalmaz gyermeket*. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkiileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Feladataink

- Ezen a területen belül legfontosabb feladatunk a megelőzés.
- Fontosnak tartjuk a meleg, elfogadó, szeretetteljes légkör kialakítását, a baráti kapcsolatok ápolását, erősítését, megfelelő számú eszköz biztosításával igyekszünk elkerülni a konfliktushelyzeteket.
- A kialakuló konfliktusok megoldására mintákat adunk: többféle megoldási javaslat, dramatikus játékok, bábozás, beszélgetések, érzések megfogalmazása, a feldolgozás segítése.
- Közreműködünk a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában. Kapcsolatot tartunk a szociális segítővel, a nehéz élethelyzetbe került szülőket ösztönözzük a szakember felkeresésére.
- Felderítjük a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszünk a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására.

8.1.7. Balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás

Legfőbb célunk a balesetek megelőzése, a gyermekekkel megismertetni a balesetvédelmi szabályokat. Az óvó-védő szabályokat az óvoda házirendje tartalmazza, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során be kell tartaniuk. A szülőket év elején az első szülői értekezleten tájékoztatjuk erről, valamint a faliújságon kifüggesztett, illetve a beiratkozáskor kezükbe kapott házirend egy példányából tájékozódhatnak a megfelelő szabályzatról.

Feladataink

- A gyermekekkel meg kell értetnünk, hogy magukra, társukra és a játékeszközökre vigyázzanak.
- A balesetek megelőzésének módszere lehet: beszélgetés, szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv- és képolvasás, társasjátékok.
- A gyermekek által használt játékokat, eszközöket az óvoda összes dolgozója odafigyeléssel kezelje, ha szükséges jelzi a javíttatását.
- Séták, kirándulások alkalmával felhívjuk a gyermekek figyelmét a megfelelő eszközhasználatra, a veszélyforrásokra, a helyes viselkedés szabályaira.
- A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkeztekor ellátandó feladatok az SZMSZ-ben és Házirendben kerültek rögzítésre.
- Az óvoda berendezéseit, eszközeit használat előtt balesetvédelmi szempontok alapján ellenőrizzük, év közben folyamatosan felülvizsgáljuk állapotukat.
- Az udvari játékok szakértői felülvizsgálat után kerülnek használatba, majd a folyamatos vizsgálat segíti a gyermekbalesetek elkerülését.
- Elsősegélydoboz a titkárságon található.

8.2. Érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés

8.2.1. A fejlesztés tartalma

A gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként, és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja.

A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon, meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek közt tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lesnie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ez a komplex életfeladat a szociális tanulás intenzív formája. Ennek egy részét – eltérő kulturális színvonalon – a családok teljesítik. Mi nem csupán kiegészítő szerepet kívánunk játszani az elsődleges szocializáció folyamatában, hanem arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállaljuk: azaz kiegészítjük, felerősítjük a szociális tanulást. A társadalom és az egyén kölcsönviszonyának valamiképpen a nevelés fogalmában is tükröződnie kell. Felfogásunk szerint a nevelés a társadalom számára szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése.

A három-hét éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, magában foglalja:

- A teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- Az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

A gyermeki megismerés alapja három-hét éves korban a folyamatos érzékelés, tapasztalás és cselekvés. A nevelési alaphelyzetbe szervesen illeszkedő, rendszeres tevékenységeket úgy kell értelmeznünk, mint a pedagógiailag meghatározott szocializáció igazi determinánsait.

Az óvodás korú gyermek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése (biztonságérzet, védettségérzet) a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Az óvodában nagyon eltérő érzelmi kívánalmakkal találkozunk, ezért a gyermek egyéni igényeit megértéssel kell

fogadnunk, empátiát kell mutatnunk, ez hozzátartozik ugyanúgy az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása.

Fontos feladatunknak tekintjük az érzelmi nevelés területén, hogy az óvodás gyermekben kialakuljon:

- az érzelmi beleélés, empátia képessége,
- az érzelmek felismerésének képessége,
- saját érzelmeik kifejezésének képessége,
- a késleltetett megerősítés kivárásának képessége,
- az indulati élet elvárható uralása, kontrollja,
- erkölcsi tulajdonságai formálódjanak, mint pl.: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség, akarati tulajdonságai, ezen belül: önállósága, önfegyelme, kitartása, feladattudata, szabálytudata.

Mindezen eredmények eléréséhez szükséges, hogy már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érhék a gyermeket. Az óvoda helyiségeit a dekorációval hangulatossá és barátságossá tesszük, ami nagymértékben befolyásolja a gyermekek hangulatát, ízlését. Az udvarunkat is megpróbáljuk hívogatóvá tenni, tavasszal virágokkal díszítjük, ápoljuk a fűvet, esztétikus környezetet teremtve.

Beszoktatás, befogadás

Mivel az első találkozás az óvodával minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja a csoporthoz fűződő későbbi kapcsolatát, ezért kiemelten kezeljük gyakorlatunkból és tapasztalatinkból adódóan a gyermek befogadását, annak előkészítését és folyamatosságát. A beíratást követően a családlátogatás során megismerkedünk a gyermekkel, szüleivel, a környezetével. Beszélgetünk a gyermek családban betöltött helyéről, érzelmi kapcsolatairól. Lehetővé tesszük, hogy ellátogassanak az óvodába, ismerkedhessenek a leendő óvónénikkel, környezettel. Óvodakezdekskor a gyermek igénye szerint a szülővel együtt kezdheti óvodai életét, a régi óvodásokat felkészítjük az újak fogadására.

A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat fokozó eszközeiket magukkal hozhatják. A feltételeket akkor is biztosítjuk, ha a gyermek óvodaváltás során már járt más intézménybe.

Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtés lényeges alapeleme programunknak: kiemelten figyelünk arra, hogy az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modellértékű szerepet tölt be. Az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását és engedjen teret önkifejező és önértékesítő törekvéseinek. Fontos, hogy az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégítse természetes társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet megszervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését, a szokás és normarendszer megalapozását. Óvodánk a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családjához való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. Fontosnak tartjuk, hogy a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő hátrányos helyzetű vagy adott esetben halmozottan hátrányos helyzetű, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült sajátos nevelési igényű gyermek szakszerű törődést kapjon intézményünkben. Szükség esetén a megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor, családsegítő, gyermekjóléti szolgálat stb.) közreműködésével.

8.2.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Pozitív mintán alapuló szociális tanulás lehetőségét biztosítjuk. Segítjük őket érzelmeik megjelenítésében, követendő példát mutatunk.
- Szereteten alapuló családi légkört teremtünk.
- A gyermekeket egymás elfogadására, tiszteletére, kölcsönös támogatására, előítélet mentességre neveljük.
- Kedvező érzelmi hatásokra építve,- szűkebb és tágabb környezetünkkel ismertetjük meg a gyermekeket.
- A gyermek pozitív megnyilvánulásaira építve fejlesztünk.
- A gyermek önkifejező és önértékesítő törekvéseit elősegítjük.
- A viselkedésformákat, és az együttélés szabályait kialakítjuk

(óvodapedagógus-gyermek, gyermek-gyermek, dajka-gyermek, pedagógiai asszisztens-gyermek).

- A gyermekek és a gyermekközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait figyelembe vesszük.
- Alkalmazkodóképes gyermekeket nevelünk.
- Nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt gyermekek nevelése – ez a feladat speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködését kérjük.
- Kiemelkedő képességű gyermekek szükségleteihez, képességeihez alkalmazkodunk.
- Közös élményeket nyújtunk, a szokás- és normarendszert megalapozzuk óvodán belüli és óvodán kívüli tevékenységek során.
- A közösségfejlesztés változatos módszereinek tudatos alkalmazásával, a gyermekek és a gyermekcsoportok tagjainak egyéni és csoportos szükségleteire alapozva teremtjük meg a játék és az élménygazdag tevékenységek lehetőségeit.
- Erkölcsi nevelést, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség), és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlesztését végezzük.
- Tudatosan alkalmazzuk a konfliktus megelőzés módszereit, közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását.
- Eljuttatjuk a gyermekeket az egymás mellett való békés tevékenykedéstől az együtt való tevékenykedésig (alkalmazkodó és kooperációs készség alakítása)
- A csoportunkban felmerülő konfliktusokat, azok okait felismerjük, helyesen értelmezzük, és hatékonyan kezeljük.

8.2.3. A fejlődés várható eredményei óvodáskor végén

- A gyermekek ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyerekekhez és a felnőttekhez.
- A gyermekek igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása. A szabályok betartására egymást is megkérlik.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességében.
- A társaikkal konfliktusos helyzetben egyezkednek.

- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- Szavak nélkül is értik a társaik és a felnőttek jelzéseit és érzéseit.
- Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket.
- Belátják tévedéseiket, hajlandók korrigálni.
- Érvényesítik kezdeményezőkézségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Feladatvégzésüket a tudatosság, kitartás jellemzi, képesek erőfeszítésre.
- Ismerik és szeretik szűkebb és tágabb környezetüket.

8.2.4. Óvodai ünnepeink

Az ünnep a lélek vitaminja. Szükségünk van arra, hogy a hétköznapiak és egy-egy jeles nap elváljanak egymástól. Az ünnep fényét emeli a feldíszített csoportszoba, az alkalomhoz illően felöltözött gyerekek, felnőttek, a meglepetés, az ajándékozás öröme, a közös éneklés, játék. Az ünnepvárás is fontos esemény óvodánkban: közös énekléssel, verssel, mesével, zenehallgatással, táncok tanulásával készítjük fel magunkat az ünnepre, érzelmileg hangolódunk a közelgő eseményre.

Sok kisgyermek számára az óvoda az első közösségi élmény a család után, így az első együtt töltött ünnepek is jelentős alkalmak mind a gyermekek, mind intézményünk életében. A közösen átélt ünnepek erejével felidézzük a hagyományokat, közelebb hozzuk a szűkebb és tágabb környezetünk fontosabb eseményeit.

Célunk, hogy az ünnepi megemlékezéssel kellemes élményt varázsoljunk a gyermekek számára, maradandó emléket nyújtsunk, melyre nagyobb korukban is szívesen gondolnak vissza, így elősegítve azt, hogy felnőttként is tartsanak bizonyos tradíciókat.

Számos ünnep gyermekcsoportjainkban saját szokások, hagyományok szerint zajlik, néhány jeles napot intézményi szinten, az óvoda és bölcsőde összes kis neveltjével közösen ünnepelünk. Fontosnak tartjuk, hogy a szülőket közös programokra invitáljuk, ahol az együtt átélt érdekes, izgalmas programokon keresztül a személyes élmény segítségével felnőtt és gyermek egyaránt közelebb kerülhessen az ünnep lényegének megértéséhez.

8.2.4.1 *Társadalmi ünnepek, hagyományokkal összefüggő ünnepek*

- **Márton nap:** november 11. Libás dalokkal, mondókákkal, játékokkal készülünk az ünnepre, a gyermekekkel megismertetjük a Márton-legendát. Német nemzetiségi csoportjaink ünnepe: a szülőkkel közösen lámpásokat barkácsolnak a gyermekek, majd rövid műsor után lampionos felvonulásra indulunk a városba.
- **Benedek Elek, óvodánk névadójának ünnepe:** november hónap utolsó szerdáján a csoportok ellátogatnak egymáshoz, ahol egy Benedek Elek mesét hallgatnak meg, majd pedig vendéglátás, közös játék következik.
- **Mikulás:** December 6. Minden csoportunkba ellátogat a Mikulás, apró ajándékkal kedveskedik a gyermekeknek.
- **Advent, Karácsony:** Az adventi időszakban még meghittebb, családiasabb légkört igyekszünk kialakítani óvodánkban. Szülőkkel közös munkadélutánokon készülődünk az ünnepre. Méz, gyertya, fenyőillat lengi körbe az intézményt.
- **Farsang:** zenés, táncos mulatság során az óvoda és bölcsőde együtt ünnepel.
- **Nemzeti ünnep:** Március 15. Csoportonként készülünk az ünnepre: kokárdával-, zászlóval barkácsolással, lovas, huszáros, katonás játékokkal.
- **Húsvét:** Felelevenítjük a néphagyományokat.
- **Anyák napja:** Csoportonként változó elképzelés szerint teremtenek az ünnephez méltó meghitt pillanatot.
- **Évzáró, nagycsoportosok búcsúztatása:** A gyerekek verses, dalos, táncos összeállítással zárják az évet, a kicsik apró ajándékokkal búcsúznak el iskolába készülő társaiktól.

8.2.4.2 *Természetvédelemmel, környezetvédelemmel, kultúra közvetítéssel összefüggő jeles napok*

- **Autómentes nap:** szeptember 22. Ezen a napon, akinek lehetősége adódik, gyalogosan vagy kerékpárral közelíti meg az óvodát. Igazán annak örülünk, ha a parkoló üresen áll. A gyerekekkel megismertetjük és gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait.
- **Népmese napja:** szeptember 30. Dramatizálással, meséléssel, bábozással elevenítünk fel egy népmesét.
- **Állatok világnapja:** október 04. Helyszíni foglalkozáson, vetélkedők, kiállítás, rajzverseny, képeskönyv nézegetés, vetítés során beszélgetünk az állatok világáról, a veszélyeztetett állatfajokról.

- **A magyar kultúra napja:** január 22. A csoportjaink vendégségbe indulnak egy szabadon választott másik csoportba, ahol rím keresők, versek és mesék előadásával színesítik a délelőttöt.
- **Víz világnapja:** március 22. Ezen a napon, valamint a megelőző napok során megismertetjük a gyermekeket a víz tulajdonságaival, a vízi élőlényekkel, a víz fontosságával. Kísérletek, vetélkedők, különböző játékok során megtapasztaltatjuk, hogyan óvják, védjék Földünk vízkészletét. Rajzaikból, munkáikból kiállítást szervezünk.
- **Az egészség világnapja:** április 7. Évről évre változatos tartalommal (ételkóstoló, salátabár, rejtvények, tiszta víz program, vetélkedők) hívjuk fel a gyerekek figyelmét saját testi és lelki egészségük tudatos alakítására.
- **Föld napja:** április 22. Kirándulás, séta során helyszíni foglalkozást tartunk, vagy vetélkedők, versenyek során megismertetjük a gyermekeket a növényekkel, állatokkal, a Föld népeivel, kontinensekkel, a játékok során kiemelten kezeljük a Földünk védelmét.
- **Madarak és fák napja:** május 10. Arborétumi sétánk során madárlesre indulunk, megkeressük kedvenc fáinkat, megfigyeljük változásait.
- **Zirciek tavasza:** május Kapcsolódva a város intézményeihez, civil szervezeteihez, intézményi összefogással tesszük rendbe az óvoda udvarát és annak közvetlen környezetét, virágosítjuk, gondozzuk óvodánkat.
- **Közlekedési kultúra napja:** május Külső kapcsolatok bevonásával (rendőrség) a biztonságos közlekedés szabályairól és gyakorlati alkalmazásáról kapnak ízelítőt a gyerekek. Forgórendszerben megszervezett helyszíneinken közlekedési táblák felismerésére, kerékpáros akadálypálya kipróbálására és a rendőrségi bemutatóra kerül sor.
- **Gyermeknap:** május Szülőkkel közös szórakoztató rendezvény az óvoda udvarán. Rengeteg játékkal, programmal, előadással, zsákbamacskával, csemegézéssel.
- **Hangyaboly sportnap:** június Jó kapcsolatot ápolunk a környék óvodáival, így nagy örömünkre vendégeinkkel együtt lehetünk részesei a sportpályán rendezett nagyszabású ügyességi játékoknak. Távolról úgy tűnik, hogy kicsik és nagyok nagy lelkesedéssel veszik birtokukba a sportpályát, olyan mindez, mint egy nyüzsgő hangyaboly. A rendezvény végén egészséges ételek kínálásával látjuk vendégül a hozzánk érkezőket
- A gyermekek születés- és névnapját is megünnepeljük, minden csoport saját szokása szerint teszi emlékezetessé ezt a napot.

8.2.4.3 *Társadalmi ünnepek, hagyományokkal összefüggő ünnepek Lókúton*

- **Tök nap:** Október 3. hetének 1 napja. Ezt az eseményt egy tök jó hét előzi meg, melynek lezárásaként kerül megrendezésre a tök nap. Erre az alkalomra az óvoda udvarát a szülők és más felnőttek által faragott töklámpások díszítik, az érdeklődőket ügyességi játékok, szavazás, tökös ételek kóstolója várja. A töknap tartalma minden évben módosul.
- **Márton nap:** november 11.-hez közelebbi péntek. Libás dalokkal, mondókákkal, játékokkal készülünk az ünnepre, a gyermekekkel megismertetjük a Márton-legendát. Német nemzetiségi csoportjaink ünnepén vetélkedők, népi libás játékok, felvonulás, megvendéglés színesíti a programot.
- **Mikulás:** December 6. Minden csoportunkba ellátogat a Mikulás, apró ajándékkal kedveskedik a gyermekeknek. Ha az idő engedi, lovasszánkózunk is a nagyszakállúval.
- **Advent, karácsony:** Az adventi időszakban még meghittebb, családiasabb légkört igyekszünk kialakítani óvodánkban. Adventi koszorút, adventi kalendáriumot készítünk szülőknek, gyerekeknek egyaránt, mézeskalácsot sütünk, díszítünk, lelkünket, óvodát és csoportot is ünnepi díszbe öltöztetjük. A gyerekekkel egy kis műsort adunk a falu adventi ünnepén.
- **Farsang:** zenés, táncos multság, amelyen délelőtt gyerekekkel, délután már a szülőkkel együtt folytatódik a multság: tánccal, játékokkal, nyereményekkel, esetleg vendég szereplővel.
- **Nemzeti ünnep:** Március 15. Készülünk az ünnepre: kokárda-, zászló barkácsolással, lovas, huszáros, katonás játékokkal, a kopjafánál megemlékezünk erről az ünnepünkről.
- **Német Nemzetiségi Hét:** Április 3. hete, melyen a gyermekeket a német nemzetiségi hagyományokkal, öltözékekkel, szokásokkal, játékokkal, a szülőket érdekességekkel, ételekkel ismertetjük meg.
- **Húsvét:** Felelevenítjük a néphagyományokat, feldíszítjük a falu kútját, nyuszi ajándékot keresnek a gyerekek.
- **Anyák napja:** Május első péntekén tartjuk, ahol az édesanyákat játszódelután keretében felköszöntjük dallal, verssel, ajándékkal.
- **Évzáró, nagycsoportosok búcsúztatása:** A gyerekek verses, dalos, táncos összeállítással zárják az évet, nagycsoportosoktól kis ajándékkal búcsúznak. Évzáró végén az év fontosabb eseményeiről készült összeállítást kivetítjük a jelenlevőknek.

8.2.4.4 Természetvédelemmel, környezetvédelemmel, kultúra közvetítéssel összefüggő jeles napok Lókúton

- **Népmese napja:** szeptember 30. Dramatizálással, meséléssel, bábozással elevenítünk fel egy-egy népmesét.
- **Állatok világnapja:** október 04. Minden évben meghatározunk ezzel a nappal kapcsolatos témakört, melyre a családok közös alkotásait várjuk, (témák pl: állatok, ősszállatok, népmesei szereplők...). Az alkotások bármilyen technikával készülhetnek, kiállítással zárjuk a rendezvényt. Nekünk ez a téma nem egy nap, hanem egy egész héten át tart, így alaposan körbejárhatjuk az állatokkal kapcsolatos ismereteket, állatsimogatóba is mehetünk.
- **Zene világnapja:** Október 2. hete: Hangszerekkel, különféle népek dalaival ismertetjük meg a gyerekeket, lehetőség szerint zenészt is hívunk, így megismerhetnek többféle hangszert a gyerekek.
- **Világűr hete:** Ezen a héten a bolygókkal ismerkedhetnek a gyerekek. Ha tehetjük, ellátogatunk Bakonybélbe, a Pannon Csillagdába is.
- **Az egészség hete:** November 3. hete Évről évre változatos tartalommal (ételkóstoló, közös futás, mozgás, relaxálás) hívjuk fel a gyerekek figyelmét saját testi és lelki egészségük tudatos alakítására.
- **A magyar kultúra napja:** január 22. Könyvtárba, esetleg kiállításra látogatunk ezen a napon.
- **Víz világnapja:** március 22. Ezen a napon, valamint a megelőző napok során megismertetjük a gyermekeket a víz tulajdonságaival, a vízi élőlényekkel, a víz fontosságával. HAPPY HÉT felhíváshoz csatlakozunk, népszerűsítjük a vízfogyasztást szülők, gyermekek körében egyaránt.
- **Gyerekkönyvek napja:** Ezt a napot könyvtárlátogatás, könyvnezegetés, gyerekek által készült könyv készítése előzi meg. Az előtérbe kiteszünk általunk ajánlott meséket, könyveket, melyek igény esetén kölcsönözhetőek, elolvashatók.
- **Föld napja:** április 22. Kirándulás, séta során helyszíni foglalkozást tartunk, vagy vetélkedők, versenyek során megismertetjük a gyermekeket a növényekkel, állatokkal, a Föld népeivel, kontinensekkel, a játékok során kiemelten kezeljük a Földünk védelmét. Gyakoroljuk a szelektív hulladékgyűjtést, ellátogatunk egy hulladékgyűjtő szigetre, újrahasznosítunk az év folyamán többször is, kiskertünket felassuk, jó idő esetén veteményezünk. Udvarunkat szépítjük.
- **Madarak és fák napja:** május 10. Sétánk során madárlesre indulunk, megnevezzük a fákat, megnézzük a fák kérgeit, megpróbáljuk beazonosítani róla őket, megfigyeljük a madárhangokat, kiteszük a madárodút, lehetőség szerint szervezünk madárgyűrűzést.

- **Közlekedési kultúra napja:** (május) Közlekedési táblák felismerésére, kerékpáros, kismotoros akadálypálya kipróbálására, közlekedési mobilpark kialakítására kerül sor.
- **Gyermeknap:** május Szülőkkel, falu gyermekeivel közös szórakoztató rendezvény az óvoda udvarán, rengeteg játékkal, programmal, előadással, zsákmacskával, csemegézéssel, ebéddel, tombolával, finomságokkal.
- **Hangyaboly sportnap:** (június) Bázis óvodánkhoz látogatunk, ahol játékos vetélkedőkön veszünk részt óvodásainkkal, ismerkedünk a közeli óvodásokkal, óvodapedagógusokkal, megvendéglésben, ajándékban részesülünk. Élmény gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt.
- A gyermekek születés- és névnapját is megünnepeljük, minden csoport saját szokás szerint teszi emlékezetessé ezt a napot.

8.2.4.5. Társadalmi ünnepek, hagyományokkal összefüggő ünnepek Borzaváron

- **Október 23.** Megemlékezés a háborúban elesett katonákra. A templom előtti emlékműhöz sétálunk, és letűzzük zászlóinkat.
- **Márton Nap:** nov. 11.-hez legközelebbi péntek. Hagyomány óvodánkban, hogy ezen a napon, libás süteményt sütünk a délelőtt folyamán, délután a templom előtt gyülekezve, régi óvodásainkkal együtt az óvoda udvarra sétálunk a lámpásainkkal, és itt egy kis szeretet vendégségre hívunk mindenkit. Libás versekkel, dalokkal készülünk erre a napra, s a játékokba, dalokba bevonjuk vendégeinket is.
- **Mikulás:** december 6. Ez az ünnep meglepetés. A Mikulás soha nem jelenik meg, fantáziálunk, képzelődünk, mesélünk róla. Cipőbe rakja a csomagot, „éjjel titkosan érkezik”.
- **Advent, Karácsony:** az adventi készülődés egész decemberben folyamatos. A gyermekek ajándékot készítenek a családjuknak, az óvodában pedig adventi naptárat, adventi asztaldísz, koszorút és karácsonyfát díszítünk ez idő alatt. Adventi kézműves délutánt szervezünk, ahol szülőkkel, gyermekekkel együtt készítünk különféle ajándékokat, díszeket. Minden évben részt veszünk a hagyományosan megrendezésre kerülő „Mindenki Karácsonya” műsorán.
- **Farsang:** jelmezes bolondozós nap az óvodában, tánccal mókás feladatokkal, a szülők körében zajlik, vendég fellépővel.
- **Nemzeti Ünnepe március 15.** Mesélünk a magyar huszárról, csatáról, játékba ágyazott formában (katonásdi, várfoglaló, jelmezes vonulás, kardozás). Zászlót, kokárdát készítünk, nemzeti színekbe öltöztetjük az óvodát.
- **Húsvét:** A helyi népszokás felelevenítése, gondozása (sibirizés, locsolkodás), beszélgetés róla, nyuszi fészek díszítés virágokkal, elhelyezés, a hangulati előkészítésen van a hangsúly. Nagytakarítás, ajándék készítés, tojásfestés.

- **Májusfaállítás:** április utolsó munkanapja. Szülői segítséggel májusfát állítanak közösen a fiúk a lányoknak. Majd körbetáncoljuk a feldíszített fát. A lányok megvendégelik a fiúkat, és ajándékkal kedveskednek nekik.
- **Anyák napja :** május első vasárnapja. Az óvodában az édesanyák köszöntésére a gyermekek érzelmekkel teli aktivitással készülnek, dallal, verssel, ajándékkal. Biztatjuk a gyermekeket a köszöntésre. Az édesanyákhoz és a nagymamákhöz való érzelmi kötődést szorgalmazzuk. Az édesapák segítségét kérjük ahhoz, hogy a gyermekek otthon köszönthessék fel édesanyjukat, nagymamájukat.
- **Évzáró, az iskolába menők búcsúzása:** Az év közben megismert dalos játékokat, verseket, meséket mutatjuk be a szülőknek.

8.2.4.6. Természetvédelemmel, környezetvédelemmel, kultúra közvetítéssel összefüggő jeles napok Borzaváron

- **Tisztasági világnap:** szeptember 23. Játékos formában (kincskereső játék), gyűjtjük a megtisztított hulladékot, melyet szelektálunk, és a megfelelő konténerben elhelyezünk.
- **Népmese napja:** szeptember 30. Bábozással, dramatizálással emelünk ki egy-egy mesét.
- **Állatok világnapja:** október 04. Óvodánkban ez a jeles nap hosszabb ideig tart, mivel a gyermekek közös alkotást készítenek szüleikkel, és kiállítás formájában tekintheti meg mindenki. A helyi gazdáknál, látogatást szervezünk, hogy minél több állattal ismerkedjenek meg gyermekeink.
- **A magyar kultúra napja:** január 22. Ezen alkalomból látogatást teszünk a helyi könyvtárban.
- **Víz világnapja:** március 22. Családi totót készítünk amit otthon a szülőkkel együtt töltenek ki. Az óvodában pedig különböző vizes játékokkal hívjuk fel a gyermekek figyelmét az ivóvíz fontosságára.
- **Föld napja:** április 22. A földgömb segítségével megismerkedünk Földünk tulajdonságaival, képeken megfigyeljük a különböző népek kulturális jellemzőit. Sétát teszünk a Szépalma úthoz, ahol „Szent László pénzt” gyűjthetünk, mely bizonyítéka, hogy egykor tenger borította vidékünket. Hazafele megtekintjük a szelektív hulladékgyűjtő szigetet, felhívjuk gyermekeink figyelmét a környezetünk védelmére.
- **Madarak és fák napja:** május 10. Madárbarát óvoda révén kiemelt figyelmet fordítunk élőhelyünkre, madaras foglalkozásokat tartunk, madárodút figyelünk meg. Előadót hívunk a Madártani Egyesülettől, aki sokféle fajjal ismerteti meg gyermekeinket. Sétát teszünk a közeli erdőben, madárhangokat hallgatunk, felismerjük kergük, és leveleik alapján a fákat.

- **Gyermeknap:** május 26. A szülőkkel közösen tervezünk, szervezzük meg. Közös játék, szórakozás a szülőkkel együtt. Mozgásos versenyjátékokat, kézműves tevékenységeket kínálunk. Esetleg vendéget hívunk (tűzoltó, rendőr, bábelőadó...).
- **Hangyaboly sportnap:** június Ellátogatunk bázisintézményünkbe, mely során színes programokkal, sok-sok játékos feladattal várnak minket, megmozgatva gyermeket és felnőttet egyaránt. Vendégségbe hívnak minden résztvevőt, és ajándékkal jutalmazzák őket.
- **Születés- és névnap ünneplése:** az ünnepelt kisgyermeket dallal, verssel és egy kis ajándékkal köszöntjük fel, ő pedig gyümölcscsel kínálja meg társait.

8.3. Esztétikai nevelés, ízlésformálás-művészeti nevelés

A gyermeket a világban sok szép látnivaló veszi körül, amelyek rácsodálkozásra készítetik őt. Az óvodapedagógus, a család feladata a kultúrát, esztétikumot nyújtó hatásrendszerben megkeresni azokat az alkalmakat, lehetőségeket, amelyek megmozgatják a gyermekek fantáziáját, érzelmileg is közel állnak hozzájuk. Sokféle művészetet /festészet, zene, tánc, színház, stb./ hozunk közel a gyerekekhez, kihasználjuk a településünk adta lehetőségeket, és a gyermekrajzpályázatokat is.

8.3.1. Az esztétikai nevelés szinterei óvodánkban

- ízléses, esztétikailag megfelelő külső-belső környezet kialakítására törekszünk,
- teret adunk a helyi alkotók, óvodai programunkhoz illeszkedő alkotások időszaki kiállításának,
- gyermeki produktumok alkotásaiból kiállítás szervezése
- nyitottak vagyunk a zeneiskola, és más értékes zenei élményt nyújtó művészek előadásaira,
- rendszeresen szervezünk bábszínházi előadásokat (Pegazus színház évi három alkalom, időszakonként előadókat hívunk egy-egy témához, ünnephez kapcsolódóan),
- a gyermeknéptánc alapjaival ismertetjük meg gyermekeinket-ennek érdekében rendszeresen szervezünk óvodánkban erre irányuló képzéseket magunk és a kistérség óvodái számára.

Cél

A művészeti ágak komplexitása a mindennapok eseményeire és az ünnepeire is jellemző. A művészet területei eszközként szerepelnek a kezünkben. E tevékenységek közben nagyon jól megismerhetjük a gyermekeket, és személyre szólóan nevelhetjük, fejleszthetjük őket. Segíti annak a gyermekképnek a kialakítását, hogy művészetet értő, szerető, azt érzékeltető tudó felnőttek váljanak belőlük.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Kialakul igényük az esztétikus környezet iránt, maguk is képesek alakítani, formálni azt.
- Fogékonyak a szépre a természetben, a társadalomban és a művészetekben.
- Meg tudják fogalmazni esztétikai élményeiket.

8.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az emberek közötti kommunikációnak, a szociális kapcsolatok kiépítésének legfontosabb eszköze az anyanyelv. Komplex folyamat, mely az óvodai nevelés egészében jelen van. Segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulását megkezdését. Az otthoni nyelvi környezet meghatározza a gyermek beszédét. Fejlesztési feladatainknak a család megismeréséből kell kiindulnia és a gyermek képességeinek megismerésén keresztül kell hatását kifejtenie. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi formában megjelenő feladat.

Cél

A nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása. Különböző tevékenységekben és élethelyzetekben az értelmi képességek és az alkotóképesség fejlesztése. A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítjuk számukra a változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek a szűkebb és tágabb környezetükről. Szükséges a mintaadás minden gyermeket gondozó felnőtt (szülő, óvodapedagógus, dajka) részéről.

8.4.1. Feladataink az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés során

- Az óvodapedagógus, az óvoda alkalmazottai minták a gyermekek számára, ezért fontosnak tartjuk, hogy minden felnőtt beszéde legyen követésre méltó. Nyelvhasználatunk a hangok ejtésében is legyen kifogástalan, szakmai fogalomhasználatunk legyen pontos, következetes. Természetes hangon, a csoport zörej-és hangszintjéhez igazodva beszélünk.
- Kérdéseinkkel is fejlesztjük a gyerekek gondolkodását, beszédre ösztönözzük őket. A gyermeket a megismert tartalmak alkalmazására készítjük, tevékenykedtető helyzeteket teremtünk. Mindig találunk időt és módot arra, hogy meghallgassuk őket, válaszoljunk a kérdéseikre. Nyitottak vagyunk a gyerekek visszajelzéseire. Beszélő környezetet teremtünk.
- Felismerjük a beszédhibákat, a logopédust tájékoztatjuk erről.
- A gyerekek beszédképességéről szerzett benyomásainkon túl tudatos és folyamatos megfigyelés szükséges, hogy megismerjük azt a beszédszintet, amelyről elkezdhetjük a csoport, illetve az egyes gyerekek fejlesztését. Mindehhez elengedhetetlen a nyugodt, bizalommal teli kommunikációs légkör, ami az egész napot átszövi.
- Biztosítjuk a sokoldalú érzékszervi tapasztalatszerzés lehetőségét valamennyi tevékenységi formában.
- A szerzett tapasztalatok rendszerezésével elősegítjük a gondolkodási műveletek minél alaposabb begyakorlását, fejlesztését (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség). A változatos élethelyzetekben, ösztönző környezetben való aktív részvétel segíti elő az értelmi és anyanyelvi fejlődést.
- Növeljük az önállóan végzendő tevékenységek számát, feladattartásukat erősítjük. Minden gyermekben igyekszünk megtalálni és erősíteni azokat a pozitív tulajdonságokat, amelyek a csoport értékes tagjává teszik.
- Megteremtjük azokat az optimális lehetőségeket és feltételeket, amelyek a különböző sajátosságokkal rendelkező gyermek fejlődését biztosítják.
- Az átlag feletti képességeket, a pozitív személyiségjegyeket támogatjuk.

A fejlődés várható tartalma óvodáskor végére

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van
- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

9. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

9.1. Játék

Felfogásunk szerint a játék a három-hét éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. Programunk szempontjából a játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kipróbálhatja, feldolgozhatja, gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit, és újra élheti kellemes élményeit. A világról a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan kell felhasználnunk a nevelés folyamatában céljaink eléréséhez.

A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy ne csak a tárgyi, manuális vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat. Nagyon fontos olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtése, melyeknek hatására a gyermek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Emellett szükség van az általunk kezdeményezett vagy

irányított játékra is. A helyes arányok megtalálására azonban figyelniük kell. A játék személyiségfejlesztő hatása attól is függ, hogy milyen mélységben vagyunk képesek az óvodában a gyermeki játék minőségét emelni. Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. A mi feladatunk, megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt nevelési céljaink elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni azt.

A játék kicsiben maga az élet, amit a kisgyermek felfog, és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki, és a játék segítségével teljesebbé válhat. Olyan tulajdonságok fejlődhetnek, ami később a gyermek társadalomba való beilleszkedését nagymértékben elősegítheti. pl. –társakkal való együtt játszás kialakulása, vagy –játékon belüli önállóság – a másik játékának tiszteletben tartása – kezdeményezőkézség kibontakozása, - mások mozgósításának képessége – alá-fölrendeltségi viszonyok önkéntes kialakítása – szerep elosztása – a mások tolerálása.

Feladataink a játékkal kapcsolatban

- Nyugodt légkör biztosítása az elmélyült játék feltételeinek megteremtéséhez.
- Elegendő idő, hely és eszköz biztosítása a játékhoz.
- Lehetőségek, ötletek, helyzetek a sokszínű játék kialakulásához.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása és tartatása.
- Ha igénylik, kapcsolódjunk be a játékba, játsszunk együtt a gyermekekkel.

A játékeszközök igazodjanak a gyermekek életkori sajátosságaihoz, fejlesztő hatásúak, esztétikusak legyenek. Kiscsoportban (de később is) nehezen válnak meg játékszereiktől, lehetőséget adunk, hogy otthoni játékaikat bevihessék a csoportba.

Célunk, hogy legyen minden játékból elegendő pl.:

- kiscsoport - húzogató, tologatható játékok
- középső csoport - játszásra alkalmas anyagok (leplek, takarók)
- nagycsoport – építő, konstruáló játékok

Pozitívan értékeljük, ha a játékszert ötletesen használják: a megszokottól eltérően (kreativitás).

A csoportok közötti játékcserére legyen lehetőség. (pl. óriáskocka, bábkészlet)

Próbáljuk meg az eddig szokatlan tárgyakat játékként elképzelni. (pl. fatuskók, termények)

Hagyjuk, hogy a gyermekek maguk találjanak ki velük játékokat! Csak akkor kell beavatkozni, ha a játék veszélyes, vagy durva. Fontos az óvodapedagógus játékhoz való viszonya, játszani tudása, játékszeretete, támogató, serkentő, ösztönző magatartása, indirekt reakciója.

Személyisége, pedagógiai, pszichológiai, módszertani felkészültsége, empátiás készsége, gyermekszeretete meghatározó szerepet tölt be.

Az élményszerűség biztosítása érdekében nagyon fontos a gyermekek családi, szociális háttérének megismerése, a közös óvodai tevékenységekhez kapcsolódó élményhátér biztosítása:

- almaszüret
- dióverés
- befőzés
- bevásárlás a zöldségesnél
- kirándulások
- közös főzés a szabadban
- arborétumi séta
- erdei séta
- múzeum, galéria, kézműves műhelyek látogatása...

Játékirányítás alapelvei

- támogató, engedő, melléálló, elfogadó óvodapedagógusi attitűd
- hagyjuk, hogy a kisgyermek eredetisége szabadon fejlődjék
- el kell fogadnunk, hogy a játék = szükséglet és létforma a gyermek számára a mesével együtt
- a játék örömszínű kell, hogy legyen
- egyéni sajátosságok figyelembevételével játéktervek készítése

Fő tevékenységek 3-4 éves korban

Gyakorlójáték

- megfelelő mozgástér biztosítása
- megfelelő játékszer kiválasztása, beszerzése

Húzogató, rakogató játékok

- anyagok be- és kipakolására alkalmas ládák, dobozok, kosarak
- pancsolás, töltögetés, sarazás, tépés, gyúrás

Szerepjáték

- a szerepeknek megfelelő magatartás felvállalása megkívánja a társra figyelmet, a kívánságok késleltetését, az elgondolások módosítását
- fontos az élménynyújtás, tapasztalatszerzés, vagy a meglévő élmények felelevenítése

Építő-konstruáló játékok

- biztosítsunk sok-sok lehetőséget az építésre
- lehetőleg hagyjuk, a játék eredményét, az építményt sokáig lehessen nézegetni, javítani, tovább építeni
- biztosítsunk ehhez is élményeket, új anyagot, eszközöket
- az összerakós játékok nyugalmat és sok segítséget igényelnek

Dramatizálás, bábozás

- legyen a csoportszobában néhány báb, amit az óvodapedagógus állandóan használ, legyen a gyermekek számára elérhető bábparaván
- a meghitt mesélés, bábozás-mesehallgatás szokásának kialakítása

Szabályjáték

- egyszerű formái már előfordulnak a kiscsoportban; elsősorban mozgásos szabályjátékok: pl. fogócskák, bújócskák, körjátékok, labdajátékok
- fontos, hogy megszokják: szabályok vannak, és be kell őket tartani
- a magasabb fejlettségi szinten álló gyermek részére tovább fejlesztő játékok biztosítása

Fő tevékenységek 4-5 éves korban

Gyakorlójáték

- általában a konstrukciós és szerepjáték elemeként jelenik meg: pl. szállítja a kockákat, vagy új játékszert próbál ki
- hagyjuk, hogy próbálkozzanak, amíg aktívan belefeledkeznek a játékba

- a kiscsoportos játékszínten rekedő gyermekek játékának továbbfejlesztése

Szerepjáték

- tartósan kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együtt játszás igénye
- egyre jobban megértik környezetük jelenségeit, és ezeket újra alkotják játékukban
- fontos az élménynyújtás, tapasztalatszerzés: pl. bevásárlás a zöldségesnél, befőzés, nagytakarítás
- próbáljanak megosztani a szerepeken, az óvodapedagógus csak szükség esetén avatkozzon be!
- hagyjuk, hogy ők kezdjék a játékot
- adhatunk eszközöket, de ők is választhassanak eszközt a játékhoz

Építő-konstruáló játék

- képesek játékelemekből más játékot készíteni
- építenek, szerelnek, szerkesztenek - gyakran a szerepjátékhoz kapcsolódva
- próbálják meg a sokféle eszközt kombinálva használni
- sokféle élmény nyújtása a valódi élmény felhasználásával (technikák megfigyelése)

Dramatizálás

- nagyobb szerepet kapnak a gyermekek bábozásai: mesék vagy egyszerű jelenetek
- készítsünk a gyermekekkel együtt egyszerű, könnyen mozgatható bábokat
- a középsős mesék (sok tündér és király) eljátszásának biztosítása

Szabályjátékok

- kedveltek a szabályokon alapuló játékok
- világos, érthető szabályok megfogalmazása az óvodapedagógus részéről, ezek betartásának szándéka a gyermekek részéről
- kedveltek a társasjátékok, dominók, memóriajátékok, nyelvi játékok
- kedveltek a mozgásos játékok a szobában, és az udvaron

Fő tevékenységek 5-6-7 éves korban, a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Gyakorlójáték

- előfordul, egy-egy gyermek játékában, de nem ez a domináns, túlzott jelenléténel további teendők vannak

Szimbolikus szerepjáték

- megértik és elfogadják játszótársaik elgondolását, alkalmazkodnak a játékszabályokhoz
- le tudnak mondani a játékszerepről, egy-egy kedves szerepről
- hagyjuk, hogy ők maguk válasszanak szerepet
- tartós kapcsolat alakul ki az együtt játszóik között
- túlnyomórészt önállóak

Építő-konstruáló játék

- a finomabb mozgást igénylő építőjátékok (Legó, fémépítő), csavarható, szögelhető játékok
- modellkészítés
- szerepjátékokhoz kapcsolódva épít (vár, kapu, torony stb.)
- a különböző anyagokat, eszközöket kombináltan alkalmazzák. pl. fakockák, kövek, dobozok, székek, padok stb.

Dramatizálás

- a bábjáték mellett szerepet kap a dramatizálás, (tündér mesék)
- asztalra tehető báb paraván, hogy a gyerekek maguk is játszhassanak - egyszerű ujj- és síkbábok készítése a gyermekekkel
- kellékek biztosítása

Szabályjáték

- hagyjuk, hogy az egészséges versengés hangulata kialakuljon, s lehetőleg a negatív érzelmek kifejezésébe ne csapjon át
- meg kell tanulnia a gyermekeknek a kudarc elviselését is
- az értelmi képességet fejlesztő játékok mellett mozgásos játékokat is választhatunk, pl. testnevelési játékok- a szabadban
- dalos és mondókás népi játékok
- labdajátékok

- versengések

9.2. A külső világ tevékeny megismerése

9.2.1. Matematikai tapasztalatok szerzése

A gyermek az óvodába kerülés előtt a családban már felfigyel a dolgok minőségi, mennyiségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra. Azonban az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelésben a gyermeknél két életkori szintet jelöljünk meg.

Az első szint: bevezetés a matematikába, az 5. évig tart.

Feladata a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

A második szint: az intenzív fejlesztés szakasza, az 5-6-7. évben.

Feladata az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzése, részképességek, műveletek, szokások elsajátítása.

Feladataink

- Az óvodapedagógus feladata olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- A komplexitásra épülő matematikai foglalkozásoknak vagy spontán kezdeményezéseknek minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani.

Az ismeretszerzés formái

A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék- és szabadidőben

létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Az óvodapedagógus dönti el, hogy mely matematikai témát dolgozza fel foglalkozáson, vagy elegendőnek tartja a játékidőben szerzett benyomásokat. A foglalkozáson 1-2-3 matematikai tartalmú szabályjáték eljátszására kerül sor. A foglalkozás felépítése előre átgondolt, de a gyermek érdeklődése, fejlettségi szintje befolyásolja azt. A játékokat és szabályait a fejlesztendő részképességnek megfelelően válogatjuk, módosítjuk.

A foglalkozások módszerei, eszközei

Az óvodás korú gyermek egyéni feladatban jól motiválható. A frontális szemléltetés csak rövid ideig köti le figyelmét, a másik gyermek feladatmegoldásának megfigyeléséből keveset tanul. A frontális szemléltetést ezért az egyéni feladatmegoldással párhuzamosan végezzük.

A gyermek, ismerős eszköznél jobban el tud vonatkoztatni annak hangsúlyos, számára látványos elemeitől. Ügyelni kell az egyhangúság kiküszöbölésére is. A megszokott eszköz új elnevezéssel vonzó helyzetben az újszerűség ingerével hat a gyermekre. Kezdetben konkrét, térhatású tárgyakkal végezzenek matematikai műveleteket. Később megjelenhet a lerajzolt tárgy képe, ezzel manipulálhat a gyermek.

Mely matematikai képességek fejlesztésére törekedjünk?

- mozgás koordináció
- finommotorika
- észlelés
- megkülönböztetés
- figyelem (kiterjesztése, megosztása, összpontosítása)
- elvonatkoztatás
- általánosítás
- konkretizálás
- számlálás
- pótlás
- csökkentés
- csoportosítás
- összefüggések felismerése

- érdeklődés-kíváncsiság
- feladattudat
- kitartás
- munkatempó
- problémamegoldás.
- minőségi eltérések megfigyeltetése
- mennyiségi eltérések megfigyeltetése
- mennyiségi eltérések megállapítása
- tő- és sorszámnevek
- testek körberajzolása, színezése
- azonosság, egyenlőség megfigyelése
- becslések, mérések
- vonalak megfigyeltetése
- térbeli tájékozódás.

Fő tevékenységek 3-4 éves korban

- ismerkedés a környezetükben található tárgyakkal, tulajdonságaikkal
- névutók fogalmának megismerése, használatuk. (erre-arra, alatt-fölött, előtt-mögött, mellett)
- tárgyak nagyságának megkülönböztetése, összehasonlítása elemi szinten. (kicsi-nagy, magas –alacsony, azonos méretű)
- azonos tulajdonság alapján tárgyak halmazba sorolása, válogatása
- számlálgatás, ismerkedés a számosság fogalmával (sok, kevés, semmi, ugyanannyi)
- ismerkedés a körülöttünk levő tárgyak formájával és azok tulajdonságaival
- összetartozás fogalmának elemi megismerése, személyek, tárgyak egymáshoz rendelése
- statikai tapasztalatszerzés
- tárgyak sorba rendezése (első és utolsó elem felismerése)

Fő tevékenységek 4-5 éves korban

- tájékozódás a térben (előtt, mögött, mellett, közel-távol, erre-arra)
- számfogalom előkészítése
- érzékelhető tulajdonságok alapján tárgyak felismerése, megfigyelése

- magasabb, alacsonyabb érzékeltetése, összehasonlítás, összemérés
- statikai tapasztalatok, ok-okozati összefüggések keresése
- párok, ellentétpárok keresése, megnevezése
- sorba rendezés nagyság szerint, új elem elhelyezése a sorban
- sorbarendezés megadott tulajdonság szerint
- formák azonosítása, megkülönböztetése
- tárgyak elhelyezése a térben (elé, fölé, mellé, közé)
- gömb alakú tárgyak felismerése, gömb forma létrehozása
- irányok megfigyelése, azonosítása, követése
- hosszabb, azonos méretű, rövidebb érzékeltetése
- szögletes és nem szögletes határvonalú síkidomok felismerése, szétválogatása
- halmaz elemeinek felsorolásával a gyűjtőfogalom megnevezése
- téglalap, háromszög, kör, négyzet tulajdonság szerinti összehasonlítása
- több, kevesebb érzékeltetése becsléssel, párosítással
- körforma, mint zárt alakzat érzékeltetése, vonal, hullámvonal
- űrtartalom mérése
- síkmértani formák azonosítása, megkülönböztetése
- tömegmérés
- a szimmetria, mint játék
- számolás gyakorlása

Fő tevékenységek 5-6-7- éves korban, a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- tájékozódás a térben (előttem-mögöttem, jobbról-balról, közel-távol)
- számfogalom alapozása: halmazok összemérése, számosság alapján. több-kevesebb fogalmának mélyítése párosítás segítségével is
- statikai tapasztalatok, ok-okozati összefüggések keresése
- összemérés
- páros-páratlan fogalmának tudatosítása
- sík elemekből térformák kialakítása
- halmazok elemeinek felsorolásával a gyűjtőfogalom megnevezése
- tárgyak, személyek, halmazok szétválogatása ismert vagy megnevezett tulajdonság szerint
- sorba rendezés megadott tulajdonság szerint

- környezetben található tárgyak összehasonlítása szabályos testekkel, síkformákkal
- térfogat-kerület mérés
- sorszámnevek
- sorozatok készítése
- mérések különböző egységekkel. hosszúság, tömeg és őrartalom mérés
- szimmetria megláttatása
- számolás

9.2.2. A külső világ tevékeny megismerése- Természeti-társadalmi környezet

Döntően az emberek természetszemléletének, környezeti attitűdjének a megváltoztatására van szükség világszerte, és hazánkban is. Nemcsak a környezet megvédésére kívánunk nevelni, hanem a természettel való együttélésre is. A környezeti kultúra létrejöttét szeretnénk elérni óvodás gyermekeinknél.

A környezeti kultúra ugyanis:

- életmód
- gondolkodás
- viselkedésmód
- védelem
- fejlesztés
- mértéktartó felhasználás

Feladataink

Az óvoda segítse elő, hogy a gyermek rácsodálkozzon a természetben és az emberi környezetben a szépre és jóra, tisztelje és becsülje azt.

- Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, életkori sajátosságaira építve biztosítson a gyermekeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről.

- A feladatunk, hogy biztosítsunk alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán, és szervezett tapasztalat-, és ismeretszerzésre, a környezetkultúra, és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- A tevékenységeket állítva a nevelés középpontjába, fejleszteni kívánjuk a képességeket, készségeket, megpróbálva formálni a gyermek személyiségét.
- A személyiség fejlődésében hangsúlyos szerepet kapnak a spontán, és tervezett környezeti hatások, és az érzelmek. Az érzelmi nevelési feladatok közül, a szeretet, és kötődés, az élménybefogadás, az érzelmek kifejezőképessége nagyban hozzájárul a mások iránti elfogadás, a tisztelet, megbecsülés érzésének kifejlesztéséhez nagyban járul hozzá a környezeti nevelés.

Ebben a nevelési folyamatban az óvodapedagógus személyisége is kulcsfontosságú. Modell szerepe csak akkor érvényesül, ha maga is azonosulni tud a környezeti nevelés céljaival, követelményeivel. Ezért jó, ha mindannyian felülvizsgáljuk környezeti attitűdjeinket, viselkedési-, vásárlási szokásainkat, életmódunkat, értékrendszerünket. Az óvodapedagóguson múlik, hogy a gyermekek megszeressék a természetet, az ő értelmi szintjüknek megfelelően lássák a sok nehézséget, amivel a világ küzd.

A környezeti nevelés is tevékenységekben jelenik meg. A környezeti nevelés tartalma három témakörben valósul meg: a természeti fogalmak, jelenségek megismerése; jelenségek, kapcsolatok a természetben; a természet-és környezetvédelem alapjai.

A feladatrendszer elemei: játék, ismeretszerzési, társas- közösségi, munka, és szabadidős tevékenységek átszövik egymást.

A környezeti nevelés módszerei, szervezeti keretei

A környezeti nevelés jellemzője a gyermeket körülvevő világ felfedezési, megismerési lehetőségeinek sokoldalú biztosítása. A mi dolgunk az, hogy megtaláljuk a szűkebb és tágabb környezetben a megismerési módok helyszíneit, időt, módot adjunk a rácsodálkozásra, teremtsünk alkalmat a gyermeki érdeklődés kielégítésére. Érzelemmel kísért tapasztalatszerzések juttatják élményekhez az óvodást, ezért a környezeti nevelésnek érzelem központúnak kell lennie. A természet szépségének hatását fokozhatja, elmélyítheti az óvodapedagógus, az ahhoz tartalmilag, hangulatilag kapcsolódó irodalmi alkotások: versek, mondókák elmondásával, az oda illő dalok éneklésével.

Módszereink között találhatóak hagyományos módszerek (beszélgetés, szemléltetés, magyarázat) vagy mint a megfigyelés, vizsgálódás, kísérlet, mérés, összehasonlítás, stb. Tapasztalatszerzéseink legtöbbször a valódi természeti-, és társadalmi környezetben történnek. A közeli erdő, családi házak zöldséges-, és virágoskertjei, baromfiudvarok, istállók, rétek, a Cuha patak, az Arborétum, mind kedvenc felfedező helyeink. Kirándulásokat szervezünk; (Bakonybél, Gerence-völgy, Csesznek, Vinye,) vonattal, ill. autóbusszal. Kiváló lehetőségeket kínál a felfedezésre a Bakonyi Természettudományi Múzeum rendszeres látogatása. A szülőföldhöz való kötődést erősíti a Reguly ház, a Bazilika, néprajzi gyűjtemény megtekintése. A bábszínházi látogatások a viselkedéskultúra elsajátítására adnak alkalmat.

A helyi nevezetességek látogatása során helyszíni foglalkozásokat tarthatunk a következő témakörökbe

- Arborétum: pl.: évszakok változásainak megfigyelése. levelek, termések gyűjtése, színek megnevezése, a természet hangjainak (pl.: madárcsicsergés, patak csobogása, avar zörgése...) megfigyelése. Egy adott fa évszakonkénti változásának megfigyeltetése. Védett rovarok, virágok felfedezése. A víz élővilága...
- Bakonyi Természettudományi Múzeum: pl: erdei állatok, vízi élőlények, téli madáretetés, költöző madarak, téli álmodó állatok megnevezése...
- Cuha-patak: pl.: vízi élőlények: kísérletezések- mintavétel a vízből, apró élőlények keresése nagyítóval, mikroszkóppal...
- A környezet megismeréséhez, vizsgálódáshoz rendelkezésünkre állnak kellő számú gyermek távcsövek, mikroszkópok, nagyítók...

Ha az időjárás nem engedi a valódi környezetben történő tapasztalást, szívesen használjuk ki a modern technikai eszközök alkalmazásában rejlő lehetőségeket (laptopon, táblagépen nézegessenek együtt a témához illő képeket, hallgassák a környezet hangjait stb.)

A gyermek mindennapi élete során tapasztalatokat szerez szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetéről, annak formai, mennyiségi, nagyságbeli, téri viszonyairól.

Miközben felfedezi a környező világot, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő eligazodását segítik. Megismeri szülőföldjét, az ott élő embereket, a helyi hagyományokat és népszokásokat, a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét és védelmét.

Fontos, lényeges mozzanatok, az óvoda udvarán a fák, bokrok, virágok évszakonkénti megfigyelései. Termények, termések folyamatos gyűjtése. Folyamatosan végezzenek a gyerekek madárvédelmi tevékenységeket (itatás, fürdőzés, eleség, madáretető és odú, kihelyezése és rendszeres karbantartása, - madárbarát óvoda vagyunk.)

Az óvodapedagógus feladata, hogy csoportja ismeretében, adott témakörben és szituációban eldöntse, tervezett, vagy spontán tevékenységre épülő ismeretszerzést választja-e. Mindkét formát egyaránt hassa át a játékosság, és az élményt adó, oldott légkörben való tevékenykedés.

A természeti-társadalmi környezet témához legjobban a spontán tevékenységből gyökerező ismeretátadás a legcélravezetőbb forma. Követlenség, melyben az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen, előre felkészülve biztosítja a gyermekek fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenységi lehetőséget. Ha az óvodapedagógus a spontán, kötetlen foglalkozást választja, akkor a gyermeknek lehetősége van, hogy önként válassza meg mikor és milyen tevékenységben vesz részt.

Az óvodai nevelés színterei az ünnepek, és megemlékezések is. Ilyenkor nyílik alkalom a szülőkkel való szorosabb együttműködésre. Több tevékenységre ad módot, kiemelve az ünnep résztvevőit a hétköznapiakból, aktivitásra, kreativitásra ösztönöznék. Az ünneplés lényege sokszor nem az ünnep, hanem a sok-sok előkészület, ami önálló ötletek kidolgozására, megvalósítására ad lehetőséget. Teret ad az együttműködésnek és a kommunikációnak, a viselkedés gyakorlásának.

Év közben tájékoztatjuk a szülőket az éppen feldolgozásra szánt témakörökről, bevonjuk őket a gyűjtőmunkába, környezetünk szépítésébe, alakításába, ezáltal szeretnénk a családokban is kialakítani a környezetvédelem iránti szellemiséget. Ez az irány lehetőséget ad a csoport, az óvoda egyéni arculatának megteremtésére.

Feldolgozásra ajánlott témakörök 3-4 éves korban

- óvoda épülete, udvara
- felnőttek neve (óvodapedagógusok, dajkák)
- testrészek (fej, végtagok, stb.)
- orvos munkája
- évszakok jellemzői
- háziállatok
- növények (gyümölcsök, zöldségek, virágok)

- színek (fekete, fehér, piros, kék, sárga, zöld, barna)
- alapvető gyalogos közlekedési szabályok
- család
- Zöld jeles napok – természet és környezetvédelem

Feldolgozásra ajánlott témakörök 4-5 éves korban

- teljes név
- család
- orvos gyógyító szerepe
- az óvoda és közvetlen környéke
- folyamatosan végezzenek a gyerekek madárvédelmi tevékenységeket (itatás, fürdőzés, madáretető és odú kihelyezése és rendszeres karbantartása) - madárbarát óvoda vagyunk.
- növények (gyümölcsök, zöldségek, virágok)
- főbb légi, vízi, vasúti és közúti járművek
- erdei és vadállatok
- végezzenek egyre több munkát egymásért, segítsék egymást játéokban, öltözködésben
- barátkozzanak egymással, legyenek képesek az együtt játszásra
- Zöld jeles napok – természet és környezetvédelem

Feldolgozásra ajánlott témakörök 5-6-7 éves korban, a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- lakhely
- szülei foglalkozása
- közlekedés (légi, vízi, vasúti, közúti, személy és teherszállítás)
- foglalkozások
- testrészek
- napszakok
- a hét napjai
- évszakok
- természet és környezetvédelem
- gyűjtőfogalmak (élőlény, növény, állat stb.)

- házi- erdei- vadállatok
- vállaljanak önként egyre több önálló feladatot
- gyengéden viselkedjenek egymással
- lelkesen készüljenek az iskolára
- Zöld jeles napok- természet és környezetvédelem

9.2.3. A környezet- és természetvédelem feladatai

Az óvodai nevelésünk során szűkebb-tágabb környezetünkben megtanítjuk gyermekeinknek a megfelelő viselkedési formákat, megalapozzuk a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét, segítségükkel alakítjuk környezettudatos magatartásukat. Ha a gyermek megismeri, mindennapjai során megbarátkozik vele, később természetes módon védi ezeket az értékeket. Arra törekszünk, hogy a gyermekeket olyan hatások érhék, amelyek erősítik szülőföldjükhöz, lakóhelyükhöz való kötődésüket.

Nevelőmunkánk értelmé a pozitív jövőkép kialakítása, mellyel megalapozzuk a környezetbarát viselkedést, (pl.: óvodánkban megismerkedhetnek a szelektív hulladékgyűjtéssel, komposztálással, a gyógynövényes kert kínálatával, madárvédelemmel.) Ráirányítjuk figyelmüket a negatív jelenségekre is (zaj, levegőszennyezés). Takarékosági szokások kialakítására neveljük gyermekeinket. Felhívjuk figyelmüket a természet sokszínűségére és hasznosságára.

9.3. Verselés, mesélés

Az óvodában mindennap mesélünk, nem teszünk különbséget kezdeményezés és elalvás előtti mese között – ez a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme, a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

Elsősorban a magyar népmesekincsünk alkotja a mesekezdeményezések gerincét. Szívesen válogatunk névadónk, Benedek Elek gyűjtéseiből, mert fontosnak tartjuk, hogy nyelvileg tiszta és esztétikailag értékes mesét ismerjenek meg a gyermekek. Emellett helyet adunk a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos

mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mese és a vers emberi kapcsolatokra tanít, erkölcsi tartalmat hordoz, belső indulatú élményeket közvetít. Ha az élmény és gyakorlás hatására a gyermek „befogadóból” maga is előadóvá válik, akkor éri el az irodalmi nevelés a fejlesztő hatását. Ezért fontos, hogy legyen lehetőségük bábozás, dramatizálás, vagy más formában megjeleníteni a műveket.

Lehetőségekhez mérten biztosítunk alkalmat színvonalas bábelőadások látogatására (zirci Művelődési Ház, veszprémi Kabóca Bábstúdió, pápai Pegazus Bábszínház). Nagycsoportosok rendszeresen látogatják a városi gyermekkönyvtárt, ahol a kölcsönzés technikájának elsajátítása mellett, nekik szervezett játékokba, vetélkedőkbe is bekapcsolódnak.

Az óvodás gyermek életkorának legmegfelelőbb irodalmi műfajok a vers, a mese, melyek a gyermek számára élményt nyújtanak, ha:

- várják a vele való találkozást
- szeretik a verset, mesét
- örömet okoz neki
- ahhoz, hogy a gyerekek irodalomhoz hozzájussanak, közvetítőre van szükségük
- együttlétre a felnőttel, aki az alkalomhoz illő mondókákat, verseket mond
- megmutatja a hozzájuk tartozó játékokat, mozdulatokat
- emlékezetből, ritkábban könyvből olvasva, arca és hangja játékával kísérve életre kelti a mesét.

Feladataink

Csak nyelvileg tiszta és értékes meséket, verseket választunk. A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor fokozottan figyelünk a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, bizalomteljes, gyermeki bevonódást biztosító légkör, nyugodt és hatékony

kommunikációs tér, meghitt légkör megteremtésére. Törekszünk a helyi hagyományok feltárására, felhasználására.

Lehetőségek 3-4 éves korban

Az irodalmi nevelés a mozgással kísért énekelt szöveg gyakori ismételtetésével, az ősi forma felidézésével kezdődjék. (dúdolt, ritmikus mondókák, mondókamesék - a beszoktatás időszakában jó szolgálatot tehetnek, vigasztaló játékok- a felnőtt barátkozását, a feltétlen elfogadást jelenti).

Több legyen a mondókajáték, ezt kövessék (életkor előrehaladtával) az állathangutánzó és felelgetős mesék, halmozó láncmesék, versek, verses mesék, majd később prózai mesék.

Ne jelentsen sorrendet, mert:

- A kisebbek is szívesen hallgatnak egy-egy tündérmesét.
- A nagyobbaknak is örömet okoz, ha kisebb koruk meséit, mondókáit ismét hallhatják, mondogathatják.

Feltételezzük, hogy a kicsik óvodába kerülve bizonyos számú etető, mosdató, tapsoltató, vigasztaló mondókát már megismertek, sőt mondogatják is! Napjainkban ez egyre ritkább, ezért ezekkel kell kezdeni az irodalmi nevelést!

Az altató, hintáztató, járni tanító, ujj kiszámoló, állathívogató népi mondókák megismertetik a gyermeket testrészeivel, segítik a közvetlen, majd a tágabb környezet megismerését. Ezek ismételtetése (sokszor, akár naponta többször is) megnyugtató, örömet adó!

Az egyszerű, ritmizált formulamesék, melyeket érdemes dallammal is kísérni – többszöri ismétléssel, „ráérősen”, dramatizálással, bábozással.

Legyen a meséhez kapcsolva valamilyen szokás –minél többször fejből meséljünk!

A mindennapos mesélés magában rejti:

- az egymásra figyelést
- kapcsolatteremtést
- kifejezés és megértés gyakorlását.

A meséket meg lehet osztani. (ugyanazt a mesét lehetőleg ugyanaz az óvodapedagógus mesélje)

A pihenés, alvás előtt mondott mesélés mássága: szelídebb folyású, esetleg folytatásos, duruzsoló hangon elmondott mese.

A gyerekek nézegethessék bármikor a mesekönyveket, beszélgessenek a képekről.

Az év folyamán 8 - 10 mondóka, vers ismételtetése, körülbelül ugyanannyi csak meghallgatásra.

10 -12 új mese.

Lehetőségek 4-5 éves korban

Mondókák a környezetről, időjárásról, évszakok megfigyeléséből, természeti jelenségekről, tárgyakról, állatokról, növényekről.

Hangutánzó mesék, párbeszédes játékok, vidám, groteszk, humoros versek, szólás-mondás, találós kérdések, nyelvtörők.

Az állatmesék mellett tündér - királymesék (esetleg helyi gyűjtésű mesék)

Az év folyamán 2 –3 kiolvasó, 6 –7 vers mondogatása, 12 –14 új mese hallgatása.

Szokás kialakítás: - mesehallgatás

- mesedramatizálás.

A gyermekek kívánsága szerint „ölbe ülős” meséket is olvasunk, folytatásos történeteket elsősorban altatás előtti időszakban választunk.

Bátorítjuk a gyermekeket a saját vers-és mesealkotásra, annak mozgással és ábrázolással történő kombinálására, mivel ez az önkifejezés egy lehetséges módja.

Lehetőségek 5-6-7- éves korban, a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Kiszámoló, hintáztató, labdáztató, párválasztó, felelgető, tréfás mondókák. (4 - 5 db)

15 - 20 vers meghallgatása a gyermekkor élményvilágára építve, 6 -8 vers megjegyzése.

Állatmesék, tréfásmesék, tündérmesék, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág egyszerűbb változatai.

Várják, kérik a mesemondást, segítenek az ahhoz kapcsolódó feltételek kialakításában – megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokások.

Folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudják kötni (pl.: Mici Mackó, Brumi stb.).

A mesedramatizálás leginkább ennek a kornak a jellemzője – kellékes láda, leplek, takaró, koronák – bábparaván: a gyermekek önálló bábozása – szituációs játékok, drámajátékok: Mit tennél, ha te lennél Kígyós Jancsi?

Ha van már kedvelt mesehősük, szívesen beviszik a játékukba a vele megtörtént dolgokat – mese + játék összefonódása.

Szívesen rajzolnak a hallott meséről – „mesekönyv készítés” gyermekrajzokból.

A királyos mesék dramatizálása – a mesélés, verselés kimozdítása a csoportszobából.

A meséhez kapcsolódó játékok:

- Hány szereplőről tudsz?
- Ki tud többet megnevezni?
- Melyik mesében szerepelt?
- Találjunk ki mesét!
- Színházlátogatás fontossága (valódi)
- Előadás a kisebbeknek (pl.: Betlehemes-játék, lakodalmas stb.)
- A gyermek könyvespolc könyveinek átválogatása, állandó felújítása.
- Találós kérdések: - óvodapedagógus által mondott - gyermekek által kitalált.

9.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zene hatása olyan emberformáló erő, mely kihat az egész személyiségre. Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával. Az értékes zene fogékonyá teszi az embert a szép befogadására, formálja az ízlését, magatartását. Minden népzenei nevelésnek a saját néphagyományából kell kiindulnia. Magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok alkotják az óvodai zenei nevelés fő részét. Szűkebb környezetünk hagyományából is merítünk. Békefi Antal néprajzkutató által összegyűjtött bakonyi népdalok és gyermekjátékok jelen vannak gyermekeink mindennapjaiban. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások mellett nemzetiségi csoportjainkban a zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a német nemzetiségi zenei anyagot is.

Feladataink

- Szívesen, tisztán énekeljünk. Fontos a módszertani ismeret, napra készség, a dalanyag igényes válogatása.
- Juttassuk a gyermekeket az éneklés és zenehallgatással élményekhez.
- Keltsük fel zenei érdeklődésüket, a gyermekdalokkal formáljuk zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Folyamatossággal, a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve bátorító neveléssel megszerettetjük a gyermekekkel az éneklést, tiszta éneklésre szoktatjuk őket.
- Fejlesztjük a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, harmonikus, szép mozgását.
- Játékhelyzeteket teremtünk, melyekben a mozgás és éneklés egységben történik. A szerep átélése, az érzelmek és gondolatok egész testmozgással való kifejezése fokozza a gyermek örömet.
- Dalainkat, mozgás anyagainkat kapcsoljuk a környezeti témákhoz, meséhez, vershez, matematikai játékhoz, ábrázoláshoz, testmozgáshoz. Szorosan kapcsolódik az évszakokhoz, népszokásokhoz, hagyományokhoz. A meséhez, vershez ritmusa köti.
- Ha valakinek bánata van vagy jókedve, azt dallal fejezzük ki

Ismeretszerzés formái

A zenei nevelés több formában valósul meg:

- spontán foglalkozások
- tudatosan szervezett foglalkozás
- napi alkalmyszerű ismétlés (az óvodapedagógus csak közvetve járul hozzá, pl: eszközkészítés)
- spontán énekelgetés

A zenei nevelés tartalma

- Népi mondókák: ölbe vevős, cirógató, csiklandozó, tapsoltató, ujj- és tenyérjátékok, lovagoltatók, csúfolkodók, kiszámolók, páros fordulók
- Dalos játékok: állathívogatók, naphívogatók, esőváró, játékra hívogatók, kifordulás-ludas-kapus-, küzdő-, sorjátékok, stb.
- Énekes népszokások: melyek megfelelnek a gyermek életkori sajátosságainak, kapcsolódnak az évszakokhoz, ünnepekhez
- Zenehallgatás: évszakokhoz, állatokhoz, érzelmekhez, hangulatokhoz kapcsolódó népdalok, kortárs műdalok, (néha gépzene) hangszerjáték.

Készségfejlesztés

Tiszta, csengő hangképzés, egyenletes lüktetés, dallam- és ritmusmotívum visszaadása, tempó (gyors-lassú) a dinamika (halk-hangos), a hangmagasság (magas-mély), érzékeltetése, éneklése, és a zenei hangsúlyok kiemelése. A zörejek közül megfigyelhetők a természet hangjai, az emberi, állati hangok, hangszerek hangjai és a környezet zörejei. A hangszerekkel való ismerkedés különös izgalmat és élményt jelent. A mindennapos hangszer használat a zenei készségfejlesztésben fontos szerepet játszik. A gyermekek által készített hangszereknek is fontos szerepe van (dióhéjpengető, levélsíp, kukorica-hegedű, stb.)

A tevékenység tartalma 3-4 éves korban

Dalanyag

- 5-7 mondóka
- 10-14 játékdal
- 2-3 műdal

Hangkészlet szerinti megoszlás

- sz - m
- l - sz m
- m – r – d
- sz – m – r - d
- d – l - sz

Eleinte az óvodapedagógus játszik, énekel, a gyerekek mozdulatokkal kísérik az éneket.

Kisebb, nagyobb csoportban énekelgessenek, törekedjenek megközelítőleg a tiszta éneklésre.

A játékok egyszerűek legyenek. Sokszori ismétlésre, gyakorlásra van szükség. Játékos, utánzó mozgás, egyszerű körséta, guggolás vagy sima szerepcsere felel meg a 3-4 éves gyermek mozgásának.

Készségfejlesztés

- egyenletes lüktetés érzékeltetése, különböző játékos testmozdulatokkal
- egyszerű ritmusjátékos hangszerek használata
- magas és mélyebb hangok felismerése, térbeni érzékeltetés megpróbálása
- halk, hangos közötti különbség megfigyelése, felismerése, alkalmazása, beszédben, zörejekben
- különböző zörejek (2-3), dallamjátékos hangszer és ritmushangszer hangszínének felismerése
- ismert dal (dúdolás, hangszerről) felismerése

Zenehallgatás

A zenehallgatás anyaga hangterjedelmi korlátozás nélkül különböző, egyszerű népdalok, műdalok hangszeres vagy énekes előadása.

A tevékenység tartalma 4-5- éves korban

Dalanyag

- 4-6 mondóka
- 10-14 játékdal
- 3-4 műdal

Hangkészlet szerinti megoszlás

- sz – m
- l – sz – m
- sz – m – d
- m – r – d
- sz – m – r – d
- m - r - d – l
- d – l – sz

A dalok hangterjedelme ne lépje túl a hatod távolságot. Hangkészlete félhang nélküli lefutó motívumokból álljon.

A dalokhoz kapcsolódó változatos játékformák főként csoportosak legyenek, körjáték, szerepcserélő, sorgyarapodó, párválasztó játékok. Az óvodapedagógus indítása után önálló, megközelítően tiszta éneklés csoportosan.

Készségfejlesztés

- egyenletes lüktetés kifejezése játékos mozgással, tapssal, körbejárással
- motívum (2,2/4-es ütem) hangsúly, annak kiemelése változatos mozdulatokkal
- a dalok és mondókák ritmusának kiemelése
- szöveges ritmusmotívumok visszhangszerű ismétlése csoportosan és egyénileg
- a magasabb és mélyebb hangok megkülönböztetése térben mutatással
- éneklés közben dallamvonal rajzolása a levegőben

- éneklésnél a változó hangmagasság átvétele
- szöveges motívumok visszaéneklése 6 hangterjedelemben, változatos dallam- és ritmusfordulatokkal
- halk és hangos fogalompár megérzése, zenei tevékenységeken való alkalmazása egyénileg is
- finomabb hangszínek különbségének meghallása: különböző zörejeknél, beszédben, zenei hangoknál
- dalok felismerése dúdolásról vagy hangszer játékból
- dallambújtatás
- az óvodapedagógus szöveges ritmus- és dallammotívum modelljei alapján kis dallamfordulatok kitalálása. Esetleg énekes beszélgetés, mesélés, mondókára dallamkitalálás, a magyar beszéd ritmusának és hanglejtésének megfelelően

Zenehallgatás

Magyar és más népek dalai énekelve, illetve hangszerrel. Könnyű kánonok és kétszólamú dalok is lehetnek, melyet két óvodapedagógus ad elő.

Több szakaszos, hosszabb dalok, műzenei szemelvények és népdalok.

A tevékenység tartalma 5-6-7 éves korban, a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Dalanyag

- 4-6 mondóka
- 16-20 népi gyermekjáték dal
- 5-6 műdal
- A mondókák hossza 6-12 motívum. A daloké 12-18 ütem is lehet. A 2/4-es dalokban a negyed, páros nyolcad, negyed szünet és szinkópa is szerepelhet.

Hangkészlet szerinti megoszlás

- sz – m, l – sz - m
- sz - m – d, m – r – d, sz – m – r - d
- l – sz – f – m – r – d
- m - r - d – l, m – r – d – l - sz

- r - d - l – sz

Készségfejlesztés

- a csoport önálló, tiszta éneklése a megszokott hangmagasságon és tempóban
- egyéni tiszta éneklés választott dallal
- motívumok pontos visszaéneklése
- éneklés közben ismert dalok, vagy újszerű dallammotívumok dallamvonalának térbeli rajzolása
- felelgetős játékok éneklése két csoportban folyamatosan
- az egyenletes lüktetés és dalritmus megkülönböztetése és összekapcsolása
- a zenei formaérzék fejlesztése a motívumok hosszának megéreztetésével a hangsúlyok kiemelése nélkül is (ritmus visszhang, ismétlődő motívumnyi mozgásformák)
- a különböző tempók felismerése, kifejezése énekkel, mozgással (normális, annál gyorsabb és lassúbb tempó)
- ütőhangszerek használata önállóan, változatosan az éneklés kísérésével is
- a halk-hangos különbsége, más fogalompárokkal összekötve az énekes gyakorlatban (gyors-lassú, magas-mély)
- dallamfelismerés jellegzetes kezdő, vagy sajátos belső, illetve záró motívumról is
- finomabb hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése a természetben, a környezetben hallható zörejekben, beszédben, énekhangokban, valamint hangszeren játszott zenében
- beszédhangszín és hangsúly megváltoztatásával a mondat értelmének megváltoztatása
- néhány hangszer hangjának és játékmódjának megismerése
- dallambújtatás előbb rövid, majd hosszabb motívumszakaszokkal
- dallam visszhangjáték
- dallamok kitalálása versekhez, mondókákhoz, bábozáshoz
- énekes beszélgetés, kérdés –felelet játék egyenként is
- változatos ritmusú mondatok kitalálása dallamfordulatokkal
- játékok, játékos mozdulatok kitalálása

Zenehallgatás

Magyar és idegen népdalok, énekes játékok és hangszeres műzenei darabok, a régi és a mai zene szemelvényeinek további bővítése. Mind több hangszeres előadás, többszólamú művek énekes és hangszeres előadása, esetleg vendég előadókkal. Hangszeres és élőzene bemutatása (többszólamú is lehet). Alkalmanként egyszerű, művészi értékű darabok gépzene is bemutatathatók.

9.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az ember ismeretei döntő részét vizualitása által nyeri, így a vizualitás a társadalmi érintkezésben a kommunikációval egyenrangú szerepet tölt be. A vizuális fejlődés több mozzanatában hasonló jelleget mutat, mint a művészi alkotófolyamatok. Eredményei is hasonlóak az igazi alkotásokhoz. A vizuális nevelés látásnevelés, képzetek, utánzás, gyakorlás segítségével. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Ismereteink, gondolataink lejegyzésének lehetősége az ábrázolás, a vizuális nyelv egyik formája, melyet a nap folyamán bármikor, kötetlen formában végzünk. Másrészt testi fejlesztés is, hisz a látás segítségével manuálisan képződik a közvetlenül érzékelhető valóság, a sémák valóságává. Minden fajtája elősegíti a térérzékelést, tájékozódást.

A vizuális nevelés területeinek csoportosítása

- firkálás
- rajzolás
- festés
- mintázás
- ábrázolás
- kézművesség
- díszítés
- építés

A gyermeki ábrázolás speciális játéktevékenység, melynek során a gyermek „sémákat” vagy másképpen szimbólumokat használ. Hiányzó ismereteit értelmezési kényszere miatt fiktív összefüggések létrehozásával pótolja, egészíti ki.

Az ábrázolás a gyermek első alkotótevékenysége. A gyermek képi szimbólumai alapformák, melyek folytonosan gazdagodnak. Ábrái a valóságból annyit jelölnek, amennyire szüksége van a „kis alkotónak”. A gyermek ábrázolásai mindig reálisak, de ez nem fényképszerű hűséget jelent, hanem az ábra hatásossága az ábrázoló céljainak való megfelelést jelent.

A vizuális nevelés

- játék és tanulási tevékenység
- társas és közösségi tevékenység
- munkatevékenység
- szabadidő tevékenység

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka jellemzői, feladatai

- Zavartalan, sokrétű tevékenykedtetést nyújtunk.
- Az eszközöket mindig elérhetővé tesszük a gyermekek számára.
- A gyermeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi- plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatjuk, kialakítva a gyermekben az elemi képolvasási, komponáló, téri tájékozódó és rendezőképeséget. A megfigyelés és ábrázolás által formálódnak a gyermek képzetei, gazdagodik élmény- és fantázia világa, nő az önbizalma, fejlődik alkotóképessége.
- A vizuális tevékenységek segítik a gyerekek téri, formai és színeképzetének kialakulását, gazdagodását; a természet színeire, formáira való rácsodálkozással, a művészi rajzok, festmények, szobrok, népi alkotások nézegetésével, a szépség iránti vonzódást és esztétikai érzék fejlődését.
- Megismertetjük a gyermeket a különböző technikai fogásokkal, anyagokkal.
- A tevékenységek inspirálásához a helyi lehetőségeinket maximálisan kihasználjuk.
- Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására, rajzpályázatokon, kiállításokon jelenítjük meg a gyermekek műveit, ezzel is bátorítva a tehetségüket kibontakozását.

Helyi sajátosságok

Kiváló lehetőséget nyújtanak a vizuális tevékenységek bővítésére a Reguly Antal Múzeum népi kismesterségeket bemutató kiállításai, gyakorló termei. Óvodagalériánkban az óvodás gyerekek munkáin kívül a Reguly Antal Általános Iskola és a III. Béla Gimnázium vizuális tagozatú osztályaiban készült munkáknak, valamint helyi alkotók műveinek, óvodai arculatunknak megfelelő alkotásoknak (pl: fotókiállítás a madarokról, természetfotók, festett tájképek a folyosókon) is helyet adunk.

Intézményünk földszinti kerengőjében található Hoffer Ildikó zirci keramikus művész alkotása, melyet névadónk Benedek Elek meséi inspiráltak. A művésznő műhelyének megtekintésére is lehetőségünk van.

Látogatjuk a Művelődési Központ kiállításait. Nagy sikerrel rendezünk évente több alkalommal házi rajzversenyt, kiállításokat a gyermekek munkáiból.

A környező táj szépsége, a természet kínálta anyagok gazdagsága számos lehetőséget kínál a vizuális megfigyelésre és tevékenységre.

A népi tárgyak formakincse, a technikák, az anyagokkal való munkálkodás és kísérletezés kifogyhatatlan lehetőséget rejt a fejlesztés számára.

Fontosnak tartjuk, hogy minél több anyaggal és azok megmunkálásával ismerkedjenek meg a gyerekek. Készítsenek játékot, ajándéktárgyat, eszközöket, ismerjék meg a mesterségek technikáit. A közös munkálkodás során megtapasztalják, hogy mi rejlik az anyagokban, hogyan kel életre a rongy, a csuhé, az agyag, a gyapjú; hogyan lehet fonalból, gyöngyből, tarisznyát, szőnyeget, karkötőt szőni, fonni, csomózni; száraz terményekből állatseregletet, ajándékot készíteni.

A gyerekek megtanulják, hogy a kitartóan, szépen végzett munka örömforrása életünknek, takarékossgot tanulnak-, találkoznak különböző anyagok újrahasznosítási lehetőségeivel.

Sétáink és kirándulásaink alkalmából – a zirci Bakonyi Természettudományi Múzeumba, a Bazilikába, a Bakonybéli Tájházba és Erdők Házába, bábszínházba stb.- a gyerekek örömmel fedezik fel a természeti, és társadalmi környezetük nyújtotta szépségeket. Családi munkadélutánjaink és egyéb rendezvényeink gazdag kínálatot nyújtanak a gyerekek kez ügyességének fejlesztésére, az együtt munkálkodás örömeinek megélésére.

Lókút helyi sajátosságai

Ebben a kis faluban számos tehetséges művész és művészelkű ember él, élt. Munkánk során törekszünk arra, hogy a gyerekek megismerjék lakóhelyük nevezetes művészeit, azok alkotásait, büszkék legyenek falujukra.

A faluban lakó Szajkó István festőművész- aki elnyerte a község díszpolgári címét- festménye díszíti az óvodai csoport falát.

Ezen a településen lakott Nagy István faszobrász, népi iparművész, akinek Szent István szobrát a templomban tekinthetjük meg.

Itt lakik Sümegi Elemér hegedűkészítő, akinek műhelyét Veszprémben találhatjuk a Szaléziánumban.

Óvodánk falát egy tehetséges apuka rajza díszíti.

A jövőben szeretnénk teret adni az itt lakó amatőr művészek bemutatkozásának, valamint óvodásaink, illetve szülő-gyermek közös munkáiból is kiállítást tervezünk.

Óvodánk helyszínének szépségeire is rácsodálkozunk a gyerekekkel, hiszen az a festői környezet, ami körülvesz minket, mindenkit lenyűgöz, hatalmába kerít. A természet szépségeit közvetlen környezetünkben megcsodálhatjuk.

A közlekedés nehézségei miatt, mi nem megyünk, hanem hozzánk jönnek a bábelőadók, néptáncosok és más előadók is, évente 3-5 alkalommal.

Törekszünk mi is megismertetni a gyermekekkel a régi, hagyományos kézműves technikákat, időnként csuhézunk, szövünk, fonunk, gyöngyöt fűzünk, termésbábót készítünk, a későbbiekben a nemezelésbe és az agyagozásba is belekóstolunk.

Borzavár helyi sajátosságai:

Településünkön fontosnak tartjuk a népi mesterségek, a kulturális hagyományok megőrzését tovább adását. Békefi Antal által összegyűjtött Bakonyi népdalok kötetében jó néhány borzavári dal található, (pl: Borzavári legénybanda) melyet a helyi asszonykórus mind a mai napig felelevenít előadásaik során. Igyekszünk az óvodásaink számára ismertté tenni ezeket a dalokat, melyeket a közönség elé tárhatunk a falubeli rendezvények alkalmával. Így az itt élő kis közösségünkben is erősíteni tudjuk a régi értékek megőrzését, tovább adását a jövő nemzedékének.

Karácsonykor elmaradhatatlan volt a betlehemezés. A gyerekek hetekig járták a falut, és minden családnál bemutatták Jézus születésének történetét. Ma is ápoljuk ezt a szép hagyományt, az iskolás gyermekekkel karöltve kis csoportokban járják a házakat, és az előadásuk után a házigazdák megvendégelik a résztvevőket.

A húsvéti ünnepkörhöz kapcsolódóan kifejezetten ebben a faluban jellemző szokás a locsolkodás mellett a „sibirizés” is. Ez egy kis fonott fűzfavesszővel, verssel egybekötött jókívánság, melyet a fiúk a lányok elé állva mondanak és mutogatnak el.

Minden évben megtanítjuk ezt a versikét, és biztatjuk gyermekeinket, hogy a locsolkodás során ezzel is kedveskedjenek a lányoknak.

„ Sibiribi, váltsd ki magad!

Jó légy, friss légy!

Ahová anyád küld, fuss!

A lábad jó futó legyen!

A kezed jó gyúró legyen!

A fejed jó vízhordó legyen!

A szád vissza ne beszéljen!

Itt se legyen kellés, ott se meg amott se!”

Óvodásainkat megismertetjük a faluban élő idősök segítségével a fűzfavessző kötésére, mely nem csak a sibiri fonásánál hasznosítható, hanem kosár, seprű, és különböző tároló eszközök elkészítésénél is, melyek részét képezik csoportunk eszköztárának.

A természet közelsége miatt, az alapanyagot könnyen be tudták szerezni, s az egyik alapvető mesterségként volt jelen a kosárkötés településünkön. Az asszonyok körében jellemző tevékenység volt a szövés, fonás, horgolás, kötés melyet igyekszünk a gyermekek körében is népszerűsíteni, tovább adni.

A szülői összefogásnak köszönhetően épületünk belső falait gyönyörű, gyermekcentrikus falfestmény ékesíti, melyben óvodásaink mindennaposan örömeiket lelik.

Rendszeresen hívunk előadóművészeket, madaras, és terápiás kutyafoglalkozásoknak adunk teret, valamint a Pegazus Bábszínház előadásain évi három alkalommal veszünk részt a veszprémi Agóra épületében.

Ajánlott technikák 3-4 éves korban

- firválás, rajzolás, zsírkréta, vastag ceruza, pálcák...)
- építgetés
- gyurmázás (agyag, gyurma, homok...)
- festés (ujj, szivacs, kefe, ecset...)
- nyomtatás (zöltség-, gyümölcsdúccal, levél...)
- fűzés

Ajánlott technikák 4-5 éves korban

- rajzolás (emberábrázolás...)
- festés, (csurgatott, fröcskölt, fújt technikák)
- mintázás (gyúrás, sodrás, lapítás, nyújtás, gömbölyítés, szaggatás...)
- vágás, tépés
- hajtogatás
- ragasztás (papír, montázs)
- fűzés, kötözés
- díszítés (nyomattal, természettel, motívumokkal)
- nyomtatás
- kavicsfestés, ragasztás
- varrás, öltögetés (papíron)
- tojásfestés, díszítés

Ajánlott technikák 5-6-7 éves korban, a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- képi ábrázolás (mozgás, téri kifejezés, emberek, állatok, helyszínek megjelenítése)
- festés (szivaccsal, ecsettel, sablonnal, fújással...)
- mintázás (tömbből való alakítás)
- ritmusképletek készítése
- díszítés (terítő, szalvéta...) a magyar nép egyszerű díszítő elemeit használva
- ritmusképletek készítése
- hajtogatás
- vágás, ragasztás, (papír, montázs, kollázs)
- varrás (textil)
- fonás, szövés, fűzés, sodrás
- kiegészítő játékok készítése (báb, álarc, szemüveg, kalap, puzzle, stb.)
- makett készítés
- batikolás
- nemezelés
- gipszöntés, festés, découpage
- csuhé, vessző, szalma tárgyak készítése

- írókázás
- Képkalkotásban egyéni módon biztonsággal jelenítik meg ismereteiket, gondolataikat, szűkebb és tágabb környezetükből származó élményeiket, elképzeléseiket.
- Megfogalmazzák értékítéleteiket, beszélgetni tudnak az alkotásukról és elfogadják mások véleményét.
- Téralkításban ötletesek, együttműködők.
- Felismerik környezetükben az esztétikai értékeket.
- Finommozgásuk alakul, képesek lesznek az iskolai helyes ceruzafogásra.

9.6. Mozgás

Az óvodás gyermek egészséges fejlődésének biztosításához nélkülözhetetlen a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembevevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi mozgás. Óvodáskorban kell kezdenünk az egészséges életmód szokásainak kialakítását.

Elsősorban játékos tevékenység keretében, játékos foglalkozásokban fejlődnek, csiszolódnak, rendeződnek és koordinálódnak a motoros funkciók.

E mondatokat tartjuk szem előtt mindennapi munkánkban. A játék, a játékosság az óvodai élet minden területén az elsődleges szempont, így a mozgás tervezésekor is.

Az óvodáskorú gyermeknek hatalmas a „mozgás éhsége”. Játékukban fáradhatatlanok, játéku sokoldalú és utánozhatatlan. A gyermek motorikus tevékenységei során sokat izog-mozog, játszik, jár, fut, mászik, s ezek fejlesztik a csont-és izomrendszer működésének összerendezettségét. A mozgásos játékok jelentősége igen nagy. Egyszerűek, természeteseek, s minden gyermek számára alkalmasak képességeik fejlesztésére. Lehetővé teszik az alkotó fantázia, ügyesség, erő kibontakozását. Sokoldalúságuknál fogva hozzájárulnak ahhoz, hogy a mozgáskészség, előadó képesség, a ritmikus érzés éppúgy, mint a barátságos magatartásmódok a gyermekeknél tovább fejlődjenek.

Mindezekből következik, hogy a tornának, a játékos mozgásnak teremben és szabad levegőn, eszközökkel vagy eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelésben minden lehetőséget meg kell adni.

Nemcsak testi képességeik gyarapodnak, az egész személyiségre pozitívan hatnak a mozgásos játékok.

A gyermekek jellembeli tulajdonságainak: bátorságuknak, önuralmuknak, merész kezdeményezésüknek, bajtársiasságuknak, gyors felfogóképességüknek, önzetlenségüknek,

értelmi, érzelmi s akaratú jó tulajdonságaiknak kialakulását serkentik e játékok. Megtanulják mérlegelni akaratukat, megtanulnak szabályokhoz alkalmazkodni, fegyelmezi gondolkodásukat. Ítéletalkotáshoz szoktat. Az együtt mozgás alkalmával erősödik bennük egymás kölcsönös megbecsülése s a közösségi érzés.

Feladataink a mindennapos mozgás megszervezésében

- Elősegítjük a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását.
- Biztosítjuk számukra a minél hosszabb szabadlevegőn való tartózkodást, változatos mozgást.
- Lehetővé tesszük, hogy változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával a mindennapos mozgás örömet jelentsen számukra. Biztosítjuk ehhez a megfelelő helyet, időt és eszközöket. Kihasználjuk az „Ovi-foci” pálya kínálta lehetőségeket.
- Változatos módon gyakoroltatjuk az alapvető mozgásformákat (futás, ugrás, dobás, mászás) a teremben és a szabadban egyaránt, szerezzenek ezáltal, sokoldalú mozgástapasztalatokat.
- Figyelembe vesszük a mozgásfejlesztés során az egyéni képességeket.
- A nagymozgásokon túl a finommozgás fejlesztésére is nyújtunk változatos lehetőségeket.
- A gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulása az egész személyiségre előnyösen hat. Így e harmónia elérése fontos feladataink közé tartozik. A jól mozgó gyermeknek nagyobb az önbizalma, társai is előbb elfogadják.
- Tapintatosan adunk szóbeli és tevőleges segítséget.
- A hibajavításban a bemutatás és bemutattatás módszerét körültekintően, s ha kell, többször alkalmazzuk.
- Dicsérrettel, buzdítással ösztönözzük a gyerekeket a jobb feladat végzésre, ez viszi őket előrébb a fejlődésben és erősödik önbizalmuk.
- Egy-egy gyermek fáradékonyságát, teljesítőképességét figyelembe vesszük, fokozatosan igyekszünk a megfelelő szintre hozni.
- A tehetséges gyermeket az általa elérhető legmagasabb szintig igyekszünk eljuttatni.
- A feladatok adását, megnevezését is játékoság hatja át. Főleg a kicsiknél még utánzó kedvükre hatva igen játékos a feladat adás (húzzuk a harangot, úgy pattog, mint a labda). Majd a későbbiek során a nagyobbakat megismertetjük néhány számukra is érthető, egyszerű szakszóval (karokat magastartásba stb.).

- A nagycsoportosoknak biztosítjuk az úszást és gerinctornát.

A játékosság mellett beszélünk kell arról is, hogy a testnevelés foglalkozásokon elengedhetetlen a fegyelem a balesetek elkerülése érdekében! Minden alkalommal tájékoztatjuk a gyermekeket a balesetvédelmi szabályokról.

A mindennapos mozgás keretei

- Szabad spontán mozgás: Egész nap folyamán biztosítjuk a lehetőségét. Eszközökkel, ötletekkel segítjük a gyerekeket, teremben és a szabadban, udvaron egyaránt.
- Szervezett testnevelés heti egy alkalommal. A szervezett testnevelés minden csoportban heti egy alkalommal van. Ez jó alkalom a gyermekek alapos átmozgatására-bemelegítésére, majd a főgyakorlatban valamely mozgásforma alapos begyakorlására. A végén mindig szerepel valamilyen testnevelési, mozgásos játék, ami nemcsak a mozgások kombinációira, hanem új tapasztalatok szerzésére is lehetőséget ad.
- Mindennapos mozgás: lakóhelyünk adta lehetőségeinket kihasználva sokat sétálunk a Postás Üdülő feletti erdőbe, az Arborétumba, a nagyobbak nagyokat kirándulnak a Cuha - völgybe, a Gerence - völgybe, Pálihálásra, Eperjes-tanösvénybe, Tündérbe, Szarvaskútra. A nagyobb túsókba bevonjuk a szülőket is.
- A gyermekek aktív résztvevői a Sport-napi eseményeknek.
- Úszásoktatás: A közelben működő tanuszoda kínálta lehetőséget kiaknázva a vízhez szoktatást fontos feladatunknak tartjuk. Munkánkat szakképzett úszómester segíti. Úszásoktatáson a tanköteles korú gyermekek vesznek részt.

Feldolgozásra ajánlott mozgásgyakorlatok 3-7 éves korig, a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Járások: természetes és speciális járások, irányváltoztatással, csukott szemmel

Futások: lassú-, közepes-, gyors-, belegyorsuló iramú futás

tempó- és irányváltoztatással

magas térd-, és sarokemeléssel

versenyszerűen

futás hátrafelé

Ugrások: helyből távol-, magasugrás

nekifutásból távol-, magasugrás

Dobások: hajítás távolba eszközzel

vízszintes és függőleges célba

Kúszások: talajon

tárgy alatt

padon

rézsútos padon fel, le

hátra talajon és padon

eszközökön át

eszközhordással

Csúszások: ülésben talajon, vonalak között, könnyű eszközzel,

hátrafelé

ülésben padon, rézsútos padon, eszközhordással, le, fel

hason-, és hanyatt fekvésben padon, rézsútos padon fel

Mászások: talajon, két vonal között, hátrafelé és oldal irányban

padon, rézsútos padon, fel, le

eszközök fölött

pók- és rákjárás talajon, két vonal között, eszközhordással

Függések: érintő magas szeren, függésben lábmozgások

mászás fel, le, oldal irányba

Egyensúly gyakorlatok: járás padon, rézsútos padon, felfordított padon, fel, le, eszközzel
kézben,

fejtetőn babzsákkal

lépegetés különböző magasságú farönkökön

fellépés, lelépés szereken

Hossztengelykörüli gurulás: talajon magastartásban, eszközzel a kézben, boka között eszközzel

Gurulóátfordulás előre, hátra

Zsugorkanyarulati átugrás padon

Szabadgyakorlatok eszközökkel: labda, bot, szalag, karika, kendő, babzsák, kötél, kocka,
kislabda

Játékok: futó, fogó, versenyjátékok.

Szeretik és bizonyos fokig igényükké, válik a mozgás.

Testsémájuk kialakul.

Téri helyzetekben tájékozódni tudnak.

Finommotorikájuk fejlettsége alkalmassá teszi őket az írástanulás megkezdésére.

Önfegyelmük, fegyelmük megerősödik.

Ügyességi játékok, egyéni és csapatjátékok szabályait betartják.

9.7. Munka jellegű tevékenységek

A munka személyiség fejlesztő hatása elengedhetetlen. A gyermekek elsajátítják azokat a jártasságokat, készségeket, melyek az óvodai élet rendjét szolgálják. A munkavégzés során fejlődik figyelmük, fegyelmük, kitartásuk. Alakul felelősségérzetük.

Célunk a munka jellegű tevékenységek megszerettetésére, az elvégzett munka megbecsülésére nevelés. A tevékenységek során a gyermekek felelősségérzetének alakítása, a gyermekek önállóságának erősítése.

Fontos

- a felnőttek példamutatása
- az igényesség
- önkéntesség
- jó kedvvel végezzük munkánkat
- a munka elismerése

Minden korcsoportban lehetőséget adunk arra, hogy minden olyan tevékenységet maguk végezzenek, amire fejlettségi szintjüknel fogva képesek. Biztosítunk számukra gyermek méretű eszközöket.

A munkák fajtái

- rendszeres
- alkalmoszerű

Feladataink a munkával kapcsolatban

- balesetmentes, gyermekméretű eszközök biztosítása

- megfelelő hely biztosítása
- elegendő idő biztosítása
- állandó odafigyelés, dicséret, ösztönzés, segítség

A saját személyükkel kapcsolatos tevékenységek

- öltözködés
- tisztálkodás
- terítés
- játék elrakása

A csoportért végzett tevékenységek

- naposság – az önálló munkavégzésre nevelés érdekében a gyerekek életkorának megfelelő szinten, ha az óvodapedagógus úgy ítéli meg
- teremrendezés
- a csoport rendbentartása, dekorálása
- növényápolás, természetsarok rendezése
- esetenként akvárium, kisállatok gondozása
- segítség a felnőtteknek és egymásnak.

Az óvodáért, egymásért végzett tevékenységek

- udvari játékok, udvar rendben tartása
- segítség a kisebbeknek, az óvoda dolgozóinak
- apróbb megbízatások teljesítése

9.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben, időkeretekben valósul meg.

A tanulás feltétele

- a gyermek cselekvő aktivitása
- a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás
- a felfedezés lehetőségét biztosítása
- kreativitásának erősítése

A tanulás formái az óvodában

- utánzásos minta és modellkövetés
- a spontán, játékos tapasztalatszerzés
- a játékos, cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés
- a gyakorlati problémamegoldás

Cél

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, kompetenciák fejlesztése, építve a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire az egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Az óvodapedagógus feladatai

- közvetlen tapasztalatra, mozgásra, élményre épülő képességek, részképességek fejlesztése, problémamegoldó gondolkodás kialakítása
- személyre szabott pozitív értékelés, biztató nevelés
- a gyermeki kíváncsiságra építünk a tanulás során, célunk a kíváncsiság felkeltése, kielégítése
- a tanulás megfelelő feltételeinek megteremtése, sokoldalú cselekedtetés, tevékenykedtetés,
- differenciálunk a tevékenységek során az életkor, fejlettségi szint, tevékenység tartalmától függően

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Az egyszerű feladatokat megérti.
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Önálló megfigyeléseket végez.
- Feladatai végrehajtásában kitartó.
- Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő.
- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
- Törekedjen többféle megoldás keresésére.
- Legyen képes gondolatait érthetően szavakba, mondatokba foglalni.
- Különítse el a mese és a valóság elemeit.

10. NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉS

10.1. A kisebbségi nevelés célja

Nevelőmunkánk céljait és feladatait az Óvodai nevelés országos alapprogramjában lefektetett iránymutatással összhangban fogalmazzuk meg.

A kisebbségi neveléssel kapcsolatos *speciális céljaink*:

- a német nyelv és kultúra közvetítése a gyermekek életkori sajátosságainak, egyéni fejlettségi szintjének megfelelően
- a kisebbség kultúrájához és életmódjához kapcsolódó szokások és hagyományok ápolása, felkutatása, átörökítése
- a gyermekek felkészítése az iskolára, a német nyelv tanulására
- a kisebbségi identitástudat megalapozása és fejlesztése.

10.2. Az óvodai nevelés feladatai

Óvodánk kiemelt feladatai az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján, óvodásaink testi és lelki szükségleteinek kielégítése:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása
- az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

10.3. A kisebbségi nevelés feladatai

Alapvető feladatainkat alábbiakban határoztuk meg:

- anyanyelvi környezet biztosítása, szeretetteljes, biztonságot nyújtó, beszédre ösztönző, oldott légkör megteremtése
- a gyermekek pozitív viszonyának megalapozása a német nyelvhez
- a német népi kultúra színe-javának közvetítésén keresztül a hagyományok és szokások ápolása.

10.4. Nyelvi nevelés az óvodában

Kétnyelvű német nemzetiségi óvodaként feladatunk a német és a magyar nyelv fejlesztése. A két nyelv arányát a gyermekcsoport fejlettsége határozza meg, a német nyelvet azonban mindenkor előnyben részesítjük.

Minőségi munkára törekedve, a német nyelvi nevelést nem elszigetelten megvalósítandó feladatunknak, hanem az óvodai élet szerves alkotórészének tekintjük.

Óvodásaink nincsenek abban a helyzetben, hogy a szülői házban a kisebbségi nyelvet a magyar nyelvvel azonos módon gyakorolni tudják, ezért intézményünk a némettel, mint második nyelvvel való ismerkedés során, a nyelv elsajátításának folyamatában meghatározó szerepet játszik. Amennyiben a gyermek magyar anyanyelvű, magyarul szólítjuk meg és magyar nyelven neveljük. A német nyelvvel való játékos ismerkedést óvodába lépéskor megkezdjük, a nyelvi szituációkat és feladatokat rendszeresen gyakoroljuk, ismételjük. A rendszeres ismétlés erősíti a gyermek biztonságérzetét, és a nyelv eredményes elsajátításához vezet.

Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő, szeretetteljes légkörben megalapozzuk német nyelvi ismereteiket. Alapvető céljaink:

- a német nyelv ápolása
- a nyelvi készségek, képességek fejlesztése
- a gyermekek beszédkedvének támogatása.

Feladataink

- a gyermek életkorából adódó sajátosságok figyelembevétele, mint

- artikulációs bázisa (rugalmas hangképző szervei)
- utánzóképesége
- kíváncsisága
- állandó tevékenységvágya
- a nyelvi készségek kibontakoztatása, mint a hallás utáni megértés, passzív szókincs, kiejtés
- az aktív szókincs fejlesztése
- a szerepek változtatásával a válaszadó szerepének gyakorlása
- közvetlen, érzelmileg gazdag kapcsolatban a gyermekek egyéni fejlesztése
- rugalmas heti-, és napirend biztosítása
- olyan tanulásra alkalmas légkör megteremtése, ahol a német nyelvet minden tevékenységformában felhasználjuk, a gyermekek életkorának megfelelően, a tanulás minden lehetséges módja jelen van
- az óvodapedagógus nyelvi példaképként szolgáljon a gyermekek számára
- az óvodapedagógus beszédét kifejező mimikával és gesztikulációval, valamint magatartásformákkal kísérelje, hogy a gyermekek számára a beszédhelyzeteket érthetővé tegye.

11. ERZIEHUNGSZIELE IM KINDERGARTEN

Unsere grundlegenden Ziele sind

Förderung der ruhigen, erlebnisreichen, harmonischen Entwicklung der Kindergartenkinder, unter Beachtung der Alterseigentümlichkeiten.

11.1. Ziele der Minderheitenerziehung

Die Erziehungsarbeit in einem Nationalitätenkindergarten wird auch von dem „Grunddokuments für die Vorschulerziehung“ bestimmt. Unsere Ziele und Aufgaben müssen mit denen übereinstimmen.

Wir haben **spezifische Ziele**, die mit der Minderheitenerziehung in engem Zusammenhang stehen. Sie sind wie folgt:

- die Vermittlung der deutschen Sprache und Kultur entsprechend den Altersbesonderheiten und der individuellen Entwicklungsstufe des Kindes
- die Pflege, Aufdeckung, Rettung der mit der Lebensweise und Kultur einer Minderheit verbundenen Bräuche und Traditionen
- die Vorbereitung der Kinder auf das Lernen der deutschen Sprache
- die Beförderung und Entwicklung der Minderheitenidentität

12. ERZIEHUNGSAUFGABEN IM KINDERGARTEN

Unsere Aufgaben nach dem „Grunddokument für die Vorschulerziehung“ sind wie folgt:

- Herausbildung der gesunden Lebensweise
- Herausbildung moralisch-sozialer Gefühle
- Förderung von intellektuellen Fertigkeiten

12.1. Erziehungsaufgaben der Minderheitenerziehung

Unsere Aufgaben sind die folgenden

- das Schaffen einer sprechfreudigen, muttersprachlichen Atmosphäre, in der sich das Kind in Sicherheit fühlt, und seine Grundbedürfnisse, wie Zugehörigkeit und Liebe befriedigt werden
- das Wecken der Freude am Lernen der deutschen Sprache

- das Pflegen der Traditionen und Bräuche und die Vermittlung der Volksgute entsprechend dem Lebensalter des Kindes

13.   SPRACHFÖRDERUNG DER KINDER

Als zweisprachiger Nationalitätenkindergarten betrachten wir, als unsere grundlegende Aufgabe, die deutsche und auch die ungarische Sprache zu entwickeln. Der Gebrauch beider Sprachen wird von der Sprachkenntnis der Kinder bestimmt. Wir bevorzugen aber die deutsche Sprache.

Wir sind bestrebt, eine qualitativ anspruchsvolle Sprachförderung durchzuführen. Die Spracherziehung betrachten wir nicht isoliert, weil sie ein Bestandteil des gesamten Kindergartenlebens ist.

Unsere Kindergartenkinder sind nicht in der Lage, die deutsche Sprache im Elternhaus auf gleichem Niveau, wie die ungarische Sprache zu erlernen und üben zu können. So spielt der Kindergarten im Prozess des Zweitspracheerwerbens der Kinder eine entscheidende Rolle. Wenn die Muttersprache des Kindes Ungarisch ist, wird es von uns ungarisch angesprochen und erzogen. Wir führen vom Beginn des Kindergartenlebens deutsche Sprachübungen ein, die regelmäßig geübt und gebraucht werden. Das Wiederholen stärkt das Sicherheitsgefühl der Kinder und führt zu einem erfolgreichen Spracherwerb.

Wir legen Wert darauf, in einer dem Lebensalter entsprechenden und liebevollen Atmosphäre den Grund der deutschen Sprachkenntnis zu legen.

In diesem Sinne sind unsere Ziele, wie folgt:

- die Pflege der deutschen Sprache
- die Entwicklung der Sprechfertigkeit und die Förderung der Sprechfreudigkeit

Unsere Aufgaben sind die folgenden:

- die Berücksichtigung der Altersbesonderheiten des Kindes, wie die Artikulationsbasis, Nachahmungsfähigkeit, die Neugierde und das ständige Tätig sein
- die Einzelförderungen des Kindes in einem unmittelbaren und gefühlsbetonten Kontakt
- die Kindergärtnerin soll als Sprachvorbild für die Kinder dienen
- das Begleiten des Sprechens der Kindergärtnerin mit einer ausgeprägten Mimik und Gestik, sowie einer entsprechenden Verhaltensweise, um die Sprechsituation für das Kind verständlich zu machen

- die Herausbildung der Sprechfertigkeiten, des Hörverständnisses, des passiven Wortschatzes, der Aussprache
- die Entwicklung des aktiven Wortschatzes
- das Üben des Rollenwechsels (Hörer-Sprecher)
- das Schaffen einer Lernatmosphäre, in der alle Formen des dem Lebensalter entsprechenden Lernens vom Kindergartenkind verwirklicht werden, das Hörverständnis geschult, die deutsche Sprache bei allen Tätigkeitsformen verwendet wird
- das Sichern der Flexibilität des Tagesablaufes und des Wochenplanes

Bei der Sprachförderung der Kinder berücksichtigen wir die verschiedenen Aspekte der Sprache.

Pragmatischer Aspekt

In diesem Bereich wird erkennbar, wie die Kinder die Sprache einsetzen können.

Die Kinder

- verwenden die Sprache, als Mittel der Verständigung
- ahmen die Satzmodelle nach
- üben die Rolle des Sprechens und Hörens, usw.

Semantischer Aspekt

Die Sprache wird von den Kindern, als Zeichensystem verwendet.

Die Kinder benennen die Gegenstände, Tätigkeiten und Merkmale, so wird der Wortschatz weiter entwickelt.

Die Kinder

- lernen die räumlichen Beziehungen, wie hier, dort, rechts, links, da, unten, oben usw. kennen
- lernen die zeitlichen Bedingungen, wie morgen, heute, jetzt, später usw.
- lernen die Namen der Tiere
- usw.

Syntaktischer Aspekt

Die Aufmerksamkeit der Kinder wird auf die Regeln der Sprache gelenkt.

Den Kindern werden z.B. die Unterschiede zwischen Dativ und Akkusativ durch das Sprechen der Kindergärtnerin deutlich vorgestellt.

Phonetischer Aspekt

Dieser Aspekt macht deutlich, dass die Laute, während des Hörens und Sprechens der Kinder schwer unterschieden werden können.

Die Kinder sollen üben

- das Lernen der Unterschiede (Geräusche, Töne, Sprechlaute)
- das Aussprechen der schwierigen Konsonantenverbindungen
- das Nachahmen des Sprechtempos, des Sprachrhythmus, der Tonhöhe

Literarischer Aspekt

Die literarischen Aspekte der Sprache stehen in den Reimen, Gedichten, Märchen in Vordergrund, aber müssen in unserem ganzen Prozess der Sprachentwicklung berücksichtigt werden. Die Kinder haben Freude an Rhythmus, Reim und Klang, so setzen wir Kinderreime und Gedichte, als Auflockerung in den Tagesablauf ein.

Durch diese Aspekte der Sprache können wir eine begründete Erziehungsarbeit durchführen und die Entwicklung der Kinder beobachten.

Im Prozess des Spracherwerbs bevorzugen wir die mit Bewegungen und Tätigkeiten begleiteten Erziehungsformen.

Wir verfolgen das Ziel, den Grund der fremdsprachlichen Kompetenzen zu legen und den Kindern in der Zukunft gut verwendbare Sprachkenntnisse zu vermitteln.

14. TÄTIGKEITSFORMEN IN DER SPRACHERZIEHUNG

In unserer Erziehungsarbeit im Kindergarten erfolgt die Entwicklung der Persönlichkeit eines Kindes vor allem durch das Spiel, als wichtigste Tätigkeitsform. Darin integrieren sich auch die weiteren Erziehungsbereiche, die wir zum Zweck der bewussten Entwicklung des Kindes

getrennt und ausführlich erarbeitet haben. Der sprachlichen Erziehung messen wir, als ein ungarisch-deutscher zweisprachiger Kindergarten eine besondere Rolle bei.

Über das Spiel hinaus, mit der Betonung der Bedeutung der Märchen, Gedichte und der Kommunikation wollen wir die sprachliche Erziehung zur Geltung bringen.

Wir wollen auch durch weitere Erziehungsbereiche die optimale Entwicklung der Kinder versichern, indem wir uns an die lokalen Bedingungen anpassen.

14.1. Das Spiel

Das Ziel des Spieles

Wir betrachten das Spiel, als die Daseinsform, häufigste Tätigkeit und wichtigstes Entwicklungsmittel der Kinder im Kindergarten.

Es ist unser Ziel, dass sich die Bewegung, die intellektuellen Fähigkeiten, die Kreativität, die deutsche kommunikative Kompetenz der Kinder durch das Spiel entwickeln. Das Spiel soll den entsprechenden Raum für die Sozialisation und die gemeinschaftlichen Beziehungen des Kindes dienen.

Das Spiel ist gleichzeitig das Ziel und das Mittel unserer Erziehungsaufgaben, denn wir sind überzeugt, dass für ein Kind im Kindergarten alles erst, dann interessant wird – und eine Entwicklung bewirkt –, wenn es Spielzweck hat.

Aufgaben der Sprachförderung

Wir haben die Aufgabe, die Bedingungen zum Freispiel zu sichern, weil es mit seiner anregenden Atmosphäre in der Spracherziehung eine erhebliche Rolle spielt.

In einem zweisprachigen Kindergarten haben wir die Aufgabe, auch gelenktes Spiele zu organisieren und mit den Kindern durch zu führen.

Die verwendeten Formen des gelenkten Spieles sind:

- Funktionsspiele: Fingerspiele, Geschicklichkeitsspiele, Sinnes- und Gedächtnisübungen

Durch die Funktionsspiele wird die Aussprache der Kindergärtnerin von den Kindern nachgeahmt, und die Grundlage für die sprachliche Aufnahmefähigkeit gelegt. Die Kinder benennen Dinge, Gegenstände usw. Sowie erleben sie den Rhythmus der Sprache.

- Rollenspiele, Dramatisierung, Handpuppenspiele

Durch die gelenkten Rollenspiele wird als wichtigsten der Rollenwechsel geübt.

- Kreisspiele, Bewegungsspiele, Regelspiele

Neben den Sprachübungen tragen die Kreis – und Bewegungsspiele zur Entwicklung der kindlichen Persönlichkeit bei.

Die Regelspiele wie Kartenspiele, Memory spiele, Gesellschaftsspiele fördern die Ausspracheschulung und erweitern den Wortschatz der Kinder

Diese Spielformen sollen den Kindern auch im Freispiel, als ein breites Lernfeld dienen.

14.2. Gedichte, Märchen

Das Ziel der Gedichte und Märchen

In unserem zweisprachigen Kindergarten betrachten wir die sprachliche Erziehung, als eine besondere Aufgabe, deren wichtigster Bereich und wichtigste Methode das Märchenerzählen und die Gedichte sind.

Unser Ziel ist, dass das Kind durch Märchen und Gedichte die Schönheit und Ausdruckskraft der Sprache, die Werte der Minderheitenliteratur kennen lernt, indem sich seine Fähigkeit zum Selbstaussdruck, seine Satzstrukturierung fundiert und sein Wortschatz bereichert werden. Wir wollen das literarische Interesse, den ästhetischen Sinn der Kinder entwickeln. Durch das Medium des Märchens und des Gedichtes soll das Kind Erfahrungen über die Welt, menschliche Beziehungen, Normen, moralische Werte sammeln, seine Selbstkenntnis vertiefen.

Aufgaben der Sprachförderung

- Die Gedichte, Märchen werden als selbstverständliche Auflockerung in unserem Kindergartenleben eingesetzt.
- Durch Rhythmus und Melodie der Sprache wird die Aussprache der Kinder entwickelt.
- Mit vielfältigen Reimarten wie Kniereiterspielen, Kosereimen, Trostreimen, Abzählreimen, Tischsprüchen, Fingerspielen wird die Sprache interessant gemacht.
- Durch die Märchen wird die Sprachfreude der Kinder angeregt.
- Zur Entwicklung der Sprachkenntnisse wird mit Kinderliteratur gearbeitet, die lustig, spielerisch und sprachlich einfach ist.
- Durch Bilderbücherbetrachtung werden die sprachlichen Fähigkeiten der Kinder gefördert. Die Veranschaulichung des Gehörten macht die Sprache verständlich.

14.3. Gesang, Musik, Gesangspiel

Zielsetzung

- Die Erweckung des musikalischen Interesses, die Gestaltung des musikalischen Geschmacks, die Steigerung der ästhetischen Empfänglichkeit, die Entwicklung der ganzen Persönlichkeit des Kindes.
- Die Begründung seiner Bindung an die deutsche Minderheit und seines Identitätsbewusstseins durch aus dem Ungarndeutschen Kulturschatz ausgewähltes musikalisches Material. Die Gestaltung der musikalischen Fähigkeiten des Kindes, die Entwicklung des Gehörs, des Rhythmus sinnes, des musikalischen Gedächtnisses, die Verfeinerung der Bewegungen, die Gestaltung der Versandes - und Gefühlswelt, sowie der gemeinschaftliche Gefühle.
- Die Bekanntmachung der Minderheitenkultur, der Gesänge, Musik und Tänze, die Erziehung eines gebildeten Kindes mit gesunder Seele.

Aufgaben der Sprachförderung

Der Gesang, die Musik und das Gesangsspiel haben in der Spracherziehung einen festen Platz. Bei der Auswahl und Durchführung des musikalischen Stoffes betrachten wir als unsere Aufgaben die folgenden:

- Die Gesänge, Gesangsspiele und Reime werden aus dem Volksgut gewählt, unter Berücksichtigung der Sprachkenntnisse der Kinder.
- Die zum Musikhören ausgewählten Musikanten und Lieder werden in erster Linie aus dem Volksgut gesammelt.
- Die Einheit von Hören, Singen, Bewegen und Sprechen soll zum Ausdruck gebracht werden.
- Mit Gesangsspielen, Gesängen und Reimen tragen wir zur Sprachförderung der Kinder bei. Die Kinder ahmen das gut artikulierte Singen und Sprechen der Kindergärtnerin nach, inzwischen werden die Aussprache und das produktive Sprechen entwickelt.
- Die Rolle des Hörens-Sprechens kann in den Gesangsspielen spielerisch angeeignet und geübt werden.

- Bei den rhythmischen und melodischen musikalischen Aufgaben werden Begriffe, wie schnell-langsam, hoch-tief usw. verwendet, die mit eindeutigen Zeichen der Kindergärtnerin begleitet werden.

14.4. Die Bewegung

Das Ziel der Bewegung

- Die Entwicklung der ganzen Persönlichkeit, der körperlichen, seelischen und sozialen Fähigkeiten des Kindes.
- Bei der Entwicklung der körperlichen Fähigkeiten des Kindes (Gymnastik, Bewegungsspiel, Ausflüge usw.) wird die Belastungsfähigkeit seines Organismus gesteigert, seine physische Entwicklung befördert. Die Bewegung soll, als Teil einer Erziehung zu einer gesunden Lebensform, in das Gewohnheitssystem des Kindes eingebaut werden.
- Im Bereich der verstandesmäßigen Fähigkeiten werden das visuelle Gedächtnis, die Raumwahrnehmung durch die Bewegung entwickelt, während der mit den Bewegungen verbundenen Anweisungen und Spielen die deutschen Sprachkenntnisse erweitert werden.
- Bei der Gestaltung der sozialen Fähigkeiten des Kindes leistet die Bewegung einen wesentlichen Beitrag zur Verstärkung des Ich-Bewusstseins, der Erweiterung der gemeinschaftlichen Beziehungen, der Entfaltung der volitiven und moralischen Eigenschaften, der Entwicklung seiner Fähigkeiten im Hinblick auf die Handhabung von Erfolgen und Frustrationen.

Aufgaben der Sprachförderung

- Unsere wichtigste Aufgabe ist, dass die Kinder an den auf Deutsch geführten sportlichen Übungen gern teilnehmen.
- Der sprachliche Stoff, wie Fachausdrücke, Anleitungen, Text der Bewegungsspiele werden Schritt für Schritt eingesetzt.
- Die Körperübungen und die Bewegungsspiele werden einsprachig auf Deutsch geleitet.
- Die Bewegung und die Bewegungsspiele haben im Lernprozess der Spracherziehung einen festen Platz, weil die Sprachbildung in den natürlichen,

vielseitigen Tätigkeiten, z.B. Körperübungen, Bewegungsgeschichten, Fangspielen, Hüpfspielen, Platzsuchspielen usw. durchgeführt wird. So werden die Aussprache, das Hörverständnis und auch der Wortschatz der Kinder entwickelt.

- Der sprachliche Stoff wird entsprechend der Entwicklungsstufe der Kinder und den Themen, z.B. Anleitungen, Fachausdrücken, Namen der Tiere und Einrichtungen, mathematischen Relationen usw. ausgewählt und vermittelt.

14.5. Zeichnung, Formung, Handarbeit

Zielsetzung

- Die Zeichnung, die Formung und die Handarbeit sollen, der individuellen Entwicklungsstufe des Kindes gemäß, die bildliche und plastische Ausdruckfähigkeit entwickeln, die Fähigkeiten des elementaren Bildlesens, Komponierens, der räumlichen Orientierung und des räumlichen Ordners gestalten. Sie sollen die räumliche, formelle und fachliche Vorstellungskraft des Kindes befördern. Bei den Verschiedenen Tätigkeiten sollen sich die feinen Bewegungen, die Auge-Hand-Koordination entwickeln.
- Das Kind soll viele Stoffe, Grundtechniken und den Gebrauch von verschiedenen Werkzeugen kennen lernen.
- Es wird auch angestrebt, dass die Offenheit für, der Anspruch auf und die Empfänglichkeit für das Schöne entwickelt werden, wobei das Kind die Gegenstandskultur der deutschen Minderheit zu schätzen lernt.

Aufgaben der Sprachförderung

Zeichnung, Formung und Handarbeit bietet viele Möglichkeiten, die Kinder die deutsche Sprache üben zu können.

- Der aktive Wortschatz der Kinder wird erweitert, indem die Materialien, die Dinge und die Mittel auch auf Deutsch benannt werden.
- Die technischen Schritte werden auf Ungarisch erklärt.
- Die Beschäftigungen können auch von zum Thema passenden Reimen, Liedern und Gedichten begleitet werden.

14.6. Die aktive Kenntnis der Außenwelt

Zielsetzung

- Bei der Erkenntnis der Umgebung, als einem während der ganzen Erziehung vorhandenen Prozess soll das Kind über seine unmittelbare und weitere gesellschaftliche Umgebung Erfahrungen sammeln, die für seine altersmäßige Orientierung unverzichtbar sind.
- Die Aufmerksamkeit, die Phantasie, das Denken, das Gedächtnis, das gesellschaftliche Verhalten und die deutsche sprachliche Ausdrucksfähigkeit des Kindes sollen ebenfalls entwickelt werden. Bei der Erkenntnis der Umwelt sollen die Urteilsfähigkeit, die räumliche, fachliche und quantitative Anschauung gestaltet werden.
- Die positiven Gefühle für die Heimat, das Dorf, für den Natur- und Umweltschutz sollen begründet und verstärkt werden.

Aufgaben der Sprachförderung

Die aktive Kenntnis der Außenwelt steht mit der Spracherziehung in Wechselwirkung. In diesem Sinne betrachten wir, als unsere wichtigsten Aufgaben, den Wortschatz zu erweitern und die Sprechfertigkeit durch verschiedene Themen zu entwickeln.

Sie sind wie folgt:

- die unmittelbare Umwelt des Kindes
- Kind und Natur
- Kind in der weiteren Umgebung

Die unmittelbare Umwelt des Kindes bedeutet alles, mit dem es in seinem Leben in einer täglichen Verbindung ist.

- Kindergarten
- Familie
- Nahrung, Lebensmittel
- Bekleidung

Das Thema Kind und Natur verarbeiten wir folgt:

- die Pflanzen
- die Tiere
- die Merkmale der Jahreszeiten
- die Feste

Die Teilgebiete des Themas „Die weitere Umgebung des Kindes“ sind:

- Spaziergänge
- Ausflüge
- Spaziergänge auf den Wiesen und im Wald
- Verkehr
- Einrichtungen

Die mathematischen Relationen sind ein spezieller Bereich der Aktiven Kenntnis der Außenwelt. Die Kinder sollen, das Sortieren, Unterscheiden, Ordnen, Zuordnen, Vergleichen, Schätzen und Messen lernen.

Inzwischen werden ihre Sprachkenntnisse durch die Benennung der Relationen erweitert, wie z.B. klein, groß, niedrig, hoch, viel, wenig usw.

14.7. Die Arbeitstätigkeiten

Zielsetzung

Das Kind soll gemäß seinem Alter und seiner Entwicklungsstufe erlernen, sich selbst zu versorgen und sich für die Gemeinschaft zu betätigen. Durch Arbeitstätigkeiten entwickeln sich volitiven Eigenschaften, gemeinschaftlichen Verbindungen, sowie die gefühlsmäßigen und deutschsprachigen kommunikativen Fähigkeiten des Kindes. Es eignet sich den Gebrauch der notwendigsten Werkzeuge an, es entwickelt sich die Grundlage seiner arbeitsorganisatorischen Fähigkeiten.

Aufgaben der Sprachförderung

Die Arbeitstätigkeiten bieten den Kindern zahlreiche Möglichkeiten, die deutsche Kommunikation zu üben.

- Die Anleitungen zu den unten angeführten Tätigkeiten werden stufenweise und den Sprachkenntnissen der Kinder gemäß auf Deutsch eingeführt: Körperpflege, Bedürfnisse wie z.B. An- und Ausziehen, Hände waschen, Zähne putzen, Essen usw.
- Haushaltspflichten, wie z.B. Aufräumen, Tischdienst, verschiedene Arbeitsvorgänge, Tiere füttern usw.
- Die Arbeitsprozesse können von deutschen Liedern, Reimen begleitet werden.

15. TRADITIONEN

Wir finden es wichtig, den Kindern die Traditionen nahe zu bringen, sie wieder aufleben zu lassen oder neu zu schaffen. Gerade für Kinder solche wiederkehrenden Traditionen von großer Bedeutung, da sie ihnen das Gefühl geben, in eine größere Gemeinschaft eingebettet zu werden. Wir sollen ein Milieu schaffen, wo die Traditionspflege ein bestimmter Teil der Erziehungsarbeit, des Kindergartenlebens ist.

Volkstradition in den Aktivitäten der einzelnen Kinder

- Volksmärchen, Volksgedichte, Volksreime, dramatische Spiele
- Volkslieder, Volksmusik, Volkstänze
- volkstümliche Kinderspiele
- Zeichnen, Malen, Handwerk, volkstümliche Gegenstände anfertigen, Spinnen, Perlenfädeln, Formen mit Ton, Backen
- volkstümliche Bewegungsspiele
- Bekanntmachung mit der Umgebung mit den Gegenstandswerten der Minderheit, mit örtlichen und anderen ungarndeutschen Bräuchen und Sitten, namhaften Tagen

Namhafte Tage in unserem Kindergarten

- Erntedankfest /Oktober/
- Martinstag /November/
- Advent /vom ersten bis zum vierten Sonntag nach dem 30. November/
- Nikolaustag /Dezember/
- Weihnachten /Dezember/
- Fasching /Februar/
- Muttertag /Mai/
- Nationalitätentag

Die Freude der Kinder am Fest wird gesteigert, indem sie sich an der Vorbereitung beteiligen. Wir halten es für wichtig, auch im Kulturleben der Dorfgemeinschaft aktiv teilzunehmen

16. ANFORDERUNGEN AM ENDE DES VORSCHULALTERS

Die Schulbereitschaft des Kindes

Unser Ziel ist, nach den Förderungsvorstellungen des „Grunddokuments für die Vorschulerziehung“ ein schulfähiges Kind zu entwickeln, das sozial, emotional und kognitiv reif für die Schule ist.

In der Spracherziehung bedeutet die Schulbereitschaft Folgendes

- das Kind ist anpassungsfähiger, weil es in zwei Sprachen und Kulturen sein Vorschulleben verbracht hat
- das Kind ist kontaktbereiter, weil es in vielen Kommunikationssituationen die Rolle des Antwortgebens übt
- das Kind ist lernfähiger, weil es die Aussprache der deutschen Sprache erlernt, einen kleinen aktiven Wortschatz hat, mit dem es sich verständlich machen kann, sowie über einen passiven Wortschatz verfügt, mit dem es sich in Sicherheit fühlt
- das Kind ist neugierig auf die Sprache, weil es sie in seinem Lebensalter entsprechenden Situationen kennen lernt
- das Kind ist bereit, die deutsche Sprache zu lernen, weil es eine Sprechfertigkeit erwerbt

17. ORGANISATORISCHE GESTALTUNG IM KINDERGARTEN

17.1. Die Gestaltung des Tagesablauf

Tagesablauf

Zeitraumen	Tätigkeitsformen
6./7.00- 10.15 Uhr	Freispiel und andere Tätigkeiten, Angebote der Kindergärtnerin Aufräumen im Gruppenzimmer, tägliche Bewegung, Körperpflege, Frühstück, „Stuhlkreis“ für alle Kinder, Freispiel, gelenktes Spiel, Märchen und andere Tätigkeitsformen in den kleinen Gruppen
10.15-12.00 Uhr	Freispiel im Gruppenzimmer oder im Freien Spaziergänge Aufenthalt im Freien
12.00-15.00 Uhr	Körperpflege, Mittagessen Mittagsschlaf, entsprechend den individuellen Bedürfnissen des Kindes, Märchen Schlaflied Jause
15.00-17.00 Uhr Lókút 14.50-17.30 Uhr Zirc	Spiel im Gruppenzimmer oder im Freien

Bei der Gestaltung des Tagesablaufes halten wir die festlegenden Zeiten nicht starr ein. Wir schenken eine große Aufmerksamkeit den Wünschen und Bedürfnissen der Kinder. Für die Sicherheit und Geborgenheit der Kleinen bauen wir wiederkehrende Anhaltspunkte in den Tagesablauf ein. Inzwischen begleiten wir die deutschen Anleitungen mit einem Gesang, oder Reim (z.B. bei Aufräumen, vor dem „Stuhlkreis“, bei den verschiedenen gemeinsamen Tätigkeiten usw.)

Die Gestaltung des Wochenplanes

Nach den Anforderungen von „Grunddokument für die Vorschulerziehung“ und entsprechend der zweisprachigen Erziehungsarbeit planen und führen wir freie und obligatorische Beschäftigungen in einem Thema durch.

Obligatorische Beschäftigungen

- Sportbeschäftigung (wöchentlich einmal)
- der tägliche Sport

- der „Stuhlkreis“ (Gespräch, Märchen, Gedicht, Reim, Kreis-und Regelspiele, Tanz, Gesang, Musikhören)

Beschäftigungen in kleinen Gruppen oder Einzelförderung

- Märchen, Gedicht, Reime
- Gesang, Musik, Gesangsspiel
- Bewegung, Bewegungsspiel
- die aktive Kenntnis der Außenwelt
- Zeichnung, Formung, Handarbeit
- gelenktes Spiel

Aufgaben zur Förderung der Sprache

- Während der Beschäftigung, wo die Kinder die Sprachen wechseln, sollen wir die deutsche und ungarische Sprache klar und bewusst voneinander trennen.
- Wir sollen die geplanten Sprechsituationen deutsch oder ungarisch zu Ende führen und abschließen.
- Die verwendeten Anleitungen begleiten wir mit Gestik und Mimik, so machen wir sie verständlich.
- Den Gebrauch beider Sprachen passen wir den Sprachkenntnissen der Gruppe an, wobei wir den Akzent auf die deutsche Sprache legen.

Persönliche – und Sachliche Voraussetzungen

Neben den im „Grunddokument der Vorschulerziehung“ bestimmten Voraussetzungen brauchen wir auch spezielle Mittel, die zur Minderheitenerziehung unverzichtbar sind.

Die Kindergärtnerin, als natürliche Anschauungsmittel

Als das erste wichtigste Anschauungsmittel betrachten wir das Sprechen der Kindergärtnerin. Sie muss ausgezeichnete Sprachkenntnisse haben, um den Wortschatz des Alltags, den Sprachrhythmus, die Sprachmelodie systematisch vermitteln zu können.

Die Kinder ahmen die Kindergärtnerin nach, deswegen hat das Sprachvorbild eine große Bedeutung.

Sachliche Voraussetzungen

Wir achten darauf, dass die Mittel in der Umgebung der Kinder zur Sprachförderung beitragen. Wir sind bestrebt, auch durch gegenständliche Denkmäler der deutschen Minderheitenkultur den Nationalitätencharakter des Kindergartens zu betonen.

Zur Verwirklichung der erfolgreichen Erziehungsarbeit verfügen wir über unzählige deutschsprachige Bilderbücher, Fachbücher, audio-visuelle Mittel, sowie Sammlungen von deutschen Kinderliedern, Volksliedern, Volksmusik und Märchen.

18. LITERATUR

1. Minderheitengesetz Nr. LXXVII. (1993)
2. Grunddokument der Vorschulerziehung Nr. 255/2009
3. Prinzipien der Kindergartenerziehung der Nationalen und Ethnischen Minderheiten Nr. 32/1997
4. Theresia Talabér: Spiel mit dem Wort, Spiel mit der Sprache
Erziehung in der zweisprachigen Umgebung des Nationalitätenkindergartens
Nemzeti Tankönyvkiadó (Nationaler Lehrbuchverlag)
5. Ulrich Diekmeyes und Irma Bingel: Empfehlung zur Förderung der deutschen Sprache in der altersgemischten Gruppe unter besonderer Berücksichtigung des Situationsansatzes
Országos Közoktatási Intézet (Nationales Institut für Unterrichtswesen)
6. Nagy Jenőné: Lachen, Entdecken, Bewundern
Alternatives Programm für Kindergärten der nationalen und ethnischen Minderheiten Crotaica Kht.
7. Theresia Talabér: Spracherziehung-Förderung der Sprechfreudigkeit in den Nationalitätenkindergarten
Országos Közoktatási Intézet (Nationales Institut für Unterrichtswesen)
8. Talabér Ferencné, Zilahi Józsefné: Ajánlás a nemzetiségi óvodák minőségi munkájának fenntartásához és továbbfejlesztéséhez (Empfehlung für die Erhaltung und Entwicklung der Qualitätsarbeit in Nationalitätenkindergärten) Budapest 2001
9. Rosa Mammel: Deutsch im Kindergarten
Förderung der Zweitsprache Budapest 1995

19. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az intézmény OM azonosítója: 036822	
Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások:	
Véleménynyilvánítók:	A nevelőtestület egyetértésével:
<p>.....</p> <p>Hummel Beáta a szülői szervezet nevében</p>	<p>.....</p> <p>Róthweil Judit a nevelőtestület nevében</p>
Az intézményvezető jóváhagyásával:	
<p>.....</p> <p>Kovács Mónika</p>	
Egyetértés kinyilvánító a fenntartó nevében:	
<p>.....</p> <p>Ottó Péter a társulási tanács elnöke</p> <p>P.H.</p>	
Érvényes: 5 évig vagy visszavonásig	
A dokumentum jellege: nyilvános	Megtalálható az intézményben, az intézmény és az Oktatási Hivatal honlapján
Iktatószám:	

A Zirci Benedek Elek Óvoda és Bölcsőde lókúti és borzavári tagintézménnyel kiegészült nevelőtestülete a bázis intézményre, a lókúti és borzavári tagintézményre vonatkozó Pedagógiai Programját 2020. augusztus 27-én tartott ülésén egyhangúlag elfogadta.

Jelen Pedagógiai Program az intézmény fenntartójának jóváhagyásával lép hatályba, és ezzel az ezt megelőző Pedagógiai Program érvénytelenné válik.

Hatályba lépés ideje: .....